

SADRŽAJ

Uvod.....	2
1. Obrazovanje odraslih u BiH i zakonska regulativa.....	3
2. Cjeloživotno učenje - potrebe i mogućnosti.....	6
3. Festival cjeloživotnog učenja u BiH 2003.....	10
4. Obrazovanje odraslih i reforma obrazovnog sistema.....	14
5. Obrazovanje odraslih i zapošljavanje.....	17
6. Festival cjeloživotnog učenja u jugoistočnoj Evropi i u svijetu.....	18
7. Organizator Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003.....	24
8. Mreža suorganizatora Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003.....	25
9. Evaluacija – zaključci i preporuke.....	34
10. Kalendar aktivnosti Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003.....	36

UVOD

Festival cjeloživotnog učenja (FCU) u BiH 2003. manifestacija je mreže vladinih i nevladinih organizacija, od ove godine i Regionalnih razvojnih agencija i pojedinaca, u Bosni i Hercegovini, koja podstiče i razvija svijest o potrebi cjeloživotnog učenja. Festival promovira edukativne aktivnosti i time doprinosi kvalitetu i radosti učenja.

Manifestacija Festival učenja i medijska kampanja tokom njegovog trajanja djeluju na svijest građana države BiH koji se nastoje motivirati za kontinuirano usavršavanje vlastitih kapaciteta, što je osnov razvoja modernog civilnog društva. Svojim aktivnostima projekt nastoji podržati edukativne reforme i uključiti organizacije vladinog sektora u borbu za uspostavljanje zakona o obrazovanju za sve populacije.

BiH kao tranzicijska zemlja ima veliki broj nezaposlenih. Izgradnja inkluzivnog društva, koje bi što manje nezaposlenih (mladih, odraslih, onesposobljenih...) osoba isključivalo i društveno marginiziralo, nemoguća je bez razvijene svijesti o potrebi cjeloživotnog učenja.

Prethodne manifestacije Festivala učenja pokazatelji su kontinuiranog razvoja i jačanja mreže organizacija zainteresiranih za promoviranje cjeloživotnog učenja. Zakonsko uređenje permanentnog obrazovanja neophodna je podrška djelovanju mreže i omogućavanju pristupa "obrazovanje za sve", što je jedan od glavnih ciljeva ovog projekta.

Zbog posljedica rata, potrebe društvene reintegracije pojedinih dijelova stanovništva još su više naglašene, pa se cjeloživotnom obrazovanju i odgoju te osposobljavanju stanovništva za razvoj civilnog društva i demokratije, treba posvetiti velika pažnja.

Koncepcija cjeloživotnog učenja povezuje pojedine stepene i oblike obrazovanja (formalno, neformalno, informalno) u jedinstven sistem. Riječ je o ukupnom odgoju i razvoju ličnosti, o razvoju mišljenja prije svega, oslobađanju misli. Imajući u vidu činjenicu da pravna država BiH tek zaživljava, da vlada opće siromaštvo gdje, nažalost, investiranje u educiranje nije prioritet pojedincu, a ni zajednici, smatramo da ovakav način rada može omogućiti građanima da preuzmu inicijativu i odgovornosti za osobni i društveni razvoj.

Namjera projekta je da djelovanjem mreže poveže relevantne aktere u obrazovanju, podstakne razvoj svijesti o potrebi cjeloživotnog učenja, utječe na donošenje zakona za obrazovanje odraslih, poboljša kvalitet i kvantitet obrazovanja za sve i unaprijedi demokratske procese.

Dragi čitaoci, poštovani građani, u ovoj informativno edukativnoj brošuri imate mogućnost da se ukratko upoznate sa stanjem obrazovanja odraslih u BiH i zakonskom regulativom, potrebama za cjeloživotim učenjem i mogućnostima povezanosti obrazovanja odraslih sa reformama u BiH i zapošljavanjem kao i Festivalom cjeloživotnog učenja u BiH i u svijetu, njegovim značajem i organizacijom. Nadamo se da ćete se zainteresirati i pridružiti nam se u našem djelovanju.

*Selma Aličić
Izvršna direktorica FCU u BiH 2003.*

I. OBRAZOVANJE ODRASLIH U BIH I ZAKONSKA REGULATIVA

**Ministarstvo civilnih poslova
Bosne i Hercegovine**

Status obrazovanja odraslih na nivou BiH

Obrazovanje odraslih na nivou Bosne i Hercegovine nije regulirano posebnim zakonom, ali je Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini regulirano i obrazovanje odraslih.

Prema ovom zakonu, obrazovanje odraslih organizira se u određenim predmetima, te za njihov profesionalni i lični razvoj. Obrazovanje odraslih uključuje profesionalnu obuku, dokvalifikacije, prekvalifikacije i druge aktivnosti koje obezbjeđuju cjeloživotno učenje.

Obrazovanje odraslih detaljnije će biti regulirano zakonima entiteta, kantona i Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine u skladu sa principima i standardima definiranim ovim zakonom. Pristupajući Bolonjskom procesu, Bosna i Hercegovina se obavezala u okviru unapređenja visokog obrazovanja, da će poduzeti korake kako bi povećala mogućnosti za cjeloživotno učenje, uključujući i priznavanje ranijeg studija.

U kominikeu sa sastanka evropskih ministara odgovornih za obrazovanje, koji je održan u Berlinu, također je navedeno kako takve akcije moraju biti integralni dio aktivnosti visokog obrazovanja. Na tom sastanku upućen je poziv ministrima da obuhvate široki rang fleksibilnih puteva učenja, mogućnosti i tehnika, te da na adekvatan način koriste "evropski sistem kredita". Podcrтана je i potreba povećanja mogućnosti za sve građane, u skladu sa njihovim aspiracijama i mogućnostima, da prate put cjeloživotnog učenja unutar visokog obrazovanja.

Ministarstvo civilnih poslova, kao koordinirajuće ministarstvo na nivou države Bosne i Hercegovine i u oblasti obrazovanja, podržava cilj Festivala cjeloživotnog učenja da različitim aktivnostima utječe na globalne promjene, kao što su donošenje zakona o obrazovanju odraslih i reformi obrazovnog sistema.

Usvajanjem Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju udaren je dobar temelj za reformu obrazovanja u Bosni i Hercegovini. U proceduri je izrada zakona o visokom obrazovanju na nivou Bosne i Hercegovine i njegovim, nadam se skorim usvajanjem, bit će zaokružena zakonska regulativa koja podrazumijeva reformu cjelokupnog sistema obrazovanja i njegovo usklađivanje sa evropskim standardima.

Ministar civilnih poslova BiH
Dr Safet Halilović

Seminar za odrasle: "Kreativno izražavanje slikanjem"

Seminar za odrasle: "Porodična dinamika"

Položaj obrazovanja odraslih sa stanovišta legislative

Obrazovanje odraslih kao segment cjeloživotnog učenja u zakonu bivše države SFRJ spominje se davne 1964.godine ("Službeni list SFRJ" broj 1/64., čl.51.do 54. poglavlje IX). Ovim odredbama bilo je predviđeno da ovaj vid obrazovanja, u to vrijeme, treba da:

- pruža osnovnu pismenost, praktična znanja i opšte obrazovanje,
- omogućava obrazovanje građana prema ličnim sklonostima i sl.

U članu 53. citiranog zakona bilo je utvrđeno koje se ustanove mogu baviti ovim vidom obrazovanja. Takve su npr.:

1. radnički i narodni univerziteti;
2. različite škole za odrasle;
3. zadružne škole;
4. škole za domaćinstvo;
5. škole za seosku omladinu;
6. centri za obrazovanje kadrova;
7. organizacije narodne tehnike

Učesnici pripremne radionice: "obrazovanje odraslih-put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju"

Također, pored navedenih, obrazovanjem odraslih bavile su se osnovne i srednje škole, društvene i privredne organizacije, domovi narodnog zdravlja, biblioteke, muzeji, radio-televizija – ali je **lajtmotiv bio na stručnom usavršavanju.**

Iz ovog perioda datira i Zakon o obrazovanju odraslih u stručnim školama (Službeni list NR BiH, broj 25/61).

Ustanove koje su obrazovale za struku bile su:

- stručne škole za odrasle;
- dopisne stručne škole (prateća učenja na daljinu; da paradoks bude veći radi se o stručnom obrazovanju gdje je potreban praktičan rad).

U Zakonu o srednjem obrazovanju iz 1971. godine samo se naznačava u članu 44. Zakona "da se obrazovanje odraslih vrši u posebnim ustanovama".

Karakteristično je da Zakon o srednjem usmjerenom obrazovanju (Službeni list SRBiH br. 20/79. i 33/81), niti u jednoj odredbi ne spominje obrazovanje odraslih.

Zakon iz 1990. godine u članu 1. spominje i odnosno obrazovanje odraslih, zatim da osnivač – skupština opštine utvrđuje najmanje jednu školu na svom području za obrazovanje odraslih (član 14. Zakona). Istovremeno, u članu 19. spominje se obavezna izrada "dodatnih programa za obrazovanje odraslih".

U novije vrijeme, dakle od kada je nadležnost za oblast obrazovanja i vaspitanja Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine (član III. 4.b i c) pripala kantonima odnosno kantonalnoj vlasti, i zakoni koje su donijeli kantoni ostali su na rješenjima bivšeg republičkog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju iz 1990. godine.

Novo usvojeni Zakon o osnovnoj i srednjoj školi je utvrdio da: **"za stvaranje sistema obrazovnih politika – sistem obrazovanja odraslih je "podsistem" koji traži razvoj i drugi pristup".**

Odnos lokalne zajednice mora biti drugačiji i usaglašen sa predviđenim modalitetima obrazovanja odraslih. Tako npr. koncepcija obrazovanja odraslih traži:

1. normativno reguliranje,
2. upravljanje i finansiranje,
3. organizaciju i oblike organizacije sa programima,
4. transparentnu aplikaciju iz koje lokalna zajednica vidi i prepoznaje svrsishodnost obrazovanja odraslih.

Učesnici okruglog stola: "Iskustva i mogućnosti brzog i kvalitetnog zapošljavanja na području Tuzlanskog kantona", Tuzla

U članu 1. citiranog zakona utvrđeni su principi predškolskog, osnovnog, srednjeg obrazovanja odraslih, kao i način osnivanja i funkcioniranje institucija na pružanju usluga u obrazovanju.

U članu 3. Zakona gdje su navedeni opći ciljevi, kao jedan od ciljeva navodi se: "Podsticanje cjeloživotnog učenja".

U stavu 2. člana 20. Zakona precizira se i to da će vid obrazovanja biti regulisan zakonima entiteta, kantona i Distrikta Brčko u skladu sa principima i standardima definiranim Zakonom o osnovnoj i srednjoj školi.

Na kraju, potrebno je istaći da novi zakon o osnovnoj i srednjoj školi na državnom nivou pruža velike šanse da se dosadašnji način obrazovanja uveliko promijeni, tim prije što se zahtijevaju novi standardi i normativi, pa je na osnivaču, od entiteta do Distrikta Brčko, da najcjelishodnije iskoristi pruženu šansu da obrazovanje odraslih, kao vid cjeloživotnog učenja, uredi na način kako je to danas u razvijenoj Evropi i svijetu.

Mensur Suljagić, profesor
Glavni federalni inspektor za obrazovanje

II. CJELOŽIVOTNO UČENJE - POTREBE I MOGUĆNOSTI

Obrazovanje je u najdirektnijoj vezi sa socijalnim statusom, ekonomskim blagostanjem i ukupnim boljitkom života ličnosti.

Polazeći od činjenice da kontinuirana edukacija pojedinca i grupe predstavlja najsigurniji put ka savremenom društvu i integriranju u evropske tokove, građani-pojedinci moraju postati svjesni da edukacija vodi poboljšanju kvaliteta života i odnosa u zajednici.

Zajedničkom manifestacijom u duhu edukacije možemo utjecati na svijest pojedinca kao bazu savremenog civilnog društva i demokratije.

Evaluirajući prethodne festivale i imajući uvid u obrazovno-edukativne tokove u našem društvu, mogli bismo istaći nekoliko neophodnih društvenih potreba, čijim bi se zadovoljavanjem omogućilo približavanje evropskim obrazovnim standardima, tokovima i integracijama.

Potreba za dopunskim školovanjem i nastavkom redovnog školovanja

Pored velikog broja neobrazovanih-nepismenih (često su to povratnici, Romi, zapuštena djeca...), veliki broj je i onih koji završetkom školovanja (bez obzira na stupanj) odbacuju bilo kakav vid daljeg duhovnog ili stručnog obrazovanja i nastoje naći zaposlenje sa postojećim znanjem, što često ne uspijeva. Takav stav je identifikovan kao jedna od posljedica prethodnog društvenog uređenja.

Potreba za kontinuiranim usavršavanjem i zadovoljavanjem zahtjeva tržišta rada

Nauka uopćeno, a stručne discipline posebno, danas veoma brzo napreduju, ali istim tempom i zastarijevaju. Neophodno je pratiti nove tehnologije i komunikacione sisteme. Cjeloživotno učenje nameće se kao imperativ današnjeg vremena.

Seminar za odrasle: "Nenasilna komunikacija"

Obuka odraslih za rad na računarima

Potreba za građanskim obrazovanjem i aktivnim učešćem građana u društvenim procesima

Nedovoljno se građani motiviraju za usavršavanje stručnih znanja i vještina, upoznavanje duhovno-kulturnih, etičkih i drugih vrijednosti i tekovina civilnog društva, demokratije, razvijanja svijesti o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda.

Potreba za osnivanjem novih institucija u sistemu obrazovanja, a posebno u oblasti obrazovanja odraslih i marginalnih grupa, te zakonske regulative istih

U BH ne postoje andragoški centar ili institucije za obrazovanje odraslih. Neformalno obrazovanje je tek u razvoju i nije zakonski regulirano. Za sada se samo nevladin sektor bavi neformalnim obrazovanjem odraslih. "

Cjeloživotno učenje – mogućnosti u BiH

Bosna i Hercegovina ima višestruke razloge za afirmiranje cjeloživotnog učenja, koje podrazumijeva i kontinuiranu edukaciju odraslih i to ne samo kao tzv. neformalni (non-formal, in-formal), nego i formalni sadržaj obrazovnog sistema.

Prvo: Živimo u vremenu svekolikog dinamizma. Ubrzano se napreduje, ali i zastarijeva. Uz to, sve je izraženija potreba za novim strukama, znanjima i vještinama, bez kojih je nezamislivo funkcioniranje modernih tehnologija, opsluživanje sve sofisticiranije opreme, infomatičko-komunikacijskih sistema i sl. Otuda se moraju kontinuirano dopunjavati vlastita znanja, odnosno prihvatiti filozofija cjeloživotnog učenja, da bi se, na nemilosrdnom tržištu rada, mogla zadržati vlastita vokacijska upotrebljivost.

Drugo: Bosanskohercegovačko društvo se nalazi u radikalnoj tranziciji, uključujući i njegov privredni sistem. Ne samo kroz ratnu devastaciju proizvodne infrastrukture nego i kroz njenu tehničko-tehnoslošku inovaciju, uveliko je nestala potreba za ranijom profilacijom kadrova (uposlenika).

Otuda je doeduciranje (obrazovanje odraslih) za BiH dodatno važno i nadasve aktuelno pitanje. Čak i da trenutno imamo više radnih mjesta (podrazumijeva se da je riječ o modernim i na širem planu tržišno konkurentnim firmama), pitanje je koliki bi dio, od postojećeg broja neuposlenih, sa ranije stečenim znanjima i vještinama, bez doeduciranja bio tehnološki 'neupotrebljiv'.

Treće: Sa prijemom u Vijeće Evrope, te potpisom Bolonjske i drugih deklaracija i konvencija, BiH se obavezala na harmoniziranje naših obrazovnih sadržaja sa evropskim zemljama, unutar kojih još odranije funkcionira edukacija odraslih (adult education), a, odnedavno i tzv. cjeloživotno učenje (life long learning).

No, da bi to objektivno moglo profunkcionirati i u našoj zemlji, nužno je obezbijediti barem sljedeće:

- usvojiti odgovarajuće zakone kojim će se omogućiti implementiranje cjeloživotnog učenja, uključujući i obrazovanje odraslih;
- u društveno-statusnom smislu otkloniti stereotip o permanentnoj edukaciji, a pogotovo o obrazovanju odraslih kao nečemu što je "manje vrijedno", "trivijalno", "za nepismen i polupismen svijet", "kriptokvalifikacija", "večernja škola", "kurs" i tome sl.

Prof. dr. Jusuf Žiga

Prof. dr. Jusuf Žiga svojim zalaganjem dao je veliki doprinos Festivalu cjeloživotnog učenja u BiH

**"Amica Schweiz", Švicarska
Strateški partner "Amica EDUCA", Tuzla, BiH**

Obrazovanje odraslih, permanentno obrazovanje i edukacija sa stanovišta člana predsjedništva švicarskog udruženja "AMICA Schweiz"

"AMICA Schweiz" je osnivač "Amice" u BiH (danas "Amica EDUCA"). Nakon rata u Bosni "AMICA" je začeta kao projekat žena za žene i djecu. Jedan od osnovnih ciljeva našeg projekta je permanentnost. Nama je pošlo za rukom da za našu partnersku organizaciju 1999. godine kupimo prostorije u Tuzli, a većim dijelom i dalje finansiramo projekt. Organizacija koja je uglavnom imala aktivnosti psihosocijalnog karaktera, razvila se u instituciju za edukaciju i dodatno obrazovanje.

Dodatno obrazovanje i obrazovanje odraslih zauzimaju jako visoko mjesto u zapadnoj Evropi. Doživotno učenje svakom pojedincu garantira visok kvalitet života, obogaćuje njegovu ličnost, olakšava profesionalni angažman, pomaže karijeru i čini zadovoljstvo u poznom dobu. Nekada su narodne škole, općinska udruženja i crkvene organizacije propagirale i nudile obrazovanje naroda. Posljednjih se decenija ova oblasti razvila u posebnu granu uslužnih djelatnosti sa velikim brojem radnih mjesta i danas su njeni nosioci često neprofitabilne institucije koje rade za opće dobro. No, mnoge škole, visoke škole i univerziteti također nude obrazovanje odraslih, što pokazuje da je tu već riječ o integriranoj grani obrazovanja.

Posmatramo li sadržaje, na ponudi su sve oblasti i vještine koje možemo zamisliti: kreativnost, kultura, kretanje, zdravlje i psihologija, menadžment, kompjuteri i internet, strani jezici i još mnogo toga. Riječ je o demokratizaciji obrazovnih sadržaja, o jednakim šansama za sve. Ako je učenje i čitanje nekada bilo rezervirano samo za elitu i obrazovani građanski stalež, tako su učenje i znanje danas dostupni svim ljudima.

Za "AMICU Schweiz" je zbog gore navedenih iskustava posebno važno obrazovanje odraslih u BiH. Festival učenja koji se organizira svake godine dobra je podloga i prilika za tako nešto. U zemlji u kojoj su rat, progoni i bijeg mnogim uskratili da normalno pohađaju školu, Festival učenja ima poseban značaj: budi se svijest o tome da učenje čini zadovoljstvo, da obogaćuje ličnost i da je korisno.

Annemarie Maag
Članica Upravnog odbora "Amica Schweiz"

Učiti – ključ ka sreći

Učenje kao doživotni proces – izazov za ljude, ekonomiju i politiku u Bosni i Hercegovini

Čovjek može naučiti da odrasta i on to uči. Još niko nije nikada odrastao sam od sebe i nezavisno od svoje okoline. Sva društva troše mnogo vremena i novca kako bi od djece napravila sposobne odrasle osobe, spremne da se uhvate ukoštac sa životom – ljude koji mnogo znaju, koji su ovladali vještinama i koji su sposobni da zrelo djeluju.

Posmatramo li ovaj proces malo podrobnije, vidjet ćemo da se teorija i praksa u velikoj mjeri mimoilaze. "Proizvode se" ljudi koji su, da citiramo Ericha Fromma, „visoko razvili svoj intelekt i napravili ogromna dostignuća – ali emocionalno još uvijek žive u kamenom dobu“.

Da li je to razlog, što se mnogo ljudi na mnogim, različitim mjestima svijeta osjećaju izolirano i nesretno?

Moderna fizika nas uči da smo dio jedne veće cjeline. Jasan putokaz za naše učenje u okviru ljudskog procesa sazrijevanja bit će naša spoznaja samog sebe u tom kontekstu. Treba neposredno spoznati

osjećanja, međusobne veze i strukture kako bismo u njima prepoznali sebe i druge ljude – to je proces stvaranja svijesti. Cilj učenja je da se ne trenira samo razum, nego da se u istoj mjeri unapređuje emocionalni razvoj. Za bosansko društvo (i sva druga društva, upravo i u Njemačkoj) to je – ako na ovaj način shvati obrazovanje odraslih – šansa na njegovom putu ka samostalnosti na koji će ići sa građanima koji žele da svoj život formiraju vitalno i kreativno i koji su zainteresirani za to da se svjesno uključe u oblikovanje svog društva.

Svaki bi festival učenja trebao biti jedna karika u tom lancu.

Erika Uhl
Stručni saradnik "Amica EDUCA"

Općina Tuzla
Tuzla

Cjeloživotno obrazovanje kroz prizmu odgoja i učenja

Učenje, obrazovanje i odgoj predpostavljaju proces oblikovanja ličnosti u najširem smislu njihovih značenja. Dok je obrazovanje racionalna osnova odgoja, a odgoj proces formiranja čovjeka, učenje podrazumijeva proces postupnog mijenjanja psihofizičkih sposobnosti ličnosti, ali svakako usvajanjem znanja, umijeća i navika u sva tri slučaja.

Da bi se shvatio značaj cjeloživotnog obrazovanja za individuu i zajednicu uopće, bitno je znati da bez procesa koji se zove učenje, nije moguće sticanje iskustva, navika niti razvijanja sposobnosti, kroz cijeli život (učenje koje se zasniva na razvoju uslovnih refleksa, učenje oponašanjem, pokušajem ili greškama i učenje uviđanjem-saznanjem).

Ako znamo da je obrazovanje pedagoški proces koji je u službi intelektualnog oblikovanja ličnosti i da su obrazovanje i odgoj u neraskidivoj uzročnopsljedničkoj vezi, onda je zaista jasan značaj **CJELOŽIVOTNOG OBRAZOVANJA**.

Kroz odgoj, kao najširi pedagoški pojam, obuhvaćena su tri procesa:

- proces usvajanja znanja, umijeća i navika,
- proces razvoja fizičkih i intelektualnih sposobnosti,
- proces oblikovanja ličnosti i karaktera i samog pogleda ličnosti na svijet.

Zajednički imenitelj učenja, obrazovanja i odgoja jeste oblikovanje ličnosti (od svijesti do njenih psihofizičkih sposobnosti, kao predispozicije za kreiranje života u zajednici).

Ovaj termin oblikovanja direktno je povezan sa oblikovanjem odnosno obnavljanjem moždanih vijuga za koje se zna da u vremenu postojanja ličnosti, imaju vijek trajanja, ali i sposobnost obnavljanja. Između jednog broja važnih regeneratorskih moždanih vijuga, jest permanentno cjeloživotno obrazovanje.

Kada je riječ o značaju cjeloživotnog obrazovanja sa zajednicom, može se povezati sa konstatacijom: **VEĆI BROJ POJEDINACA KOJI SE PERMANENTNO OBRAZUJU PODRAZUMIJEVA KVALITETNIJI ŽIVOT U ZAJEDNICI**.

U procesu permanentnog obrazovanja osobe svih uzrasta stižu različita znanja, obogaćuju svoju kulturu, razvijaju umijeća i navike, te se neprestano pripremaju za život i rad u zajednici, koju ujedno i neprestano mijenjaju prema svojim potrebama.

Prof. soc. Ernesa Mešić

III. FESTIVAL CJELOŽIVOTNOG UČENJA U BiH 2003.

Udruženje "Amica Educa" iz Tuzle kontinuirano već četvrtu godinu organizira Festival cjeloživotnog učenja u BiH, uz podršku Instituta za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola i suorganizatora iz čitave BiH. Ove godine Festival je realiziran u 12 gradova BiH.

Projekt traje kontinuirano devet mjeseci (01. april 2003. – 31. decembar 2003.), a realiziran je u toku pet dana, od 01. do 05. oktobra 2003.

Moto FCU u BiH 2003.: "Obrazovanje odraslih-put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju" ove je godine privukao regionalne razvojne agencije, koje su se pridružili mreži organizacija uključenih u Festival.

Ciljevi projekta

1. Utjecaj na reformu i demokratizaciju obrazovnog sistema putem obrazovanja odraslih,
2. Senzibiliranje marginalnih grupa odraslih (nezaposleni, mladi, povratnici, Romi) za cjeloživotno učenje,
3. Proširenje djelovanja mreže Festivala učenja u BiH i jugoistočnoj Evropi.

Ciljna grupa

- Institucije, organizacije, ustanove i pojedinci koji se bave edukacijom, škole i prosvjetni radnici, posebno u mjestima povratka,
- Formalne i neformalne grupe građana i pojedinci, posebno mladi nezaposleni, nepismeni, Romi i povratnici,
- Vladajuće strukture, posebno nosioci obrazovanja, NVO i biznis sektor.

Suorganizatori Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003.

Očekivani rezultati

- Povećan broj građana i organizacija u BiH koji su upoznati sa idejom cjeloživotnog učenja i aktivno uključeni u Festival,
- Ojačana i proširena mreža suorganizatora Festivala na državnom i regionalnom nivou,
- Profesionalci u oblasti vaspitno-obrazovnog procesa i drugi zainteresirani, upoznali su nove, kreativne pristupe u radu,
- Marginalne grupe građana (nepismeni, Romi, povratnici) upoznati su sa pravima i mogućnostima uključena u formalno i neformalno obrazovanje.

Posjetioци Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003.

Centralna manifestacija FCU 2003.

Centralna manifestacija Festivala cjeloživotnog učenja na nivou Bosne i Hercegovine održana je u Sarajevu 01. oktobra 2003. godine. Manifestaciji su prisustvovali predstavnici vladinih institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija, gosti i posjetioци.

Ceremonijalno otvaranja je obilježilo početak FCU u BiH 2003. Predstavili su se učesnici Festivala: učenici Srednje muzičke škole iz Sarajeva, Odsjek za harmoniku i profesor Srednje muzičke škole iz Srpskog Sarajeva.

Ceremonija otvaranja Festivala cjeloživotnog učenja 2003. u BKC-u u Sarajevu

Dobrodošlicu je uputio Abdurahman Čolić, direktor Bosanskog kulturnog centra u Sarajevu, koji je domaćin Centralne manifestacije i suorganizator FCU 2003. u BiH.

U ime organizatora FCU, Udruženje "Amica EDUCA" iz Tuzle, obratila se direktorica Suada Selimović, a Emir Avdagić u ime Instituta za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola, Ured u Sarajevu, koji podržava Festivale cjeloživotnog učenja od 2000. godine.

Značajnu podršku u naporima NVO sektora u BiH na polju obrazovanja odraslih iskazao je Claude Cieffer, predstavnik OSCE-a, misija u BiH.

Generalni pokrovitelj FCU 2003. u BiH je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine. Safet Halilović, ministar civilnih poslova BiH, svečano je otvorio ovogodišnji festival.

Info-štanđ u okviru Info-sajma, Sarajevo

Zahvalnice za saradnju, podršku u organizovanju, realiziranju i širenju ideje cjeloživotnog učenja kroz Festival uručene su: Ministarstvu civilnih poslova BiH, Federalnom ministarstvu za obrazovanje i nauku, Ministarstvu prosvjete Republike Srpske, OSCE-u, Institutu za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola, Bosanskom kulturnom centru i generalnom medijskom pokrovitelju Javnom radio televizijskom servisu BiH.

Okrugli sto "Put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju", Sarajevo 01.10.2003.

"Amica EDUCA" je pozvala predstavnike Vlade BiH, nevladinih i međunarodnih organizacija, organizacija poslovnog sektora, regionalnih razvojnih agencija, biroa za zapošljavanje, obrazovnih institucija i pojedince – stručnjake iz oblasti obrazovanja odraslih da na okruglom stolu "Obrazovanje odraslih - put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju" iznesu strategije, planove i aktivnosti koje poduzimaju na obrazovanju odraslih, da bi kroz razmjenu informacija i iskustava stvorili sinergijski efekat za stvarnu podršku bržem i kvalitetnijem zapošljavanju.

Uvodne referate i poticaj raspravi dali su:

- Ministar Safet Halilović, Ministarstvo civilnih poslova BiH, tema: Status obrazovanja odraslih na nivou BiH.
- Mensur Suljagić, Federalno ministarstvo za obrazovanje i nauku, tema: Zakonska regulativa obrazovanja odraslih u BiH.

- Prof. dr Jusuf Žiga, Rektorat Univerziteta u Sarajevu, tema: Cjeloživotno učenje – mogućnosti u BiH.
- Claude Cieffer, OSCE BiH, tema: Cjeloživotno učenje kao podrška reformi obrazovanja u BiH.
- Klelija Balta, "Amica EDUCA", tema: Aktivnosti i uloga NVO sektora u obrazovanju odraslih u BiH.
- Gosti okruglog stola iz Srbije i Crne gore, Aleksandra Pejatović, profesor andragogije, Filozofski fakultet Beograd i Mirjana Milanović, savjetnik ministra, Ministarstvo prosvjete za obrazovanje odraslih, prezentirali su aktivnosti koje se poduzimaju na obrazovanju odraslih i proaktivnom zapošljavanju u Srbiji i Crnoj Gori.

Okrugli sto "Obrazovanje odraslih - put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju", Sarajevo

Sadržajna uvodna prezentiranja potakle su učesnike na diskusiju i nakon dvosatne konstruktivne rasprave definirani su zaključci:

- Proaktivno, brže i kvalitetnije zapošljavanje podrazumjeva da građani BiH imaju stalnu otvorenu mogućnost za formalnim, neformalnim i informalnim obrazovanjem. To podrazumjeva uspostavu institucija sistema, vladinih i građanskih, koje će pružati permanentnu edukaciju, u svim poljima, za stalni razvoj i usavršavanje svakog pojedinca, radi zadovoljavanja zahtjeva tržišta rada.
- Brže i kvalitetnije zapošljavanje zavisi i od mogućnosti poslodavaca da kreiraju nova radna mjesta, a to zavisi od permanentnog obrazovanja poslodavaca i zaposlenih, poticajnih vladinih mjera u cilju smanjenja birokratskih procedura i kreiranja poticajnih poreskih politika.
- U okviru reorganizacije visokog obrazovanja neophodno je napraviti pripreme za donošenje zakona o obrazovanju odraslih. Zaključeno je da nevladin sektor, u suradnji sa poslovnim sektorom, pravi određene pomake u ovom smjeru. Timski rad vlada – poslovni sektor – nevladin sektor mogao bi, uz podršku Instituta za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola i OSCE-a, doprinijeti donošenju kvalitetnog zakona.
- Treba unapređivati saradnju i koordiniranje vladinog, nevladinog, poslovnog sektora i međunarodnih organizacija na polju promoviranja cjeloživotnog učenja, kreiranjem zajedničkih projekata i objezbjeđivanje sredstava za njihovo implementiranje.
- Da bi se povećala svjesnost o potrebi cjeloživotnog učenja nevladin sektor će preuzeti na sebe obavezu pripreme projekata za promoviranje cjeloživotnog učenja u skladu sa Memorandumom o cjeloživotnom učenju EU.
- U procesu obrazovnih reformi u BiH prosvjetnim radnicima je neophodno obezbijediti kontinuiranu edukativnu podršku. I u ovom segmentu vlada i nevladin sektor mogu, radeći zajedno, ubrzati proces razvoja.
- Prezentiranje gošći iz Srbije i Crne Gore ukazalo je na veću potrebu unapređivanja saradnje i razmjenu iskustava sa zemljama zapadnog Balkana i šire, u oblasti cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih.

Radionica za mlade nezaposlene "Menadžment svoje karijere – put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju"

Velika nezaposlenost u BiH, koja se procesima privatizacije povećava, ne daje nikakvu nadu mladim ljudima. Istovremeno, duh odgoja koji vlada u zemljama u tranziciji nije proaktivan. Građani još uvijek očekuju da pitanje njihovog zaposlenja riješi netko drugi; država, politička partija, religijska zajednica u kojoj se nalaze, a nikako oni sami.

U okviru centralne manifestacije FCU, a kao dio aktivnosti FCU jugoistočne Evrope, koji se na nivou regiona organizira prvi put ove godine, održana je radionica "Menadžment svoje karijere – put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju" uz podršku Instituta za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola i Bosanskog kulturnog centra u Sarajevu.

Radionicu je pripremila i vodila Klelija Balta, predsjednica Upravnog odbora HO "Amica EDUCA".

Cilj radionice: nezaposlene upoznati sa mogućnostima koje pružaju tehnike vođenja svoje karijere, poticanje i preuzimanje odgovornosti za kreiranje sopstvenog života.

Prisustvovali su mladi iz srednjih škola, studenti, mladi nezaposleni, nezaposleni srednje dobi iz BiH, gosti iz Srbije i Crne Gore.

Radionica je u interaktivnom radu ukazala na potrebe o:

- važnosti preuzimanja karijere u svoje ruke,
- koracima proaktivnog traženja posla,
- viziji i misiji sopstvenog života,
- sagledavanju znanja i vještina,
- sastavljanju biografije,
- primjeru predstavljanja osobe koja nije prošla obuku vođenja svoje karijere,
- primjeru intervjua za novo radno mjesto,
- prezentiranju osobe koja je prošla obuku vođenja svoje karijere i to primijenila.

Svim učesnicima su distribuirani materijali koji im mogu poslužiti kada se odluče preuzeti vođenje svoje karijere. Preporučena je stručna literatura iz ove oblasti.

Radionica "Menadžment svoje karijere - put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju", Sarajevo

Da je radionica bila adekvatan sadržaj za Festival pokazuju kratki intervjui sa nekoliko učesnika. Na pitanje: da li ovakve radionice smatraju potrebnim?, odgovori su bili: Ne samo potrebnim, nego neophodnim; Danas smo doznali stvari za koje nismo ni sanjali da su moguće, a očito jesu.

¹ U pripremi radionice korištena literatura:
PUT - Oblikovanje životne misije, Laurie Beth Jones,
The art of building Windmilles, Dr. Peter Hawkins,
Lokalni ekonomski razvoj, EU QIF.

IV. OBRAZOVANJE ODRASLIH I REFORMA OBRAZOVNOG SISTEMA

**OSCE, Mission to
Bosnia and Herzegovina**

Važnost cjeloživotnog učenja u reformama Bosne i Hercegovine

Ideja cjeloživotnog učenja postoji vjerovatno dugo koliko i čovječanstvo. Povezanost cjeloživotnog učenja i obrazovanja može se naći još u drevnim vremenima, kada su "platonske škole" težile promoviranju koncepta učenja radi učenja i kao cjeloživotnog procesa, što je zahtijevalo konstantu brigu i pažnju.

Danas su ciljevi učenja aktivno učešće građana, lično usavršavanje, socijalna inkluzija kao i, naravno, povećana mogućnost zapošljavanja. Cjeloživotno učenje predstavlja ključni element u razvoju države kao društva baziranog na konkurentnom i dinamičkom znanju. Ono doprinosi ekonomskom i naučnom razvoju i usmjereno je prema društvu koje je više inkluzivno, tolerantno i demokratsko.

Posljednjih godina je važnost cjeloživotnog učenja prepoznata kroz usvajanje strategija kao što su UNESCO-ova Hamburška deklaracija (1997) i Memorandum Evropske komisije (novembar 2001). Memorandum Evropske komisije ima za cilj da kreira Evropsku oblast cjeloživotnog učenja, koja će osposobiti građane da se slobodno kreću među obrazovnim sistemima, poslovima, regijama i zemljama. Trening za radno mjesto bi, na primjer, pomogao pojedincima i zemljama da zadrže korak sa razvojem novih tehnologija, ekonomskom globalizacijom i praksom novih poslova. Cjeloživotno učenje bi također doprinijelo uspješnijim, inkluzivnijim, tolerantnim i demokratskim društvima u okviru sfere EU.

Gledajući specifično kontekst Bosne i Hercegovine, cjeloživotno učenje, kao dio obrazovnih i sveobuhvatnih reformi u BiH, osposobit će građane Bosne i Hercegovine, obezbjeđujući im vještine koje će doprinjeti kreiranju jače radne snage i reducirati nezaposlenost. Ljudi, njihovo znanje i kompetencija su ključ za budućnost Bosne i Hercegovine – kao što je potvrđeno kroz uključivanje koncepta cjeloživotnog učenja u nacrt Strategije za smanjenje siromaštva i spis EU za strategiju zemalja (2000-2008)

Dajući važnost cjeloživotnom učenju u svim obrazovnim poljima i u sferi ekonomskog razvoja, skoro je očigledno da OSCE, kroz svoju koordinirajuću ulogu u pitanjima obrazovanja, podržava i pomaže promoviranje principa cjeloživotnog učenja.

Šta je to postignuto do sada? Memorandum Evropske komisije i UNESCO-ova Deklaracija postavili su okvir i praktične mjere za razvoj koherentne i obuhvatne nacionalne politike, u partnerstvu sa javnim vlastima, poslodavcima, trgovačkim udrugama, obrazovnim tijelima i civilnim sektorom / Nevladinim organizacijama. Nedavno usvojeni Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju, na državnom nivou, i nacrt okvirne legislative o stručnom i višem obrazovanju predstavlja dalji korak ka prihvatanju odredbi koje promoviraju cjeloživotno učenje.

Kao dio "Programa obrazovnih reformi", koji su vlasti BiH i Vijeće za implementaciju mira usvojili u novembru 2002, javne vlasti su se obavezale na *osnivanje radne ekspertne grupe visokog nivoa sa zadatkom da razmotri savremenu legislativu za obrazovanje odraslih, kao i odgovarajuću legislativu i instrumente da bi se podržali domaći kapaciteti cjeloživotnog učenja u BiH, bazirani na postavkama UNESCO-ove Hamburške deklaracije o obrazovanju odraslih, juli 1997., razvojne politike i zakonskih preporuka.*

Brojni izazovi se, naravno, moraju suočiti. Mehanizmi kvalitete osiguranja, standardiziranje certificiranja onih koji nude cjeloživotno učenje i modeli finansiranja se tek moraju razviti. Trenutno, inicijative cjeloživotnog učenja zavise od donatorskih sredstava, s obzirom na to da postoje oskudni javni finansijski resursi. Uprkos ovim izazovima, ipak, cjeloživotno učenje je na putu da postane integralniji dio obrazovanja i života u BiH.

Kao što Festival cjeloživotnog učenja u BiH, koji organizira "Amica EDUCA" u saradnji sa Institutom za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola, dokazuje: interes i uključenje građana su tu da osiguraju uspjeh cjeloživotnom učenju. OSCE izražava pohvale za napredak postignut do sada i spreman je da, kroz svoju koordinacijsku ulogu, obezbijedi dalju podršku za uspostavljanje i implementaciju principa cjeloživotnog učenja u BiH.

OSCE Education Department

Pedagoški zavod Tuzla

Obrazovanje odraslih kao podrška reformi obrazovnog sistema

Ako pojam obrazovnog sistema možemo suziti na pojam promjena, onda su nam promjene u domenu obrazovanja odraslih, u odnosu na trenutno stanje, zaista neophodne. Ako pojam reforme shvatamo kao uvođenje novih pristupa u određenoj oblasti, onda se može reći da nema potrebe " izmišljati toplu vodu " u oblasti obrazovanja odraslih.

U Bosni i Hercegovini je, prije posljednjeg ratnog požara, obrazovanje odraslih bilo dosta dobro razvijeno i na tom polju postoje značajna iskustva. Rat je prekinuo bilo kakvu aktivnost na obrazovanju odraslih i doprinio povećanju broja nepismenih i polupismenih odraslih građana.

Poslijeratno stanje, lomovi u privredi i u oblasti zapošljavanja, sa armijom nezaposlenih i sa naglim promjenama u zahtjevima stručne osposobljenosti za nova radna mjesta, donijeli su snažnu potrebu za osmišljenim programom obrazovanja odraslih.

Potrebe su ogromne. Treba svakom građaninu omogućiti punu pismenost i završetak osnovne škole. Treba svakom nezaposlenom, ako se ukaže potreba, omogućiti profesionalnu obuku, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju, pogotovu ako mu to pruža šansu za zapošljavanje.

U domenu reformi obrazovnog sistema opravdano je fokus dat eliminaciji diskriminacije djece u školama i omogućavanju da sva djeca mogu ići u najbližu školu i u tome ima određenih uspjeha. Sada je sigurno vrijeme da se podrška usmjeri ka obrazovanju odraslih jer to potrebe iziskuju.

Za obrazovanje odraslih postoji snažna zakonska potpora. Član 20. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH kaže:

"Obrazovanje odraslih organizira se u određenim predmetima, te za njihov profesionalni i lični razvoj. Obrazovanje odraslih uključuje profesionalnu obuku, dokvalifikaciju i prekvalifikaciju i druge aktivnosti koje osiguravaju cjeloživotno učenje."

Ako ovaj tekst zakona pojednostavimo i rangiramo njegove odredbe, onda je neophodno:

1. omogućiti obrazovanje odraslih iz određenih predmeta (završavanje osnovnog obrazovanja),
2. omogućiti profesionalnu obuku,
3. omogućiti dokvalifikaciju i prekvalifikaciju,
4. omogućiti cjeloživotno učenje u oblasti profesionalnih i ličnih interesa.

Teško je sve segmente obrazovanja odraslih razdvajati i redati po važnosti. Svi su podjednako važni. Ali je potrebno fokusirati one elemente koje životne potrebe nameću, odnosno sami odrasli kojim je to potrebno.

Dakle, u domenu obrazovanja odraslih postoje:

- ogromne potrebe,
- stručni resursi, nastavni kadar u osnovnim i srednjim školama sa solidnom stručnom osnovom,
- prostorni uslovi (u svakoj osnovnoj i srednjoj školi moguće je odvojiti prostor za prihvatanje određenog broja odraslih polaznika),
- vladine i nevladine organizacije koje mogu pružiti organizacionu i stručnu pomoć u ovom domenu.

Nedostaju:

- Novčana podrška,
- Konkretna i detaljna zakonska odredbe na nivoima entiteta i kantona.

Spomenuti okvirni zakon je ostavio rok do kraja 2003. godine da entiteti i kantoni donesu zakonske propise i u oblasti obrazovanja odraslih. Čak i ako se taj rok ne bude mogao ispoštovati sasvim je sigurno da će ti zakonski propisi konačno biti doneseni, ali za snažniju podršku obrazovanju odraslih, za kvalitetne programe njihovog obrazovanja sasvim je sigurno da će još duže vrijeme nedostajati kvalitetna novčana podrška.

Višegodišnji festivali učenja svake su naredne godine okupljali sve veći broj vladinih i nevladinih organizacija (posljednji je festival dao impresivnu cifru) i svi učesnici ovih festivala daju svesrdnu stručnu i moralnu podršku, ističući značaj obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja te ističući spremnost da učestvuju u realizaciji programa iz ove oblasti, ali, nažalost, tek poneki simbolično su dali i novčanu podršku. Da nije značajne novčane podrške Instituta za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola Festival učenja bi se ugasio.

Višegodišnje obrazovanje na Festivalu već je stvorilo sasvim kvalitetnu stručnu a i značajnu društvenu osnovu koja će sigurno rezultirati oživljavanjem obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini.

Prof. Nusret Tobudić

V. OBRAZOVANJE ODRASLIH I ZAPOŠLJAVANJE

Promoviranjem samozapošljavanja i razvijanjem novih poslovnih ideja do radnih mjesta

U periodu nakon rata, naša zemlja se suočila s teškim posljedicama i provođenjem neophodnih reformi u skoro svim segmentima društvenog života.

Obrazovanje i cjelokupni sistem vezan uz ovaj dio bosanskohercegovačkog društva, kao temelj društvenog razvoja, zahtijeva posebnu pažnju i planiranu reformu koju, kao što je već poznato, u Bosni i Hercegovini zajednički provode međunarodna zajednica i domaće institucije nadležne za sve vidove obrazovanja. I prema novom prijedlogu Strategije za smanjenje siromaštva u Bosni i Hercegovini, u svaki ozbiljno definiran reformski proces treba uključiti i dio koji se odnosi na reformu obrazovanja.

U našoj zemlji sektor obrazovanja, nažalost, najprije treba harmonizaciju, a potom i modernizaciju, odnosno prilagođavanje svim onim svjetskim obrazovnim standardima koji će omogućiti brz odgovor na promjene i potrebe tržišta rada. Posebna pažnja treba biti usmjerena ka srednjem stručnom obrazovanju i obrazovanju odraslih.

Okrugli sto: "Iskustva i mogućnosti brzog i kvalitetnog zapošljavanja na području Tuzlanskog kantona", Tuzla

Ukoliko želimo da riješimo problem nedostatka određenih obrazovanih profila, potrebno je inovirati obrazovni sistem u skladu s najnovijim naučnim dostignućima, što je neminovno ako želimo adekvatno odgovoriti na mnoge ekonomske zahtjeve koji se postavljaju ispred nas. Također, neophodno je poticati ljude na dodatna usavršavanja i prekvalifikacije. Potrebno nam je obrazovanje odraslih koje će imati svoju institucionalnu formu, kao i obrazovanje koje će potaknuti razvoj poduzetničkog duha i "samozapošljavanje" – pokretanje vlastitog posla.

RDA – Razvojna asocijacija Tuzla, zajedno sa drugim razvojnim agencijama u regiji sjeveroistočne Bosne, kroz više projekata promovira obrazovanje odraslih. RDA Tuzla pomaže u jačanju kapaciteta u institucijama koje nude stručno savjetovanje za poslovne početnike, podršku nezaposlenim osobama koje mogu doći do radnog mjesta putem prekvalifikacije i preduzećima s viškom radnika. Pomoć se pruža i onima koji trebaju tehničku podršku u fazi poslovnog planiranja i finansijske podrške nakon zasnivanja preduzeća.

Vizija Strategije razvoja Tuzlanskog kantona 2002 - 2004, koju je usvojila Skupština TK, jeste da ovo područje bude moderna, evropski orijentirana regija sa filozofijom potpune zaposlenosti, jakog poduzetništva, javnog i društvenog sektora, efikasne administracije i sa visokim kvalitetom življenja u svim dijelovima zajednice.

Za ostvarivanje ovog zadatka neophodno je udružiti sve snage i resurse – javni sektor, nevladin sektor, ali naročito privatni, odnosno vlasnike malih i srednjih preduzeća u zajednici kako bi se povećao nivo zaposlenosti zasnovan na ekonomskoj održivosti. Na osnovu njihovih izraženih želja i potreba zajedno ćemo težiti ka realizaciji onih mjera koje će podržati ekonomski razvoj naše regije, kroz uspostavu savremenog, fleksibilnog i kvalitetnog obrazovnog sistema.

Enes Drljević
Direktor RDA – Razvojne asocijacije Tuzla

VI. FESTIVAL CJELOŽIVOTNOG UČENJA U JUGOISTOČNOJ EVROPI I U SVIJETU

Institut za međunarodnu saradnju njemačkog
Saveza visokih narodnih škola,
Bonn, Njemačka

Festivali učenja: širom svijeta i u dodiru sa stanovništvom

Prije dobrih deset godina su u Engleskoj otkriveni festivali učenja. Ideja da se obrazovanje i dalje obrazovanje ljudima približe kroz igru i zadovoljstvo brzo je usvojena širom svijeta. U međuvremenu se festivali učenja održavaju u više od 40 zemalja. Institut za međunarodnu saradnju Njemačkog saveza visokih narodnih škola (IIZ/DVV) već nekoliko godina podržava širenje festivala učenja u regiji Pakta za stabilnost u okviru čega je u oktobru 2003. godine održan Prvi međunacionalni festival učenja za regiju Pakta za stabilnost. U njegovoj uspješnoj realizaciji važan udio su imali i predstavnici iz Bosne i Hercegovine, koji su tako dali svoj doprinos jačanju zajedničkog života i saradnje u jugoistočnoj Evropi.

I pored velikog odziva i uspjeha pred organizatore Festivala učenja često se postavlja pitanje: "Zašto baš Festival učenja?". Naredni članak pokušat će dati odgovor na ovo pitanje.

Ko želi da mijenja, mora da se kreće. Kada se postojeće stanje želi prilagoditi promijenjenim uvjetima, mora se stvoriti društvena dinamika. Međutim, svako ko je već jednom pokušao u svom poslovnom i životnom okruženju da ostvari tako nešto, zna koliko je teško kad čovjek sam, bez čvrste potpore drugih, tako nešto pokušava.

Svi znamo da se društvene tendencije i društveni razvitak ne mogu (uvijek) objasniti objektivnim rasuđivanjem. Emocionalna stanja igraju podjednako važnu ulogu kod odlučivanja o tome koliko će novog ući u društvenu svijest i koliko će novog biti prihvaćeno. Isto to vrijedi i za obrazovanje i cijeloživotno obrazovanje. Prilikom pokušaja smještanja obrazovanja u centralno mjesto društvenog shvatanja odnosno opažanja, negativne asocijacije, koje pojmovi "učenje", "škola", "nastava" i sl. kod mnogih ljudi stvaraju, a što je opet posljedica vlastitih negativnih iskustava, takođe se moraju uzeti u obzir. Za podsticanje pozitivnog pogleda onih koji nisu u direktnoj vezi sa obrazovanjem korisni su slijedeći drugačiji pogledi: učenje kao zadovoljstvo, a ne kao stres, učenje na ulici, a ne u učionici, učenje kod kojeg nema straha od ispita, nego kao mogućnost pozitivnog iskustva.

Festivali učenja nude odličnu mogućnost predstavljanja učenja kao javno korisnog i pozitivnog onim pojedincima koji obično izbjegavaju sve ustanove koje ih podsjećaju na prijašnje vrijeme školovanja, obrazovanja i studiranja. Pri tome je jako važan aspekt da i ono što se obično dešava iza zatvorenih vrata sada može biti pokazano svima i to u obliku festivala. Učenje postaje pozitivno iskustvo povezano sa igrom i zadovoljstvom.

Iskustva susjednih evropskih zemalja pokazuju da su festivali učenja takođe jako dobra sredstva i načini lobiranja donosioca odluka u oblasti politike i privrede. Naime, jednim tematskim odnosom prema društveno relevantnim tematskim poljima su "festivali učenja" u stanju da kroz primjere jasno pokažu sve različite mogućnosti koje obrazovanje, kao sredstvo uspješnog rješavanja socijalnih problema, nudi.

Pored toga tu su još i slijedeći argumenti:

- Festivali učenja čine učenje vidljivim,
- Preko festivala učenja može se doprijeti i do novih odnosno udaljenih, u smislu obrazovanja, ciljnih grupa,"

- Ponude u smislu obrazovanja (daljeg obrazovanja) i savjetovanja, koje se nude u regiji, postaju transparentnije,
- Festivali učenja mogu stvoriti nove regionalne mreže ili pak učvrstiti već postojeće,
- U jednom koncentrisanom projektu festivala učenja moguće je sakupiti organizacije iz različitih oblasti,
- Festivale učenja moguće je veoma lahko prilagoditi regionalnim uvjetima,
- U okviru Festivala učenja moguće je ispitivati i same stanovnike o njihovim potrebama i željama iz oblasti cjeloživotnog učenja,
- Stanovništvo kao i organizacije i preduzeća mogu se aktivno uključiti u oblikovanje festivala učenja, što s druge strane može dovesti do uspostavljanja dijaloga među različitim grupama i njihovog boljeg međusobnog razumijevaja.

“Festivali učenja” kao forumi za razmjenu iskustava

I u oblasti obrazovanja “međusobno povezivanje” sve više postaje postulatom. Međutim, ko god se ozbiljno želi prihvatiti ovog zadatka brzo će spoznati da se volja za međusobnom saradnjom često izgubi u zbrci svakodnevnice; mnogi sastanci “partnera mreže”, održani sa najboljim namjerama, završavaju se bez rezultata, a sve iz razloga što prisutni nisu samo za saradnju spremni partneri, nego su prije svega predstavnici vlastitih organizacija i njihovih partikularnih interesa. Odnos između saradnje i konkurencije među partnerima jedne mreže mora biti dobro isposlovan. Međutim, i ovo je mnogo lakše ostvariti kada se u toku priprema i kod samog sprovođenja festivala učenja uspostavljaju lični kontakti i kada se među akterima uspostavlja neka vrsta povjerenja.

Onima koji su kao predavači i organizatori profesionalno uključeni u planiranje i organiziranje obrazovnih procesa se odvajanjem od svakodnevnih radnih navika u okviru festivala učenja nudi šansa da u kontaktu sa “publikom” i kolegama iz struke reflektuju vlastiti rad, da sakupe nova iskustva i da istraže mogućnosti saradnje. Osim toga, Festivali učenja mogu biti jedan važan element javnog rada, između ostalog i za trajno ugrađivanje pojma obrazovanja u svijest lokalnog stanovništva.

Unapređivanje dijaloga, razumijevanja, saradnje

Pojam “Evropa” je višeznačan, a za mnoge ljude predstavlja samo “ideju” - međutim, pravilnik Evropske unije, već danas, sve više utječe na svakodnevnicu ljudi. Može se konstatirati da se privredni rast, zapošljavanje i društveni napredak mogu trajno omogućiti samo u okviru Evropske unije. Ovdje se, međutim, postavlja važno pitanje: iz čega da se hrani “europski identitet”? koji ustvari i može obezbijediti opću saglasnost koja je potrebna za demokratsko rješavanje spomenutih problema u “evropskim dimenzijama”.

Kada je “Evropa” kao referentna tačka prevelika, a pojedinac sa druge strane premalen, tada koncept “regija” predstavlja dobre pretpostavke za stvaranje novih identiteta jer, za razliku od stare ideje nacionalnih država čije su granice čvrsto postavljene, razmišljanje i djelovanje u regionalnim dimenzijama omogućuje stvaranje novih mostova.

I u ovom kontekstu koncept “festivala učenja” nudi vrijednu pomoć. Naime, povezivanje različitih nacija i naroda u okviru festivala može ne samo potpomoći stvaranje međusobnog povjerenja i empatije, nego povezivanjem sa aspektom zajedničkog učenja može stvoriti i forume za međusobnu razmjenu, koji sa svoje strane unapređuju sporazumijevanje oko zajedničkih ciljeva i vrijednosti među pripadnicima različitih nacija.

U projektu “Widening and Strengthening the European Dimension of the Lifelong Learning Festival Movement”, koji podržava Evropska komisija, a kojim koordinira Andragoški centar Slovenije (ACS), sakupili su se slovenački, bugarski, rumunski, španski i njemački stručnjaci koji se bave obrazovanjem odraslih s ciljem da zajednički pronađu instrumente i načine da sakupe iskustva šest zemalja i različitih institucija, te da na taj način omoguće zajedničko širenje ideje cjeloživotnog učenja za sve.

Naravno, pri tome se ne radi o uniformisanju samog događaja (slijedeći moto: “Svi treba da organiziraju festivale učenja!”), nego je riječ o iskorištavanju prednosti jednog svjetskog pokreta: bogato iskustvo, nove ideje, bogatstvo koje povezuje različite kulture, snaga kroz osjećaj pripadnosti.

Mi želimo da organizatore festivala učenja povežemo, želimo da dobijemo nove učesnike odnosno koordinate festivala učenja, da lokalne odnosno regionalne događaje ojačamo i da ih obogatimo jednom evropskom dimenzijom. Cilj je razvijanje pojedinih festivala u jedan ozbiljni nacionalni i internacionalni pokret, čime bi se u čitavoj Evropi više doprinijelo cjeloživotnom učenju za sve. Jedni od drugih možemo mnogo naučiti i to znanje bismo trebali podijeliti sa drugima.

Sebastian Welter
IIZ/DVV Bonn

**Institut za međunarodnu saradnju njemačkog
Saveza visokih narodnih škola,
Ured u Sarajevu**

Prvi festival cjeloživotnog učenja u jugoistočnoj Evropi

Početkom 2002. godine u mnogim zemljama širom svijeta započete su pripreme za oko 40 festivala cjeloživotnog učenja, od čega čak 21 na području Evrope. Ovakvi festivali su već organizirani u 21 zemlji Evrope od najdaljeg sjevera pa sve do dalekog juga. Zemlje sa toliko različitosti kao što su Albanija, Austrija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Danska, Estonija, Finska, SR Njemačka, Island, Latvija, Nizozemska, Norveška, Rumunija, Rusija, Slovenija, Švedska, Švicarska, Ukrajina, Velika Britanija i Srbija i Crna Gora priključile su se jednom svjetskom pokretu koji se jako brzo širi i zaživljava u različitim sociokulturnim okruženjima. Ostale zemlje kao što su Kanada, Hrvatska, Kipar i Grčka su prvi put u toku 2002. godine uspješno organizirale svoje prve festivale cjeloživotnog učenja.

Konferencija "Cjeloživotno učenje, obrazovanje odraslih i zapošljavanje", Skoplje

Glavni ciljevi Festivala cjeloživotnog učenja bi se mogli svrstati u 4 kategorije:

- jačanje svijesti o značenju i prednostima cjeloživotnog učenja,
- prezentacije i predstavljanje širokog spektra mogućnosti za daljnju izobrazbu,
- unapređenje saradnje između zainteresiranih grupa širom svijeta,
- radost pri učenju odraslih i stvaranje pozitivne atmosfere za ove ljude i njihove potrebe u društvu.

Inicijativa da se organizira jedan **regionalni festival cjeloživotnog učenja u jugoistočnoj Evropi** data je od strane **EBiS mreže**. EBiS je skraćenica od "**E**rwachsenen**B**ildung **I**n **S**üdosteuropa" i u prijevodu znači "Obrazovanje odraslih u jugoistočnoj Evropi" i predstavlja regionalnu organizacijsku strukturu projektnog ureda "Instituta za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola" (IIZ/DVV) i njihovih partnerskih organizacija u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Bugarskoj, Hrvatskoj, Makedoniji, Rumuniji, Srbiji i Crnoj Gori, te slovenački Institut za obrazovanje odraslih (ACS). Mreža EBIS finansira se u sklopu **Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope**, a cilj joj je podrška obrazovanju odraslih. Usmjerena je na poboljšanje životnih uvjeta socijalno marginaliziranih grupa, unapređenje socijalnih i etničkih integracija manjina i na razvoj aktivnog učešća stanovništva. Za ostvarivanje ovih ciljeva postoje nacionalni (državni), međudržavni i regionalni projekti. Kroz nacionalne projekte se partnerima u regijama koje su posredno ili neposredno pogođene posljedicama rata kroz revitalizaciju i modernizaciju njihove infrastrukture i ponude pruža materijalna pomoć ali i pomoć kroz hospitovanja, studentska putovanja, savjetovanja itd. Cilj međudržavnih projekata je da pomognu smanjenju napetosti

i da unaprijede kulturu kooperacije. Cilj regionalnih projekata u koje spada i ovaj projekt Prvog festivala cjeloživotnog učenja jugoistočne Evrope je razmjena informacija i adaptiranje produktivnih i uspješnih iskustava. Regionalno uvezivanje istovremeno može da doprinese razumijevanju, ali i da omogući da institucije koje se bave obrazovanjem odraslih dobiju na značaju.

Na projektu Prvog festivala cjeloživotnog učenja u jugoistočnoj Evropi bili su uključeni mnogobrojni kooperacijski partneri:

Info sajam Festivala u Skoplju

- Ministarstva za obrazovanje, zapošljavanje i kulturu zemalja jugoistočne Evrope;
- Nekoliko stotina nosilaca obrazovanja zemalja jugoistočne Evrope, kao što su visoke nardone škole, centri za usmjereno obrazovanje, škole jezika, udruženja građana, humanitarne organizacije;
- UNESCO - Institut za obrazovanje, Hamburg;
- Deutsche Welle, Köln;
- Ambassade SR Njemačke, Austrije, Švicarske, Italije;
- 8 projektnih ureda Instituta za međunarodnu saradnju, IIZ/DVV, Njemačka;
- Kulturkontakt, Austrija;
- Swisscontact, Švicarska;
- Open Society Foundation;
- Udruženje za tehničku saradnju (GTZ), Njemačka;
- Konrad Adenauer Stiftung, Njemačka;
- različiti privatni pomagači iz poslovnog svijeta.

Na zasjedanju EBiS grupe u EAEA (Evropska asocijacija za obrazovanje odraslih) u Briselu u junu 2002. godine između Dubrovnika, Sofije, Sarajeva i Skoplja za zemlju domaćina Prvog festivala cjeloživotnog učenja u jugoistočnoj Evropi izabrana je Republika Makedonija, tako da je Prvi festival cjeloživotnog učenja Jugoistočne Evrope pod motom "**UČITI ZAJEDNO-UČITI ZA BUDUĆNOST**" održan 16.-19.10.2003. godine u Skoplju pod pokroviteljstvom Borisa Trajkovskog, predsjednika Republike Makedonije, Erharda Buseka, koordinatora Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope, Adama Ouane, direktora UNESCO-Instituta za obrazovanje i prof. dr. Rite Süßmuth, predsjednice njemačkog saveza visokih narodnih škola.

Glavni ciljevi ovog regionalnog festivala bili su:

- jačanje politike cjeloživotnog učenja u obrazovnoj politici zemalja jugoistočne Evrope;
- razvijanje svijesti neophodnosti cjeloživotnog učenja kod širokog dijela stanovništva;
- poboljšavanje i olakšavanje pristupa obrazovnim mjerama marginalnim grupama;
- poboljšanje saradnje i međusobnog razumijevanja različitih kultura, etničkih i religijskih grupa jugoistočne Evrope;
- produbljivanje saradnje zemalja jugoistočne Evrope u oblasti obrazovanja odraslih;
- uključenje zemalja jugoistočne Evrope u međunarodni pokret festivala cjeloživotnog učenja;
- izgradnja obrazovne mreže u jugoistočnoj Evropi.

S realizacijom ovih ciljeva ostvareni su i neki od **očekivanih rezultata** kao što su:

- povećana kooperacija na državnom nivou,
- povećanje nacionalnih napora na poboljšanju situacije daljnjeg obrazovanja,
- razmijena iskustava i kooperacija nosilaca obrazovanja,
- međusobno upoznavanje i razgradnja predrasuda,
- široka kulturološka razmjena,
- širenje rezultata intenzivnim izvještavanjem u medijima.

Članovi delegacije BiH na radionici u Skoplju

Poseban značaj imale su mnoge **aktivnosti** realizirane tokom Prvog festivala cjeloživotnog učenja u jugoistočnoj Evropi. Napomenuo bih samo one najbitnije kao što su:

- Umrežavanje Festivala cjeloživotnog učenja u jugoistočnoj Evropi;
- U oktobru 2003. godine su se u osam zemalja jugoistočne Evrope održali nacionalni festivali cjeloživotnog učenja. Isti su se preko centralne manifestacije u Skoplju umrežili u jedan regionalni festival cjeloživotnog učenja. Pored toga u Skoplju su bile prisutne i nacionalne delegacije sedam zemalja kao i delegacije iz susjednih zemalja kao što su Grčka, Turska i Mađarska;
- Susret ministara odgovarajućih ministarstava osam zemalja;
- Na poziv predsjednika Republike Makedonije ministri odgovarajućih ministarstava zemalja jugoistočne Evrope održali su okrugli sto i pri tom potpisali deklaraciju o obrazovanju odraslih u jugoistočnoj Evropi. Moram sa žaljenjem napomenuti da jedini predstavnici spomenutih ministarstava koji nisu uzeli učešće u ovoj aktivnosti bili predstavnici Bosne i Hercegovine, tačnije predstavnici Ministarstva civilnih poslova BiH;
- Sajam mogućnosti;
- Višednevni sajam na kojem su predstavljene ponude za obrazovanje i Best Practices, na kojem su održani međunarodni susreti i dogovorene moguće suradnje;
- Radionica o temi: Obrazovanje odraslih i unapređivanje zapošljavanja;
- Učešće regionalnih i međunarodnih eksperata u oblasti obrazovanja odraslih;
- Festivalski koncert, koncert klasične muzike orkestra sačinjenog od muzičara iz svih zemalja učesnica;
- Kulturološke priredbe;
- Susret i predstavljanje poznatih umjetnika i zaposlenih u kulturi iz zemalja jugoistočne Evrope kroz čitanje, filmske predstave, muzičke prezentacije i
- Dodjela nagrada pobjednicima natjecanja u cjeloživotnom učenju u jugoistočnoj Evropi.

Svi dosadašnji festivali na državnim nivoima i sada ovaj prvi festival na regionalnom novou jugoistočne Evrope su nam dokazali da cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih nije više samo ideja koja dolazi iz Evrope i svijeta, već naša realnost. Brze i intenzivne promjene kao primarno obilježje savremenog življenja rađaju raznovrsne obrazovne potrebe koje treba permanentno zadovoljavati ako se želi opstati u dinamičnom okruženju.

Jedna od tačaka Kulturnog programa Festivala u Skoplju

Obrazovanje treba da bude dostupno svim građanima, bez obzira na godine, spol, obrazovni nivo, nacionalnost. Treba da im pruži mogućnost za učenje i usavršavanje nudeći svima novu, drugu ili treću šansu, zadovoljavajući njihovu želju za novim znanjem, želju da budu bolji nego što su bili, želju da prevaziđu sami sebe i time postanu sretniji i zadovoljniji.

Baš ću iz ovog razloga, vrijedno je po ko zna koji puta, spomenuti jednu staru kinesku izreku:

“Ukoliko čovjek želi da uživa u blagostanju godinu dana, treba da ulaže u jedno polje riže. Ukoliko čovjek želi da uživa u blagostanju pet godina, onda treba da ulaže u pet polja zasijanih rižom. A ukoliko čovjek želi da uživa u blagostanju cijeli svoj život, treba da ulaže u mudrost i znanje.”

Nesreća našeg vremena i ovog podneblja je u tome što nam se znanje stalno povećava, ali mudrost smanjuje. Zato druga poslovice pak kaže:

“JUČER SAM BIO PAMETAN. STOGA SAM ŽELIO MIJENJATI SVIJET. DANAS SAM MUDAR. STOGA MIJENJAM SEBE”.

Stoga želim svim organizatorima, učesnicima i korisnicima ovakvih manifestacija širom svijeta da svi zajedno promijenimo sebe, da budimo mudri i pametni te jaki partneri ostatku svijeta, te da UČEĆI JEDNI OD DRUGIH UČIMO ZA SRETNIJU I SIGURNIJU BUDUĆNOST.

Emir Avdagić
Direktor IIZDVV-a, Ured u Sarajevu

Delegacija Bosne i Hercegovine na Festivalu cjeloživotnog učenja 2003. u Skoplju, Makedonija

BiH je na sajmu predstavljala sedmočlana delegacija:

- Prof. dr Jusuf Žiga, prorektor za nastavu Univerziteta u Sarajevu
- Belma Češko, Institut za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola
- Selma Aličić, "AMICA EDUCA", direktorica Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003.
- Tenzila Hujdur, "AMICA EDUCA", koordinator projekta " Festival cjeloživotnog učenja u BiH 2003."
- Ivona Erdeljac, "AMICA EDUCA", asistentica na projektu " Festival cjeloživotnog učenja u BiH 2003."
- Željana Pjevalica, predstavnik NVO "Priroda" Bratunac
- Mitar Perušić, predstavnik Agencije za ekonomski razvoj regije Birač - "Breda" Zvornik

Na Festivalu cjeloživotnog učenja 2003. u Skoplju, usvojena je **Deklaracija podrške cjeloživotnom učenju u regionu Pakta za stabilnost**, koja predstavlja korak ka približavanju zemalja jugoistočne Evrope evropskim tokovima. Deklaracija je potpisana od predstavnika ministarstava za obrazovanje zemalja učesnica Festivala u Skoplju.

Nagrađeni na Festivalu cjeloživotnog učenja 2003. u Skoplju

Prof. Dr. Jusuf Žiga, redovni profesor na Farmaceutskom i Medicinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu i prorektor za nastavu na istom univerzitetu, kao primjer uspješne biografije nagrađen je na Prvom regionalnom festivalu cjeloživotnog učenja u Skoplju.

Svojim naučno-istraživačkim radom u području sociologije, političkih nauka, obrazovanja i kulture BiH daje izuzetan doprinos nauci u Bosni i Hercegovini. Objavio je preko 200 naučnih i stručnih radova u različitim časopisima i preko 15 knjiga, sudjelovao je u preko 30 domaćih i internacionalnih naučnih kongresa, simpozija i okruglih stolova, sudjelovao je kao rukovodilac ili član istraživačkog tima u 10 naučno-istraživačkih projekata i jedan je od utemeljivača časopisa "Obrazovanje odraslih" - prvog te vrste u BiH.

U posljednjih nekoliko godina angažirao se posebno na promoviranju cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih kao suštinski važnog elementa obrazovanog sistema u BiH pomoću koga se, kako smatra, možemo suočiti sa izazovom konkurencije, osposobiti za korištenje novih tehnologija, olakšati zaposlenje, unaprijediti kvalitet života, ohrabriti ostanak ljudi u BiH i unaprijediti socijalnu koheziju.

"Amica EDUCA", Tuzla, BiH, organizator festivala cjeloživotnog učenja u BiH i **mreža suorganizatora** koji sudjeluju u realiziranju festivala cjeloživotnog učenja su, također, jedni od nagrađenih na Festivalu u Skoplju.

VII. ORGANIZATOR FESTIVALA CJELOŽIVOTNOG UČENJA U BIH 2003.

Udruženje "Amica EDUCA" je nevladina organizacija koja je započela svoju misiju u BiH početkom septembra 1996. Organizacija fokusira svoj rad na transfer novih znanja u polju psihosocijalnog i pedagoškog rada uz podršku strateških partnera:

1. "Amica Schweiz", Basel, Švicarska
2. Direkcija za razvoj i saradnju DEZA (**D**irektion für **E**ntwicklung und **Z**usammenarbeit)

Sedam godina rada Udruženja dalo je slijedeća postignuća:

- U edukacijama iz oblasti psihosocijalnog i pedagoškog rada stručnjaci su uzeli ukupno 2000 učešća. Ovi stručnjaci su osobe koje multipliciraju svoje znanje u radnu sredinu i doprinose povećanju broja konačnih korisnika.
- Metode obuhvaćene edukacijom su:
 - Nenasilna komunikacija,
 - Plesovi sveopćeg mira (Meditacija u pokretu),
 - Kreativno izražavanje slikanjem,
 - Porodična dinamika.

Seminar "Plesovi sveopćeg mira"

- Kroz multiplikatorne efekte, 7000 građana BiH imalo je direktne koristi od ovih metoda.
- Ove nove, kreativne metode, podrška su razvoju grupnog rada sa djecom i odraslima, a također daju izvanredne rezultate i u radu sa pojedincima.
- Novo znanje se integrira u rad nevladinih organizacija, škola, obdaništa, medicinskih institucija.
- Prvi festival učenja u BiH je organizovan 2000. godine od strane Udruženja "Amica EDUCA", Tuzla. Od tada "Amica EDUCA" sa mrežom organizacija kao suorganizatora, realizirala je četiri festivala učenja, zahvaljujući saradnji sa Institutom za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola (IIZ-DVV), Ured u Sarajevu. Kao primjer odlične saradnje mreže organizacija, otprilike 200 organizacija je uzelo učešće na svakom festivalu učenja u BiH i realizovano je oko 350 festivalskih aktivnosti. Broj direktnih korisnika procjenjuje se na ca 10.000, a indirektnih na ca 100.000 u toku svakog festivala.
- Sve ove godine "Amica EDUCA" povezuje vladin, nevladin i poslovni sektor i podržava procese razvoja civilnog društva.
- "Amica EDUCA" je svjesna da cjeloživotno učenje predstavlja put ka dostizanju njenih ciljeva (prerastanje u instituciju za obrazovanje odraslih).
- Zahvaljujući svim ovim aktivnostima, rezultatima i naporima, "Amica EDUCA" postigla je dobar ugled na državnom nivou.
- Pozitivna atmosfera, pouzdanje i dobro osjećanje su riječi svih naših posjetioca, a nama najveće priznanje i motivacija da nastavimo naš put "svjetlosti znanja".

VIII. MREŽA SUORGANIZATORA FESTIVALA CJELOŽIVOTNOG UČENJA U BIH 2003.

Neformalna mreža suorganizatora festivala cjeloživotnog učenja formirana je 2001. za vrijeme organizacije Drugog festivala učenja u BiH. Suorganizatori Festivala cjeloživotnog učenja su nevladine organizacije koje svojim radom kroz različite edukativne aktivnosti promoviraju cjeloživotno učenje.

Od ove godine u realiziranje Festivala cjeloživotnog učenja uključene su i Regionalne razvojne agencije.

Suorganizatori, u svojim gradovima, realiziraju aktivnosti Festivala i okupljaju organizacije i pojedince zainteresovane da svojim učešćem doprinesu buđenju svijesti građana o potrebi cjeloživotnog obrazovanja za sve, promovirajući ne samo formalnu edukaciju nego i druge vidove edukacije kao što je neformalna i informalna.

Uspješna realizacija Festivala na području cijele BiH ostvarena je zahvaljujući suorganizatorima iz Banje Luke, Bijaća, Bijeljine, Bratunca, Doboja, Mostara, Sarajeva, Srebrenice, Travnika, Trebinja Tuzle i Zvornika.

NVO "Zdravo da ste" Banja Luka

Tel: 051 218 363
zdravo@blic.net
www.zdravodaste.org

Aktivnosti NVO "Zdravo da ste" Banja Luka

Misija NVO "zdravo da ste"

Nevladina humanitarna organizacija „Zdravo da ste“ jeste grupa profesionalaca, volontera i posvećenih pojedinaca koja pomaže ljudima u nevolji i onima kojima je potrebna podrška u razvoju. Podržavamo pravo na razvoj djece, mladih i odraslih putem grupnih i razvojnih aktivnosti koje realizujemo na teritoriji naše zemlje. Vjerujemo da ćemo razvijajući grupni rad pomoći razvoju pojedinca i doprinijeti razvoju zajednice.

Programi:

1. "Program razvoja zajednice" realizuje se kroz psihološke radionice i savjetovališta, socijalno integrativne aktivnosti, pružanje informativnih usluga korisnicima i organizovanja raznih edukativnih kurseva za profesionalno osposobljavanje korisnika.
2. "Zdravo da ste" Omladinski centar KASTEL.
3. Program dječijih prava - radimo NEPOSREDNO sa djecom osnovnoškolskog i srednoškolskog uzrasta, edukujemo nastavnike, socijalne radnike, pravnike, policajce i druge profesionalce.
4. Organizovanje ljetovanja za 200 djece iz BiH, logorovanja i povremenih izleta za djecu i omladinu.
5. Edukativni seminari. Unapređuju sposobnost učitelja, nastavnika i drugih profesionalaca za prepoznavanje razvojnih potreba učenika, a posebno djece i mladih ljudi.
6. Program rada sa Romima kroz projekat "Promovisanje obrazovanja za djecu Rome".
7. Izrada "Alternativnog izvještaja o stanju prava djece u BiH".
8. Program materijalne pomoći povratničkim domaćinstvima u Doboju i Bosanskom Brodu.
9. Program novčanih donacija izbjegličkim domaćinstvima i medicinske pomoći starim osobama.
10. Program edukacije za profesionalno osposobljavanje.
11. Festival učenja u Bosni i Hercegovini. NVO "Zdravo da ste" kao suorganizator 2001., 2002. i 2003. godine organizuje centralne i druge aktivnosti vezane za Festival cjeloživotnog učenja u svim svojim centrima, u 5 gradova Bosne i Hercegovine.

Agencija za posredovanje pri zapošljavanju "Spektar" Banja Luka

Tel: 051 314 163
051 314 165
spektar@blic.net

Razlozi osnivanja:

- moderan način selekcije budućih uposlenika i poslodavaca
- preduzeća dobijaju najbolje kandidate na tržištu
- nezaposleni odlaze u kompaniju sa provjereno dobrim referencama

Djelatnosti Agencije "Spektar"

- posredovanje pri zapošljavanju
- održavanje kurseva i treninga
- izrada i implementacija projekata koja rješavaju pitanja nezaposlenosti

Način rada

- evidentiranje nezaposlenih lica
- pomoć pri sastavljanju zahtjeva poslodavca
- upućivanje kandidata na razgovor sa poslodavcem
- aktivan monitoring kandidata tokom prve godine rada
- jednak tretman prema svim kandidatima i poslodavcima bez obzira na stepen znanja koji imaju, spol i vjeroispovijest

Demokratski centar "Nove Nade" Bihać

Tel./Fax: ++ 38 77 311 534,
061 764 850, 061 261 046
dcnnbi@bih.net.ba
www.dcnovenade.com

Priča o **Demokratskom centru "Nove Nade"** počinje 1997 godine podrškom OSCE-ovog Odjela za demokratizaciju. Cijelo vrijeme Demokratski centar "Nove Nade" bio je nosilac podrške i razvoja demokracije i jačanja civilnog društva na području Unsko-sanskog kantona, što je obezbijedilo vidljivost i prepoznatljivost organizacije širom BiH. Podršku organizaciji dali su: građani, međunarodne i lokalne organizacije, vladine institucije, profitni sektor, političari, intelektualci, radnici i dr koji su prepoznali vrijednosti i aktivnosti organizacije.

Aktivnosti DC "Nove Nade" Bihać

Danas želimo pokrenuti niz aktivnosti koje će obezbijediti Demokratskom centru 'Nove Nade' novi put u budućnost i novu priču. Taj put je pokretanje društvenih inicijativa i aktivnosti koja su usmjerena na partnerstva sa vladom, međunarodnim i lokalnim organizacijama i dr. u cilju zajedničkog rješavanja ključnih problema u bosanskohercegovačkom društvu i mobilizaciji građana da budu aktivni akteri vlastite sudbine, da povrate izgubljeno samopouzdanje i vjeru u njihove mogućnosti i da daju svoj doprinos za unapređenje dobrobiti društva u cjelini...

Danas, DC "NN" Bihać realizuje više programa i projekata od kojih izdvajamo: Centar za podršku mladih u malim lokalnim zajednicama-SuperNova, Centar za unapređenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja mladih u BiH, Infokutak, Centar za podršku i razvoj NVO, Čitaonice, Kampovi, Zagovaranje omladinske politike, Prigovor savjesti i dr.

Razvojna agencija Semberije RAS Bijeljina

Tel/fax: +387 55 205 204, 210 247
065 628 106

ras-un@spinter.net

www.rabd.org/ras/index.htm

Razvojna agencija RAS je nevladina i neprofitna organizacija koja je osnovana 2002. godine i jedina je agencija ove vrste koja djeluje na području Semberije.

Misija RAS-a je da bude katalizator i koordinator razvojnih projekata finansiranih iz budžeta Evropske unije i donatorskih fondove međunarodne zajednice koji su usmjereni na ostvarivanje strateških ciljeva i prioritarnih projekata definisanih u strategiji razvoja regije sjeveroistočne BiH.

Ciljevi Razvojne agencije Semberije su:

- strateški ekonomski razvoj Semberije i šire regije,
- ekonomska saradnja sa susjednim regijama i regijama u Evropskoj niji,
- istraživački rad, projektovanje i implementacija projekata u oblasti socijalnog, ekonomskog i prostornog razvoja,
- obezbjeđivanje pravne, tehničke, finansijske i tehnološke podrške u dostizanju evropskih standarda u ekonomiji Semberije i Majevice i ubrzanju integracionih procesa,
- kreiranje povoljnog ambijenta za realizaciju investicionih i poduzetničkih aktivnosti,
- promovisanje investicionih i trgovinskih mogućnosti u Semberiji i Majeveci,
- izgradnja jakog i uspješnog privatnog sektora, malih i srednjih poduzeća,
- stručno osposobljavanje poslovnih ljudi, transfer tehnologija i specijaliziranih znanja,
- ostvarivanje veza sa stranim poduzećima,
- iznalaženje domaćih i stranih investicija za projekte u BiH.

Centralna manifestacija Festivala u Bijeljini

Uvjereni smo da će RAS značajno i korisno doprinostiti predstavljanju privrednih tokova u regiji kao i pojedinačnih privrednih subjekata pred domaćom i stranom javnošću i naravno svima onima koji svoju budućnost gledaju u obnovljenoj i jakoj Semberiji i Majeveci.

Udruženje žena "Priroda" Bratunac

Tel: 056 881 662

priroda@teol.net

Udruženje žena "PRIRODA" Bratunac registrovano je 1999. godine i djeluje sa misijom uključivanja što većeg broja žena u izgrađivanju ravnopravnog položaja i kvalitetnijeg života u porodici i društvu, organizovanjem posebnih programa i aktivnosti.

U statutarnim ciljevima Udruženja posebno mjesto zauzima promocija cjeloživotnog učenja. Edukujući žene koje su završile obrazovanje u klasičnom obrazovnom sistemu, unapređujući njihove vještine, zanate, zanimanja i hobije, pripremamo ih da što spremnije uđu u proses tranzicije i privatne inicijative.

Udruženje broji 65 članica, a kroz edukativne programe Udruženja je prošlo preko 450 korisnika.

Aktivnosti UŽ "Priroda"

Pored kontinuirane obuke žena za rad na računarima uz podršku IIZ-DVV Sarajevo, ovo Udruženje u sklopu ostvarivanja cilja ekonomskog osnaženja žena u protekloj godini organizovalo je i održalo 5 radionica koje su imale za cilj obuku korisnica za pisanje biznis planova kako bi samostalno mogle aplicirati i implemenirati projekte kućnih biznisa. U okviru tih radionica obuhvaćene su i teme pisanja CV i predstavljanje pred poslodavcem. Suorganizatori smo Festivala učenja 2001., 2002. i 2003. godine, a za doprinos širenju ideje cjeloživotnog učenja smo nagrađeni 2002. godine na svečanom otvaranju Festivala u Mostaru.

HO "Amica Prijateljice" Srebrenica

Tel. 056 385 679

amicas@blic.net

Konstantnim edukativnim ponudama dostupnim građanstvu doprinose realiziranju ideje cjeloživotnog učenja. Kao suorganizatori Festivala cjeloživotnog učenja 2003. u Bosni i Hercegovini, uključujući i druge organizacije iz okruženja, u festivalske aktivnosti šire mrežu organizacija, institucija i pojedinaca koji obrazuju odrasle.

Aktivnosti: Kursevi engleskog jezika, šivenja, računara, kozmetički kursevi, frizerski kursevi, seminari, tribine, okrugli stolovi. U dosadašnjem radu je oko 700 odraslih osoba steklo certifikate o završenim različitim kursovima.

Sve aktivnosti su im podjednako važne, jer odslikavaju suštinu njihovog postojanja i ostvarenja misije.

Agencija za ekonomski razvoj regije Birač "Breda" Zvornik

Tel. 056 210 185, 065 672 306

fax. 056 210 946 / 210 190 / 210 646

nzvornik@rstel.net

Vizija Agencije:

- "BREDA" je najbolji instrument koji građani, poslovni ljudi i lokalne vlasti koriste u ostvarivanju regionalnog ekonomskog razvoja.

Misija Agencije:

- Misija "BREDA" je da ubrza i koordinira razvojne projekte finansirane iz lokalnih budžeta i fondova međunarodne zajednice

Područje djelovanja Agencije:

- Lokalni ekonomski razvoj
- Razvoj MSP
- Promocija direktnih stranih investicija
- Tržište rada i zapošljavanje

Ciljevi Agencije:

- Strateški ekonomski razvoj regije Birač
- Ekonomska saradnja sa susjednim regijama
- Istraživanje, projektovanje i implementacija projekata u oblasti socijalnog, ekonomskog i prostornog razvoja
- Pravna, tehnička i finansijska podrška u dostizanju evropskih standarda
- Kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta
- Promocija investicionih mogućnosti regije Birač
- Izgradnja jakog i uspješnog privatnog sektora i stručno osposobljavanje

EDUKATIVNO–RESURSNI CENTAR za edukaciju, informisanje i podršku osobama sa onesposobljenjem regije Doboј, RS (ERC)

Tel./fax: 053/242-184,
e-mail: erc@skaut.net
www.erc-doboj.org

Misija

Edukativno–resursni centar svoj rad zasniva na jačanju i razvoju NVO-a koje okupljaju osobe sa onesposobljenjem i druge srodne NVO-e kroz umrežavanje, edukovanje i zastupanje radi poboljšanja i efikasnijeg rada te zajedničkog nastupa prema vlasti koje bi doprinosilo razvoju demokratskog civilnog društva.

Aktivnosti koje ERC trenutno realizuje su:

- Stvaranje baze podataka o organizacijama koje okupljaju osobe sa onesposobljenjem na regiji Doboј. Podaci o navedenim NVO-ima i njihovim aktivnostima su prezentovani na web stranici: www.erc-doboj.org.
- Otvaranje biblioteke u okviru Edukativno-resursnog centra. Sadržaj literature u biblioteci će biti vezan za problematiku osoba sa onesposobljenjem (život i rad, rehabilitacija, načini lječenja, asistencija, ...); stručnom literaturom za izvođenje edukacija (razvoj malog biznisa, pisanje projekata, knjigovodstvo, naslovima iz informatike, naslovima iz socijologije i psihologije, katalogima, riječnicima, beletristikom). Korisnicima će u okviru biblioteke biti dostupna i izdanja časopisa ("NVO bilten", "Besede", "Inicijativa", "Pravni savjetnik", "Partner novosti", "Službeni glasnik",...).
- Organizovanje edukacija i prekvalifikacija širokog spektra za populaciju mladih i za zaposlene u NVO-ima i njihovo članstvo potrebnih za jačanje NVO-a koji okupljaju osobe sa onesposobljenjem i druge.

Centralna manifestacija Festivala u Doboju

Otvaranje biblioteke ERC-a

ERC ima dvogodišnje iskustvo u organizovanju manifestacije "Festival cjeloživotnog učenja u BiH" na regiji Doboј. Festival učenja se organizira na prostoru čitave BiH gdje tim ERC-a uzima učešće kao suorganizator, a za organizaciju prošlogodišnjeg festivala učenja tim ERC-a je dobio prvu nagradu za izvanredan doprinos u promociji cjeloživotnog učenja.

Humanitarna organizacija "Piramida" Mostar

Tel/fax: 036 551 774
e-mail: infoteka@bih.net.ba
pira.mo@bih.net.ba

U HO "Piramida" radi Tim stručnjaka za pružanje potrebnih informacija i savjeta koji mogu pomoći u nalaženju puta ka uspješnoj reintegraciji povratnika, prognanih osoba i domicilnog stanovništva.

Tim se sastoji od:

- Infoteke
- Porodičnog savjetovišta
- Mobilnog savjetovišta

Zadaci Tima su:

- psihosocijalna pomoć i podrška
- savjetovanje
- pružanje svih vrsta informacija kroz razgovore, putem telefona, pisama, organizovanja tribina
- distribuiranje pisanog materijala (brošura, letaka, biltena itd.) i putem medija.

Prvi kontakt stranke se ostvaruje preko **socijalnog radnika u Infoteci**. Kroz neformalan razgovor socijalni radnik se upoznaje sa problemima stranke te daje smernice istoj za dalju pomoć.

U **porodičnom savjetovalištu** radi tim stručnjaka (socijalni radnik, psiholog i neuropsihijatar) koji ima iskustva u pružanju psihološke pomoći individualno i u radu sa grupom. Posebna vrijednost Savjetovališta je što je jedino savjetovalište te vrste u Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

Mobilno savjetovalište sastavljeno je od **dva socijalna radnika i ljekara** i nudi psihosocijalnu i zdravstvenu pomoć na terenu na području Hercegovine, vrši evidenciju povratnika i njihovih problema i potreba, nudi relevantne informacije i pomoć za uspostavljanje kontakta sa predstavnicima lokalnih vlasti i međunarodnih organizacija, obavlja edukaciju i savjetovanje povratnika po pitanju prevencije zdravlja, pomaže u iznalaženju humanitarne pomoći.

Edukativni centar organizira kurseve informatike i stranih jezika po najvišim edukativnim standardima. U Caffe Clubu su organizovani kulturno-zabavni, edukativni i dio tematskih aktualnih događaja.

Bosanski kulturni centar Sarajevo

Tel: 033 444 466, 033 201 554
bkcsarajevo@smartnet.ba

U sastavu BKC-a danas djeluju tri sektora: Sektor kulture, Sektor obrazovanja i Sektor izdavačke djelatnosti.

Sektor kulture u okviru svojih aktivnosti nastoji da prezentira sadržaje iz svih sfera kulture i umjetnosti, posebno kada se radi o kulturnoj baštini bosankohercegovačkih naroda.

Sektor obrazovanja nastoji da svoju programsku orijentaciju fokusira na one obrazovne oblike i sadržaje koji odraslim pružaju mogućnost inoviranja postojećih i stjecanja novih znanja i vještina potrebnih, prije svega, za uspješnu adaptaciju u obavljanju poslova kod uvođenja novih tehnologija. Dakle, okosnicu rada Sektora čini obrazovanje za funkciju rada, odnosno za konkretno radno mjesto.

Veoma je širok dijapazon djelovanja Sektora na polju obrazovanja, kako po broju obrazovnih oblika, tako i po raznovrsnosti obrazovnih sadržaja: kursevi stranih jezika, kursevi informatike, kursevi daktilografije namijenjeni korisnicima računara, programiranje obrazovnih sadržaja i osposobljavanje za rad s novim tehnologijama, seminari, okrugli stolovi, javne trbine i sl.

Sektor izdavačke djelatnosti se može pohvaliti svojom aktivnošću na polju izdavačke djelatnosti. Ne samo da je respektabilan broj djela koja je do sada publikovao nego i kvalitet tih djela, od kojih su mnoga dobila izrazito pozitivnu kritiku.

Škola andragoga

Bosanski kulturni centar je, u saradnji s Institutom za međunarodnu saradnju njemačkog Saveza visokih narodnih škola (IIZ/DVV), 2001. godine pokrenuo rad Škole andragoga, odnosno izlaženje andragoškog časopisa "Obrazovanje odraslih", čije izdavanje je odobrilo Federalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta. Cilj pokretanja rada Škole i andragoškog časopisa je bio da se andragoškim kadrovima u Bosni i Hercegovini omogući da redovno prate savremena zbivanja na polju andragoške teorije i prakse u svijetu i kod nas.

Naša orijentacija za budućnost je da svoju djelatnost još više fokusiramo na zadovoljavanje obrazovnih potreba odraslih, posebno kada se radi o obrazovnim sadržajima za obavljanje specifičnih poslova za koje su potrebna znanja i vještine koje se najčešće ne stječu kroz redovni školski sistem. Na taj način i neposredno doprinosimo afirmaciji ideje cjeloživotnog učenja kao imperativu vremena u kojem živimo.

Humanitarna organizacija "Duga" Sarajevo

033 215 117 & 670 249

info_duga@yahoo.com

www.duga.org

HUMANITARNA ORGANIZACIJA "DUGA" je nevladina organizacija, registrovana 1999. godine.

Misija

"Naš zadatak je da na otvoren i profesionalan način pružimo psiho-pedagošku i socijalnu podršku, doprinesemo razvoju sistema zaštite mentalnog zdravlja djece i adolescenata kako bi postali aktivni sudionici društvenih zbivanja. Putem edukacije i savjetovanja njihovih roditelja i učitelja, gradimo stabilnu i zdravu porodicu i aktivno učestvujemo u unapređenju obrazovnog sistema."

Ciljevi:

- Prevencija rizičnih ponašanja kod djece i adolescenata
- Podrška djeci i adolescentima sa posebnim potrebama kroz programe obrazovanja
- Liječenje psiho-traume
- Podrška roditeljima, učiteljima i nastavnicima
- Doprinos reformi obrazovanja u Bosni i Hercegovini

Aktivnosti:

- individualno savjetovanje za djecu, adolescente i roditelje
- individualni tretman za djecu i adolescente
- grupni rad (djeca, adolscenti i roditelji) –
- radionice za odgajatelje, učitelje i nastavnike
- zalaganje za ostvarivanje prava djece na obrazovanje
- učestvovanje u radnim grupama za reformu obrazovanja u BiH
- učestvovanje u izradi nacionalne strategije prevencije i borbe protiv HiV/AIDS

Serda DOO Sarajevo

Tel: 033 663 923, 033 214 025

office@ured-serda.org

serda@serda.ba

www.serda.ba

SERDA je počela sa svojim radom 2001.godine, u cilju utvrđivanja i rješavanja ključnih problema koji ograničavaju ekonomski razvoj regiona.

SERDA je oformljena sa ciljem da koordinira proces lokalnog/regionalnog razvoja na prostoru SER-a, te da bude osnovni i stalni planer, koordinator i nosilac razvoja u regiji.

SERDA je novi koncept pomoći preduzećima. Osnovni zadaci SERDA-e jesu da osigurava privredna istraživanja i daje preporuke, te koordinira projekat namjenjen pružanju podrške poduhvatima koji vode ka kreiranju novih radnih mjesta.

SERDA pruža asistenciju lokalnim preduzećima u uspostavljanju kontakata i izgradnji međusobnih tržišnih veza, i pruža savjete ili uspostavlja poslovne veze u regionu za domaće i međunarodne poslovne poduzetnike.

Ključna polja rada SERDA su podijeljena na četiri sektora:

1. poslovno razvojni sektor (usluge za lokalne kompanije, odgovori na upite, razvoj pomoćnih usluga, direktno strano ulaganje, pripremanje projekata, promocija lokaliteta)
2. lokacije i prostori (infrastrukturni sektor, baza podataka sa dostupnim lokacijama, razvoj poslovnih inkubatora i tehnoloških parkova)

3. sektor za razvoj ljudskih resursa (sakupljanje informacija sa berze rada, saradnja sa stručnim konsultantima) razvoj strategije SER-a.
4. komunikacijski sektor (održavanje baze podataka, publikacije, odnosi sa javnošću, web projekti)

Centralnobosanska agencija za ekonomski razvoj , "CeBEDA"Travnik

CeBEDA

Tel/Fax: 030 511 877, 030 518 945

lebeda@bih.net.ba

www.ilsleda.com

CeBEDA je Agencija za ekonomski razvoj Srednjobosanskog kantona, prva ovog tipa u BiH i još uvijek jedina u SBK/ŽSB. CeBEDA je neprofitna, nevladina organizacija.

Najvažniji ciljevi CeBEDA-e su:

- uspostavljenje i jačanje samoodrživih proizvodnih preduzeća sposobnih za generisanje novih izvora rada
- edukacija na svim nivoima a koja bi rezultirala kreiranjem kvalitetnijeg socio-ekonomskog okruženja
- kreiranje kapaciteta (ljudskih, ekonomskih, infrastrukturnih, socijalnih, itd) neophodnih za stvaranje i jačanje konkurentne tržišne ekonomije
- podrška lokalnom planiranju i saradnja sa aktivnostima javnih institucija na lokalnom, regionalno i centralnom nivou
- samoodrživost svih subjekata sa svih ekonomskih i socijalnih tački gledišta, kao i vlastita samoodrživost generisanjem prihoda kroz posebne finansijske mehanizme i ponudu usluga

Usluge koje pruža CeBEDA

- kreditno posredovanje i kreditiranje
- finansijsko posredovanje
- treninzi i seminari
- aktivnosti QM
- istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mijenja
- savjetovanje u vezi sa poslovanjem i upravljanjem
- reklama i propaganda
- pružanje pomoći za uspješno poslovanje (između ostalog i izrada poslovnog plana po standardima WB) i dr.

NVO "Solidarnost za jug" Trebinje

059 225387

sfs@spicanet.net

www.spicanet.net/sfs

Osnovana 1996, "Solidarnost za jug" je najstarija i najveća nevladina neprofitna organizacija u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine. "Solidarnost za jug" se bavi ekologijom, demokratizacijom, edukacijom i pružanjem raznih vrsta usluga korisnicima.

Misija

"Solidarnost za jug" ima za cilj poboljšanje ekonomskog, ekološkog i socijalnog okruženja uz demokratske promjene.

"Solidarnost za jug" je član mnogih lokalnih i međunarodnih formalnih i neformalnih grupa i koalicija.

"Solidarnost za jug" podržavaju međunarodne agencije i fondacije, a petina sredstava za naše aktivnosti potiče iz lokalne zajednice.

Aktivnost NVO "Solidarnost za jug"

Planskim razvojem i vještim rukovođenjem Solidarnost za jug je uspjela da u velikom procentu obezbijedi samoodrživost. U 2002. godini, Solidarnost za jug je upravljala sa osam grantova, ukupne vrijednosti 120.000 \$. Korisnici naših usluga su svi stanovnici istočne Hercegovine, a posebno mladi, žene i hendikepirane osobe.

Razvojna asocijacija RDA Tuzla

Tel/fax: 035 251 125; 251 150

rda@bih.net.ba

www.rda.ba

RDA-Razvojna asocijacija u Tuzli je osnovana 28.06.2002. U toku izrade same razvojne strategije Tuzlanskog kantona proizašla je potreba za osnivanjem organizacije, koja bi bila instrument kvalitetnog praćenja i koordinacije implementacije pomenute strategije.

Glavna uloga RDA Tuzla jeste upravo koordinacija najbitnijih učesnika i implementatora razvojne strategije Tuzlanskog kantona prema dokumentu "Strategija razvoja Tuzlanskog kantona 2002-2004".

To obuhvata pomoć u koncipiranju, izradi i razvoju definisanih prioriternih projekata.

Zadaci RDA Tuzla

Kako je već rečeno, RDA Tuzla treba da bude organizacija koja će podržavati i unapređivati ekonomski razvoj našeg područja kako mobiliziranjem domaćih resursa, tako i resursa međunarodne zajednice, privlačiti strane investicije radeći zajedno sa drugim institucijama poput Agencije za promociju stranih ulaganja BiH (FIPA BIH).

U okviru koncepta Evropske unije koji je razvijen u cilju regionalnog ekonomskog razvoja tj. modela Evropske unije za stvaranje održivog razvoja u Bosni i Hercegovini i procesu poboljšanja lokalne ekonomije, RDA Tuzla će biti odgovorna za upravljanje i mobiliziranje sredstava iz predpristupnih fondova EU namijenjenih pružanju podrške ekonomskoj regeneraciji, odnosno restruktuiranju industrije, otvaranje novih radnih mjesta i ublažavanju nezaposlenosti, a samim tim i siromaštva.

Aktivnosti RDA Tuzla

S obzirom da je RDA Tuzla postala operativna, prioritetne aktivnosti prije svega se odnose na sljedeće:

- Trening zaposlenih u smislu jačanja kapaciteta s tendencijom povećanja broja zaposlenih kako bi se adekvatno pratile aktivnosti na razvojnim projektima i odgovorilo potrebama vezanim za oživljavanje ekonomije imajući u vidu Strategijom definisane tri grupe općina u našem kantonu.
- Implementiranje projekta čiji je glavni korisnik JU Služba za zapošljavanje, a cilj projekta jeste jačanje kapaciteta Službe kako bi adekvatno odgovorila na zahtjeve svojih klijenta (nezaposlenih, ali i poslodavaca).
- Uspostavljanje kontakata s ostalim razvojnim asocijacijama i pružanje pomoći tamo gdje takve asocijacije tek treba da nastanu.
- Angažovanje široke baze učesnika u Kantonu i po općinama radi identifikacije trenutno najprioritetnijih projekata.
- Priprema projekta uspostavljanja i izgradnje "Centra za pomoć poduzetništvu".

IX.

EVALUACIJA

Festival cjeloživotnog učenja je manifestacija koja okuplja pojedince i organizacije s ciljem djelovanja na razvoj svijesti građana koji se nastoje motivirati za kontinuirano usavršavanje vlastitih kapaciteta.

Ovogodišnji Festival cjeloživotnog učenja je održan od **1.-5.10.2003.** i organizovan je na području **cijele Bosne i Hercegovine.**

Uz organizatora **Udruženje "Amica EDUCA" Tuzla**, realizaciju Festivala cjeloživotnog učenja je pomoglo **15 suorganizatora iz 12 gradova** Bosne i Hercegovine:

NVO "Zdravo da ste" Banja Luka, Agencija za posredovanje pri zapošljavanju "Spektar" Banja Luka; Demokratski centar "Nove Nade" Bihać, Razvojna agencija Semberije RAS Bijeljina, Udruženje žena "Priroda" Bratunac, Edukativno resursni centar za NVO koje okupljaju osobe sa onesposobljenjem regije Doboj, HO "Piramida" Mostar, HD "Amica Prijateljice" Srebrenica, Centralnobosanska agencija za ekonomski razvoj "CeBEDA" Travnik, NVO "Solidarnost za jug" Trebinje, Razvojna asocijacija RDA Tuzla, Agencija za ekonomski razvoj regije Birač "Breda" Zvornik, HO "Duga" Sarajevo, Bosanski kulturni centar Sarajevo, Serda DOO Sarajevo.

Centralna manifestacija Festival cjeloživotnog učenja na nivou BiH održana je u Sarajevu **1.10.2003.** u prostorijama Bosanskog kulturnog centra, a centralne manifestacije na regionalnim nivoima su organizovane u 10 gradova.

Neki od **rezultata** ovogodišnjeg festivala:

- Na Festivalu je učestvovalo 109 organizacija, ustanova, institucija i pojedinaca koji su za vrijeme festivalskih dana prezentovali 155 aktivnosti i svojim angažmanom doprinjeli uključivanju građana u društvena zbivanja. Procjenjuje se da je broj direktnih i indirektnih učesnika Festivala dostigao 100.000.
- Nezaposlene osobe su se kroz aktivnosti Festivala upoznale sa mogućnostima educiranja i poboljšanja profesionalnih kompetencija u cilju bržeg i kvalitetnijeg zapošljavanja.
- Uspostavljena je saradnja sa OSCE-ovim odjelom nadležnim za obrazovanje u BiH.
- Ovogodišnji festival cjeloživotnog učenja u BiH organiziran je u okviru Prvog regionalnog festivala cjeloživotnog učenja na nivou jugoistočne Evrope na kojem je delegacija BiH uzela aktivno učešće.
- Ministarstvo civilnih poslova BiH (nadležno za obrazovanje na nivou države) je generalni pokrovitelj Festivala.
- Javni radio-televizijski servis BiH je generalni medijski pokrovitelj Festivala cjeloživotnog učenja.

Kroz evaluacione upitnike dostavljene od strane organizatora i suorganizatora Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003. sumirani su sljedeći **zaključci i preporuke:**

- Festival učenja, kao manifestacija promocije ideje cjeloživotnog učenja u ovom obliku u kojem trenutno postoji je veoma koristan kao određen vid demokratizacije edukacije i ima predispozicije da bude dio strategije za postizanje političkih ciljeva, znači utjecati na sistematske promjene u našem društvu preko političke dimenzije Festivala.
- Festival cjeloživotnog učenja ima dosta dobre potencijale za razvoj civilnog društva u cjelini, za približavanje stavova različitih etničkih grupa, razvoj tolerancije, kulture, cjeloživotnog učenja.
- Iako je Javni radio-televizijski servis BiH generalni medijski pokrovitelj Festivala, medijska prezentacija Festivala u nekim regijama BiH nije bila dostatna. Mediji u pojedinim kantonima nisu pokazali zainteresovanost za aktivnosti projekta, zbog čega se nameće potreba za finansijskom podrškom medijske kampanje organizatora i suorganizatora. Kao i intenzivnije animiranje marginalnih grupa odraslih kao i institucija, organizacija, ustanova i pojedinaca koji se bave edukacijom.

- Iako je Festival okupio veliki broj učesnika i suorganizatora iz mnogo gradova BiH, neke regije BiH nisu bile obuhvaćene (npr. regija Livno, Foča....)
- Za razliku od saradnje sa NVO sektorom, predstavnici pojedinih vladinih institucija koji su nadležni za obrazovanje nisu bili dovoljno uključeni u organizaciju i provođenje Festivala, osim prisustva predstavnika pojedinih centralnoj manifestaciji – Okruglom stolu (Pedagoški zavod, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport).
- Treba unapređivati saradnju i koordiniranje vladinog, nevladinog, poslovnog sektora i međunarodnih organizacija na polju promoviranja cjeloživotnog učenja, kreiranjem zajedničkih projekata i objezbjeđivanje sredstava za njihovu implementiranje.
- Broj učesnika ovogodišnjeg festivala je manji u odnosu na prethodna dva Festivala, a glavni razlog tome je bio i ovogodišnji moto Festivala (obrazovanje odraslih – put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju) u koji se nisu mogle uklopiti mnoge organizacije jer kao takve nisu mogle pružiti edukaciju koja je u direktnoj vezi sa zapošljavanjem.
- Širenje rezultata ovog i sličnih projekata podižu svjesnost o mogućnostima obuke i prekvalifikacije i mogu potaknuti razmišljanja o promjeni zanimanja i pokretanju vlastite poslovne ideje.
- Organiziranjem Festivala cjeloživotnog učenja nastaviti uticaj na donošenje adekvatog Zakona o obrazovanju odraslih i razvoja obrazovanja odraslih uopće, uključujući i neformalno obrazovanje.
- Uključivanje nadležnih ministarstava na državnom nivou u organizaciju i realizaciju Festivala bi doprinjelo bržem procesu institucionalizacije obrazovanja odraslih.
- Ovakvi i slični projekti ukazuju na značaj obrazovanja; sama promocija ideje cjeloživotnog učenja kao jedan vid demokratizacije edukacije je i dalje interesantna i kao takva održiva u, još uvijek, festivalskom obliku.

X. Kalendar aktivnosti Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003

1. Udruženje "Amica EDUCA" Tuzla
Klosterska 13, Tuzla
Tel./fax: 035 248-910 i 248-911
E-mail: educa@bih.net.ba, festival@inet.ba
Web: www.bhfestival.org
Kontakt osoba: Suada Selimović, menadžerica

1.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Organizacija centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003.
– Ceremonija otvaranja, Okrugli sto "Obrazovanje odraslih-put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju", Radionica za mlade nezaposlene

Organizator: Tim "Amica Educa" Tuzla

Datum održavanja: 1.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: BKC Sarajevo

1.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Organizacija centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003. za područje Tuzlanskog kantona – Ceremonija otvaranja, Okrugli sto "Iskustva i mogućnosti brzog i kvalitetnog zapošljavanja na području Tuzlanskog kantona

Organizator: Tim "Amica EDUCA", Tuzla

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slanja banja, Tuzla.

1.3.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata u dane Festivala.

- Seminari: Kreativno izražavanje slikanjem, Porodična dinamika, Nenasilna komunikacija, Meditacija u pokretu
- SOS telefon

- Stalne ponude: Rekreativna gimnastika, Relaksacione masaže, Meditacija u pokretu, Reiki, Kreativno izražavanje slikanjem sa djecom u ateljeu

Voditelji/učesnici: Tim "Amica EDUCA"

Datum održavanja: cjelogodišnje aktivnosti

Vrijeme održavanja: po utvrđenoj satnici

Mjesto održavanja: Kuća "Amica EDUCA" Klosterska 13, Tuzla

Napomena: Više informacija na tel. 248-910, SOS-telefon 251-666

2. NVO "Zdravo da ste"
Sime Matavulja 6, Banja Luka
Tel.fax: 051 218 363
E-mail: zdravo@blic.net
Web: www.zdravodaste.org

2.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Sjaj starih rukotvorina i običaja-izložba

Organizator: Gordana Kecman, Milica Baroš

Datum održavanja: 4.- 5.10.2003

Vrijeme održavanja: 11.00-16.00 i 11.00-15.00

Mjesto održavanja: Kameno zdanje – tvrđava Kastel, Opštinski centar ZDS B. Luka

2.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Panel diskusija: Problemi i mogućnosti zapošljavanja mladih

Organizator: NVO "Zdravo da ste" Banja Luka

Datum održavanja: 4.10.2003

Vrijeme održavanja: 12.00-13.30

Mjesto održavanja: Kameno zdanje – tvrđava Kastel, Banja Luka

2.3.

Ime/kratak opis aktivnosti: Panel diskusija Dramska radionica - kreativni i razvojni izazov

Organizator: NVO "Zdravo da ste" Banja Luka

Datum održavanja: 4.10.2003

Vrijeme održavanja: 13.30-15

Mjesto održavanja: Kameno zdanje – tvrđava Kastel Banja Luka

2.4.

Ime/kratak opis aktivnosti: Radionica za djecu - Istraživanje tvrđave Kastel

Voditelji: Ljubomir Vulikić

Datum održavanja: 4.10.2003

Vrijeme održavanja: 11.00-16.00

Mjesto održavanja: Tvrđava Kastel, Banja Luka

2.5.

Ime/kratak opis aktivnosti: Xpert učionica – WEB dizajn

Voditelj: Uroš Stević

Datum održavanja: 4.10.2003

Vrijeme održavanja: 12-13.30

Mjesto održavanja: Omladinski centar "Zdravo da ste" - KASTEL

2.6.

Ime/kratak opis aktivnosti: Kreativna radionica

Voditelj: Jelena Radivojević - Stupar

Datum održavanja: 4.10.2003

Vrijeme održavanja: 12.00-13.30

Mjesto održavanja: Omladinski Centar "Zdravo da ste" – KASTEL, Banja Luka

2.7.

Ime/kratak opis aktivnosti: Zaštita seksualnog i reproduktivnog zdravlja mladih

Voditelj: Sanja Pandžić

Datum održavanja: 4.10.2003

Vrijeme održavanja: 13.40-14.25

Mjesto održavanja: Omladinski Centar "Zdravo da ste" – KASTEL, Banja Luka

3. Agencija za posredovanje pri zapošljavanju "SPEKTAR"

Vase Pelagoća 18, Banja Luka

Tel: 051/ 321 930; 051/ 321 931/ fax: 051/ 314 163

E_mail: spektar@blic.net

Web: www.agencijaspektar.com

Kontakt osoba: Vukajlović Miroslav

3.1.

Ime ili kratak opis priredbe: Predavanje i panel diskusija na temu: "Mogućnosti zapošljavanja i kako uspješno tražiti posao"

Voditelji/učesnici: Vukajlović Miroslav/Konsultanti i lica koja se bave problematikom edukacije i zapošljavanja.

Datum održavanja: 4.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00-12.45

Mjesto održavanja: Opštinski centar „Zdravo da ste“ Banja Luka

4. Demokratski centar "Nove nade"

Bihaćkih branilaca bb, 77000 Bihać

Tel/fax: 037/311-534

E-mail: dcnnbi@bih.net.ba

Web: www.dcnovenade.com

Kontakt osoba: Samir Halilovic/Haris

4.1.

Ime ili kratak opis priredbe: Prezentacija peer edukacije na temu seksualnog i reproduktivnog zdravlja mladih u BiH

Voditelji/učesnici: Haris Karabegović; peer edukatori

Datum održavanja: 1., 2. i 3. 10. 2003.

Mjesto održavanja: JU Gimnazija, Bihać

4.2.

Ime ili kratak opis priredbe: Edukativni seminar za NVO- Financijsko namicanje sredstava za rad NVO

Organizator: Centar za podršku mladima- SuperNova, OTOKA

4.3.

Ime ili kratak opis priredbe: Otvaranje Info centra

Organizator: Centar za podršku mladima- SuperNova, OTOKA

4.4.

Ime ili kratak opis priredbe: Otvaranje Info centra i Savjetovališta za mlade u Bihaću,

Organizator: Demokratski centar Nove Nade Bihać

4.5.

Ime ili kratak opis priredbe: Prezentacija putem štandova u gradovima USK-a, Sanski Most, Ključ, Cazin, Bihać B. Krupa, V. Kladuša. Volonteri USK-a u organizaciji DC NN Bihać realizovali su informativnu i edukativnu « kampanju u gradovima USK-a.

Organizator: Demokratski centar Nove Nade Bihać

5. Razvojna agencija Semberije RAS

Karađorđeva 1, Bijeljina

Tel./fax: 055 205 504

E-mail: ras-un@spinter.net

Web: www.Rabd.org/ras/index.htm

Kontakt osoba: Mile Đugumović

5.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Organizacija centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja na području Semberije.

Voditelji: RAS Bijeljina, Slobomir Univerzitet

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 11.00

Mjesto održavanja: Univerzitet "Slobomir", Bijeljina

5.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto I: "Razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje", Okrugli sto II: "Prezentacija novih prisutupa učenja u nastavi"

Organizator: RAS Bijeljina

Okrugli sto III: "Obrazovanje invalida-put ka humanom društvu"

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 11.30

Mjesto održavanja: Univerzitet "Slobomir", Bijeljina

6. Udruženje žena "Priroda"
Sv. Save bb – Vatrogasni dom, Bratunac
Tel/fax: 056-881-662
E-mail: priroda@teol.net
Kontakt osoba: Željana Pjevalica

6.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto: "Obrazovanje – put ka boljem i bržem zapošljavanju"

Voditelj: Gorica Đukanović

Datum održavanja: 1.10.2003

Vrijeme održavanja: 17.00

Mjesto održavanja: Mala sala Radničkog univerziteta, Bratunac

6.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata – prezentacija rada Udruženja

Voditelj: Željana Pjevalica

Datum održavanja: 1.-5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 9.00-17.00

Adresa: Sv. Save bb, Bratunac

6.3.

Ime/kratak opis aktivnosti: Prezentacija programa – obuka za rad na računarima

Voditelj: Dragana Živković

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00 – 15.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

Napomena: Prezentacija će se održati u sklopu centralnog događaja Festivala u Bratuncu "Sajam cjeloživotnog učenja" u hotelu "Fontana" i na centralnom događaju Festivala za Biračansku regiju u Zvorniku 5.10.2003.

7. EDUKATIVNO – RESURSNI CENTAR za edukaciju informisanje i podršku osobama sa onesposobljenjem regije Doboje, RS (ERC)

Ul. Nikole Pašića 57, 74000 Doboje,
Tel./fax: 053/242-184,
e-mail: erc@skaut.net

www.erc-doboj.org

7.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Organizacija centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003. za područje Doboje, u okviru koje je organizovano svečano otvaranje biblioteke Edukativno-resursnog centra regije Doboje.

Voditelji: Dragana Moldovan, Sandra Đugumović

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: ERC Doboje

8. Humanitarna organizacija "Piramida" Mostar

Mladena Balorde 2, Mostar
Telefon/fax: 036 551-774 /551 773
E-mail: infoteka@bih.net.ba
Kontakt osoba: Zehra Gozo

8.1.

Ime ili kratak opis priredbe: Dani otvorenog prostora Prezentacija rada i usluga HO "Piramde"

Kursevi informatike, engleskog jezika, PSS savjetovanište

Voditelji: Zehra Gozo /Amila Čelebić

Datum održavanja: 1. - 5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00 – 14.00

Adresa: Mladena Balorde 2 (prostorije HO "Piramida") Mostar

8.2.

Ime ili kratak opis priredbe: Okrugli sto o temi „Obrazovanje odraslih –put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju“

Voditelji: Zehra Gozo /Amila Čelebić

Datum održavanja: 4.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: HO „Piramida“ Mladena Balorde 2, Mostar

9. Bosanski kulturni centar Sarajevo

Branilaca Sarajeva 24, Sarajevo
Tel./fax: 033 201 554
E-mail: bkcsarajevo@smartnet.ba
Kontakt osoba: Narcis Hošo

9.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Škola andragoga. Tema: "Učimo se zaštititi i unaprijediti životnu sredinu"

Voditelji/učesnici: BKC Sarajevo/nastavnici biologije i PPZ

Datum održavanja: 25.-27.9.2003.

Vrijeme održavanja: cjelodnevna aktivnost

Mjesto održavanja: Bjelašnica, Hotel "Maršal"

Napomena: Usavršavanje profesionalnih kompetencija iz oblasti ekološke edukacije

9.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Seminar: "Stručno usavršavanje i vrednovanje rada nastavnika"

Voditelji/učesnici: BKC Sarajevo/Direktori osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo

Datum održavanja: 9.-10.10.2003.

Vrijeme održavanja: Cjelodnevna aktivnost

Mjesto održavanja: Bjelašnica, Hotel "Maršal"

Napomena: Usavršavanje profesionalnih kompetencija praćenja vrednovanja rada nastavnika

9.3.

Ime/kratak opis aktivnosti: Podrška HO "Amica EDUCA, Tuzla pri organizaciji centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003.

Organizator: "Amica EDUCA",

Datum održavanja: 1.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: BKC Sarajevo

10. Humanitarna organizacija "DUGA" Sarajevo

Zmaja od Bosne 38, Sarajevo
Tel/fax: 033-215-117 i 233-083
E-mail: info_duga@yahoo.com
Web: www.duga.org

Kontakt osoba: Anka Izetbegović, izvršna direktorica

10.1.

Ime/kratak opis priredbe: Organizacija info sajma na centralnoj manifestaciji Festivala cjeloživotnog učenja u BiH 2003. i prezentacija aktivnosti HO „DUGA“

Voditelji: Tim HO „Duga“

Datum održavanja: 1.10.2003.

Vrijeme održavanja: 9.00-17.00

Mjesto održavanja: BKC Sarajevo

10.2.

Ime/kratak opis priredbe: Promocija Festivala kroz alternativni omladinski magazin „Trash“.

Voditelji: Šefik Avdagić

Vrijeme održavanja: Kraj septembra/ početak oktobra

Napomena: Novi broj magazina se očekuje krajem septembra ili početkom oktobra. Također će jedan broj mladih pratiti dešavanja oko Festivala i u nekom od narednih brojeva svoju čitalačku publiku-omladinu upoznati sa dešavanjima oko Festivala 1.-5.10.

10.3.

Ime/kratak opis priredbe:

1. Medijska prezentacija Festivala - na omladinskom radiju (džingl).

2. Gostovanje na radiju

Voditelji: Jasna Primorac

Datum održavanja: 13.,20.,29. 9. i 4. 10.

Vrijeme održavanja: 13.00-14.00

11. Razvojna agencija sarajevske ekonomske regije, Serda

Tel./fax: 033 663 923

E-mail: serda@serda.ba

Web: WWW.SERDA.BA

11.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Prezentacija organizacije na info sajmu u okviru centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja u BiH

Organizator: Tim "SERDA"

Datum održavanja: 1.10.2003

Vrijeme održavanja: 9.00

Mjesto održavanja: BKC Sarajevo

12. H.O. "Amica PRIJATELJICE" Srebrenica

Svetosavska bb, 75430 Srebrenica

Tel/fax: 056/385-679

E-mail: amicas@blic.net

Kontakt osoba: Jovanović Vesna

12.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Prezentacija dječijih radova

Voditelj: Dubravka Milovanović

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-15.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

12.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Prezentacija programa obuke za žene (šivenje, sito-štampa, rad na računarima)

Voditelj: Aleksandra Jović

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-15.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana" Bratunac

12.3.

Ime/kratik opis aktivnosti: Otvorena vrata – prezentacija rada Udruženja

Voditelj: Vesna Jovanović

Datum održavanja: 1.–5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00–19.00

Adresa: Svetosavska bb, Srebrenica

Napomena: Prezentacija se održala u sklopu centralnog događaja Festivala u Bratuncu "Sajam cjelovitog učenja" u hotelu "Fontana" i na Centralnom događaju za birčansku regiju Festivala u Zvorniku 05.10.2003.godine.

13. Centralno bosanska agencija za ekonomski razvoj „CeBEDA“ Travnik
Zenjak 21b, Travnik
Tel/Fax: 030 518 945 , 030 511 877
E-mail: lebeda@bih.net.ba
<http://www.ilsleda.com>

13.1.

Ime/kratik opis aktivnosti: Organizacija centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja u Travniku

Organizator: Tim "CeBEDA"

Datum održavanja: 5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 11.00

Mjesto održavanja: Srednja tehnička škola, Travnik

14. NVO "Solidarnost za jug" Trebinje
Tel: 059 225387
sfs@spicanet.net
<http://www.spicanet.net/sfs>
Kontakt osoba: Stanko Buha

14.1.

Ime/kratik opis aktivnosti: Organizacija centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja u Trebinju: Izlaganja "cjeloživotno učenje", prezentacija organizacija

Organizator: Tim NVO "Solidarnost za jug"

Datum održavanja: 2.10.2003

Vrijeme održavanja: 13.00

15. RDA – Razvojna asocijacija Tuzla
M. i Ž. Crnogorčevića br. 5, 75000 Tuzla
Tel/fax: 035 245 630, 035 245 631, 035 251 150
E-mail: rda@bih.net.ba
Web: www.rda.ba
Kontakt osoba: Enes Drijević, direktor

15.1.

Ime ili kratik opis aktivnosti: Prezentacija projekta "Tržište radne snage i socio-ekonomika revitalizacija"- pilot projekt

Voditelji: Partneri na projektu: TALDi, Služba za zapošljavanje TK i IMC Consulting Ltd

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 13.00

Mjesto održavanja: Služba za zapošljavanje Tuzla

16. Agencija za ekonomski razvoj Birač regije "Breda" Zvornik
Karakaj bb, Zvornik
Tel./fax: 056 210 185, 056 210 946 / 210 190 / 210 646
e-mail: nzvornik@rstel.net
Kontakt osoba: Mitar Perušić

16.1.

Ime/kratik opis aktivnosti: Organizacija centralne manifestacije Festivala cjeloživotnog učenja u Birčanskoj regiji: Okrugli sto "Put ka bržem zapošljavanju"

Organizator: Timovi organizacija: UŽ "Priroda" Bratunac, "Amica Prijateljice" Srebrenica, Agencija za ekonomski razvoj "Breda" Zvornik

Datum održavanja: 3.10.2003

Vrijeme održavanja: 11.00

17. NVO Bosanska Krupa 2001
Tel/fax: 037/474 043
E_mail: nvo_bk2001@hotmail.com
Kontakt osoba: Dino Kabiljagić i Haris Komić

17.1.

Ime/ kratak opis priredbe: Svečano otvaranje TELEDOMA Bosanska Krupa

Voditelji: Dino Kabiljagić i Haris Komić

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Adresa: Trg. A. Čuka 14; Bosanska Krupa

18. "ELITEART" BIJE LJINA
Miloša Crnjanskog lok 16
Tel/fax: 065/546-743
E_mail: ljtjoca@yahoo.com
Web: www.elteart.net
Kontakt osoba: Jovo Tešić

18.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Kompjutersko obrazovanje odraslih

Datum održavanja: 03.10.2003.

Vrijeme održavanja: 17.00-18.30

Adresa: Prostorije "Eliteart" Bijeljina

19. FONDACIJA »SLOBOMIR P UNIVERZITET« BIJE LJINA
Tel/fax: 065/82-22-44
E-mail: RAS-UN@spinter.net
Kontakt osoba: Milisav Trifunović

19.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Centar cjeloživotnog učenja

Voditelji: RAS Slobomir P Univerzitet

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00 - 12.00

Mjesto održavanja: 'Slobomir, Bijeljina

20. Udruženje gradjana 'Povratak i održivi opstanak Bijeljina''
Žrtava fašističkog terora 29
Tel/fax: 055/209-988
E-mail: povratak@teol.net
Kontakt osoba: Salem Čorbo 061-150-042

20.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Kompjutersko obrazovanje odraslih

Voditelj: RAS UG „Povratak“

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00 - 12.00

Mjesto održavanja: Prostorije RAS UG „Povratak“

21. Udruženje poljoprivrednih proizvođača "Drina"
Pobuđe, Burnice
Tel: 065/886-093
Kontakt osoba: Dedić Šaban

21.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Prezentacija edukacije u oblasti povrtlarske proizvodnje

Voditelj: Šaban Dedić

Datum održavanja: 02.10.2003.

Vrijeme održavanja: 9.00 –15.00; prezentacija u 12.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

Napomena: Prezentacija će se održati u sklopu centralnog događaja Festivala u Bratuncu "Sajam cjeloživotnog učenja" u hotelu "Fontana"

22. Udruženje žena "Golub" Fakovići
Fakovići, Bratunac
Tel: 0310- 856-479
Kontakt osoba: Dragina Ranđelović

22.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: razvoj tradicionalnih vještina ručnog rada u cilju ekonomskog osnaženja žena

Voditelj: Dragina Ranđelović

Datum održavanja: 02.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

Napomena: Prezentacija će se održati u sklopu centralnog događaja Festivala u Bratuncu "Sajam cjeloživotnog učenja" u hotelu "Fontana"

23. Udruženje pčelara "Kesten" Bratunac
Tel: 056/885-068
Kontakt osoba: Budimir Ivanović

23.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Prezentacija pčelinjih proizvoda i opreme uz animaciju zainteresovanih posjetilaca

Voditelj/učesnici: Predsjednik Udruženja zajedno sa članovima Udruženja

Datum održavanja: 02.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00-18.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

Napomena: Prezentacija će se održati u sklopu centralnog događaja Festivala u Bratuncu "Sajam cjeloživotnog učenja" u hotelu "Fontana"

24. Mirjana Đukanović, prosvjetni radnik u penziji
ul. 17. aprila 4/11, Bratunac
Tel: 056-885-196
Kontakt osoba: Mirjana Đukanović

24.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Ishrana u trećoj dobi

Voditelj/učesnici: Mirjana Đukanović / penzioneri

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: Dom penzionera, Bratunac

25. Profesionalna vatrogasna jedinica
Sv. Save bb, Bratunac
Tel: 056/881-047
Kontakt osoba: Dragomir Krajišnik

25.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Vatrogasna vježba - prezentacija

Voditelji: Dragomir Krajišnik

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-12.00

Mjesto održavanja: Vatrogasni dom, Bratunac

26. Radioklub Bratunac
Bratunac
Kontakt osoba: Živko Andrić

26.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Uspostavljanje radio veza i prezentacija rada kluba Voditelj/učesnici: članovi - amateri

Datum održavanja: 01.10-05.10.2003

Vrijeme održavanja: 17.00-21.00

Mjesto održavanja: Radioklub, Bratunac

27. Omladinska organizacija "Odisej"
Kosovska 2, Bratunac
Tel: 065/734-216
E-mail: oodisej@yahoo.com
Kontakt osoba: Čedomir Glavaš, Slaviša Paunović

27.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Pozorišna predstava
Voditelj: Slaviša Paunović
Datum održavanja: 03.10.2003. ili 04.10.2003
Vrijeme održavanja: 20.30
Mjesto održavanja: Kinosala, Bratunac

27.2

Ime/kratak opis aktivnosti: "Otvorena vrata" (tokom Festivala vrata organizacije će biti otvorena za sve posjetioce)
Datum održavanja: 1.- 5.10.2003.
Vrijeme održavanja: 9.00 –17.00
Adresa: Kosovska 2, Tržni centar, Bratunac

28. Organizacija Žena "Zora"
Solunskih junaka 66, Milići
Tel. 056-741-307
Kontakt osoba: Stana Mimić

28.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Cvijeće, uzgoj, aranžiranje i prodaja – otvorena vrata
Datum održavanja: 1.- 5.2003
Vrijeme održavanja: 8.00 –19.00
Adresa: "Tržni centar", Milići

28.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Krojački salon-šivenje odjevnih predmeta i posteljine –otvorena vrata
Datum održavanja: 1. – 5. 2003.
Vrijeme održavanja: 8.00–18.00
Adresa: Solunskih junaka, Milići

29. Radio Bratunac
Sv. Save, Bratunac
Tel/fax: 056 881-178, 056 881-177
Kontakt osoba: Slobodan Pavlović

29.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Medijska prezentacija Festivala
Voditelj: Slobodan Pavlović
Datum održavanja: 1. – 5. 10.
Adresa: Svetog Save, Bratunac

30. Uduženje žena "Maja"
MZ Kravica, Bratunac
Tel: 056-480-107
Kontakt osoba: Nada Đukanović

30.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata – prezentacija rada organizacije
Voditelj: Dijana Ilić
Datum održavanja: 1. – 5. 10.
Vrijeme održavanja: 9.00 – 15.00
Mjesto održavanja: Kravica, Bratunac

30.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Radionica - podsticanje poslovnih mogućnosti za žene u ruralnoj sredini
Voditelj: Nada Đukanović
Datum održavanja: 3.10.2003.
Vrijeme održavanja: 12.00
Mjesto održavanja: Kravica, Bratunac
Napomena: Radionica se održala u prostorijama organizacije "Maja"

30.3.

Ime/kratak opis aktivnosti: Učešće na Sajmu cjeloživotnog učenja prezentacijom rada tapetarske radionice
Voditelj: Jelika Jovanović
Datum održavanja: 2.10.2003.
Vrijeme održavanja: 13.00
Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

31. "Forum žena"
Sv. Save bb, Bratunac
Tel/fax: 056 882- 143, 056 882-143
E-mail: forumbratunac@rstel.net
Kontakt osoba: Stojanka Tešić

31.1.

Ime/kратаk opis aktivnosti: Kućna radinost, izložba ručnih radova proistekla iz okupacionih radova u mini centru Glogova

Voditelj: Zumreta Ahmetović, članica Foruma žena

Datum održavanja: 1.10.2003.

Vrijeme održavanja: 14.00 – 17.00

Adresa: Sv. Save bb, Bratunac

Napomena: Sve žene uključene u okupacione aktivnosti su imale priliku da prodaju svoje proizvode

31.2.

Ime/kратаk opis aktivnosti: Frizerski modni trendovi – izrada frizura u salonu uz mogućnost dobijanja informacija o prekvalifikaciji u cilju zaposlenja

Voditelji: Bojana Nešković i Selma Omerović

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 17.00 – 19.00

Adresa: Sv. Save bb, Bratunac

Napomena: Ovim projektom omogućile smo zaposlenje osam žena

31.3.

Ime/kратаk opis aktivnosti: Odjevni predmeti.

Prezentacija rada krojačkog salona "Madam"

Voditelj/učesnici: Jasminka Ibrahimović, Borka Obrenović i sve zainteresovane sugrađanke

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00 – 16.00

Adresa: Ul. kosovska br.2, Bratunac

Napomena: Krojački salon – zaposlenje dobile dvije žene

31.4.

Ime/kратаk opis aktivnosti: Debata: Postoji li podjela zanimanja na muška i ženska?

Voditelj/učesnici: Biljana Božić, korisnice – šesnaest djevojaka koje su prošle mini školu feminizma i zainteresovani gosti

Datum održavanja: 4.10.2003.

Vrijeme održavanja: 14.00 – 17.00

Adresa: Ul. kosovska br.2, Bratunac

Napomena: Korisnice kroz školu feminizma stiču prva saznanja o jednakosti spolova

32. Javna ustanova "Narodne Biblioteke"
Trg Miloša Obilića, Bratunac
Tel/fax: 056/881-080, 056/881-080
Kontakt osoba: Srbislav Davidović

32.1.

Ime/kратаk opis aktivnosti: Biblioteka – izvor informalnog učenja – Otvorena vrata

Voditelj: Srbislav Davidović

Datum održavanja: 1. – 5. 2003.

Vrijeme održavanja: 9.00 – 15.00

Adresa: Svetog Save bb, Bratunac

33. Dječije obdaništa "Radost" Bratunac
Dositelja Obradovića, Bratunac
Tel/fax: 056/881-060, 056/881-060
Kontakt osoba: Jadranka Magazin

33.1.

Ime/kратаk opis aktivnosti: Priredba

Voditelj/učesnici: Vaspitači i djeca

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 11.00

Adresa: Trg M. Obilića, Bratunac

34. Udruženje majki hendikepiranje djece "Leptir"
Bratunac
Tel: 056/881-098
Kontakt osoba: Željka Katančić

34.1.

Ime/kратаk opis aktivnosti: Izložba radova nastalih na kreativnim radionicama

Voditelj: Željka Katančić

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00 ; 18.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

35. Razvojna agencija Distrikta Brčko BiH (RABD)
Kantardžića 8; 76100 Brčko
Tel/fax:049/217-801, 217-857
E_mail: info@rabd.org
Web:www.rabd.org
Kontakt osoba:Admir Nuković, direktor

35.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Svečanost otvaranja edukacijskog centra "Centar za industrijske tehnologije i inovacije"

Voditelj: Admir Nuković, direktor RABD

Datum održavanja: 30.9. 2003.

Vrijeme održavanja:12.00

Adresa: RABD, Kantardžića 8, Brčko

35.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Promocija projekta „Tehnička i organizaciona inovacija u industriji BiH“ u okviru kojeg se organizovala obuka stručnjaka iz oblasti Sistema kvaliteta ISO i CIM tehnologija

Voditelji: Admir Nuković, direktor RABD

Datum održavanja: 30.9. 2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Adresa: RABD, Kantardžića 8, Brčko

36. Udruženje disrofičara
Nikole Pašića 57, Doboj
Tel: 053/221-630
E-mail: dud@skaut.net
Kontakt osoba: Nada Jovanović

36.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto:« Profesionalna rehabilitacija, radno osposobljavanje i elementi prilagođavanja radnih mjesta za tjelesne invalide kao put za izjednačene mogućnosti zapošljavanja u modernom društvu «

Voditelj: Nada Jovanović

Datum održavanja: 02.10.2003

Vrijeme održavanja: 14:30.

Mjesto održavanja: Hotel "Bosna" Doboj

37. Udruženje paraplegičara
ul. Kneza Lazara 8
Tel: 065/614-810, 065/808-430
E-mail: parapleg-reg.do@doboj.net
Kontakt osoba. Dragica Bekanović

37.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Učešće na Okruglom stolu izlaganje o temi: "Zakonska regulativa za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i njena praksa"

Voditelj: Dragica Bekanović

Datum održavanja:02.10.2003

Vrijeme održavanja: 14:30

Mjesto održavanja: Hotel "Bosna", Doboj

38. JZU Dom zdravlja Doboj
Nemanjina 18, Doboj
Tel: 053/241-110
Kontakt osoba: Anđa Sušić

38.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: izlaganje o temi:

"Iskustvo i praksa efikasnog zapošljavanja najvulnerabilnijih kategorija u razvijenom društvu"

Voditelj: dr. Anđa Sušić

Datum održavanja: 02.10.2003

Vrijeme održavanja: 14:30

Mjesto održavanja: Hotel "Bosna", Doboj

39. ARCS – Arci Cultura e Sviluppo
Bulevar narodne Revolucije 33 b, Mostar
Tel/fax: 036 580909 / 580721
E-mail: arcsmo@cob.net.ba
Web: www.arci.it
Kontakt osoba: Osman Boškailo

39.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata:Prezentacija rad „ARCS“ Edukacija o organskoj poljoprivredi (prelazak sa konvencionalne na organsku)

Voditelji: Osman Boškailo

Datum održavanja: 1.- 5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 9.00-14.00

Adresa: Bulevar narodne revolucije 33 b, Mostar

39.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto o temi „Obrazovanje odraslih – put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju“

Voditelji:Osman Boškailo

Datum održavanja:04.10.2003.

Vrijeme održavanja:12.00

Mjesto održavanja: HO „Piramida“ Mladena Balorde 2, Mostar

40. CEFA – italijanska humanitarna organizacija
Mladena Balorde 35, Mostar
Tel/fax: 036 552 219
E-mail: cefa-bih@cob.net.ba
Kontakt osoba: Elvedin Čolaković

40.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata: Prezentacija rada i usluga koje pruža CEFA

- Treninzi/edukacija o organskoj poljoprivredi (prelazak sa konvencionalne na organsku)
- Edukacija o poljoprivredi uopće

Voditelji: Elvedin Čolaković

Datum održavanja:01.-05.10.2003.

Vrijeme održavanja:10.00-12.00

40.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto o temi „Obrazovanje odraslih – put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju“

Voditelji: Elvedin Čolaković

Datum održavanja: 4.10.2003.

Vrijeme održavanja:12.00

Mjesto održavanja: HO „Piramida“ Mladena Balorde 2, Mostar
Mjesto održavanja: CEFA; Mladena Balorde 35, Mostar

41. International Organization for Migration IOM
Rade Bitange 46, Mostar
Tel/fax:036-580-911
E-mail:iom_mo@bih.net.ba
Web:www.iom.ba
Kontakt osoba: Davorka Jurčević

41.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Dani otvorenih vrata: TADS-Pomoć u tranziciji iz vojne u civilnu službu

Voditelji: Davorka Jurčević, Veselin Gatalo, Ivica Sivrić

Datum održavanja: 1.- 5.10.2003

Vrijeme održavanja: 9.00-17.00

Adresa: Rade Bitange 46; Mostar

41.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto o temi „Obrazovanje odraslih –put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju“

Voditelji:Davorka Jurčević

Datum održavanja: 4.10.2003.

Vrijeme održavanja:12.00

Mjesto održavanja: HO „Piramida“ Mladena Balorde 2, Mostar

42. International Rescue Committee IRC MOSTAR
Trg Ivana Krndelja 11 c Mostar
Tel/fax: 036 / 550-124, 552-643, 552-644
E-mail: _amela.dzajic@irc-bosna.org
Web: www.theirc.org
Kontakt osoba: Amela Dzajic

42.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Dan otvorenog prostora Projekt finansira USAID, Cilj: stvaranje samoodrživog povratka manjina na područje općine Mostar putem pružanja usluga za razvoj poduzetništava (uključujući obuku, tehničku i finacijsku pomoć, raspodjelu 75 grantova prosječne vrijednosti 900\$, te 92 socijalne pozajmice prosječne vrijednosti 2000\$)

Voditelji: Alma Sefo i Amela Djajić
Vrijeme održavanja: 10.00-13.00

Adresa: Trg Ivana Krndelja 11 c, Mostar

Datum održavanja: 1.- 5.10.2003.

42.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto na temu „Obrazovanje odraslih – put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju“

Voditelj: Amela Djajić

Datum održavanja: 04.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: HO „Piramida“ Mladena Balorde 2, Mostar

43. Udruženje za poduzetništvo i posao LINK Mostar
Ul. Adema Buča 32, Mostar
Telefon/fax: 036 326 867
E-mail: link.center@mostar.ba
Web: linkmostar.org
Kontakt osoba: Amela Bećirović, koordinator

43.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: „Otvorena vrata vaše kuće“
Voditelji: Učesnik-LINK
Datum održavanja: 1. - 5.10.2003.god.
Vrijeme održavanja: U radnom vremenu ureda (od 10h do 13h i 14-15h)
Mjesto održavanja: Prostorije LINK-a

43.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto o temi „Obrazovanje odraslih – put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju“
Voditelji: Učesnik LINK
Datum održavanja: 4.10.2003.
Vrijeme održavanja: 12.00
Mjesto održavanja: HO „Piramida“ Mladena Balorde 2, Mostar

43.3.

Ime/kratak opis aktivnosti: Forum-“Položaj mladih na tržištu rada“
Voditelji: LESPnet + LINK
Datum održavanja: 1.10.2003.
Vrijeme održavanja: 10.00 – 13.00
Mjesto održavanja: Poslovni inkubator, Trg Ivana Krndelja, Mostar

44. UMCOR MOSTAR
LACINA 69A, MOSTAR
Tel/fax: 036/552240
E-mail: umcor_cb@bih.net.ba
Kontakt osoba: Nevzet Sefo

44.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Dani otvorenih vrata-Prezentovanje rada i usluga koje pružamo:

- jačanje kapaciteta lokalnih zajednica indirektno putem organizovanja kurseva računara i obuke vezane za vođenje raznih udruga (fundraising, istraživanje trzista, management i dr.)

Voditelji: Nevzet Sefo
Datum održavanja: 1. - 5.10.2003.

44.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto o temi „Obrazovanje odraslih – put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju“
Voditelji: Nevzet Sefo
Datum održavanja: 4.10.2003.
Vrijeme održavanja: 12.00
Mjesto održavanja: HO „Piramida“ Mladena Balorde 2, Mostar
Mjesto održavanja: IIACINA 69 A. Mostar
Vrijeme održavanja: 10.00 - 14.00

45. Muzička omladina Sarajevo
Dalmatinska 2/1, Sarajevo
Tel./fax: 033 665 713, 033 207 972
E-mail: jm-sa@open.net.ba
Web: www.jmsa.open.net.ba
Kontakt osoba: Neda Stanković

45.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Muzički nastup na centralnoj manifestaciji Festivala u Sarajevu: „Igra sabljama“ od Arama Hačaturjan
Voditelji: Prof. Melita Čičić/učenci Srednje muzičke škole u Sarajevu, Odsjek za harmoniku: Faruk Mehinagić, Maja Omanović, Arif Šabotić, Enes Fazlić, Hajrunisa Omanić, Amila Čengić, Nermin Drakovac, Senida Smajić, Aida Avdić, Himzo Karić
Datum održavanja: 1.10.2003.
Vrijeme održavanja: 12.00
Mjesto održavanja: Bosanski kulturni centar, Sarajevo

46. Luka Vukićević
Profesor Srednje muzičke škole Srpsko Sarajevo

46.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Muzički nastup na centralnoj manifestaciji Festivala u Sarajevu: „Olujna sonata“ od Betovena.
Datum održavanja: 1.10.2003.
Vrijeme održavanja: 12.00
Mjesto održavanja: Bosanski kulturni centar, Sarajevo

47. Mješovita srednja ugostiteljsko-turistička škola Sarajevo
Dugi sokak br.9, Sarajevo
Tel./fax: 033-232-838 534-633 i 534-782
E-mail:msuts@bih.net.ba
Kontakt osoba: Jusuf Murtić, pomoćnik direktora

47.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Priprema i posluživanje koktela na svečanoj manifestaciji u Sarajevu

Organizatori: Hidajeta Murtić i Aljo Muhović

Datum održavanja: 1.10.2003.

Vrijeme održavanja: 15,00

Mjesto održavanja: BKC Sarajevo

Napomena: Koktel poslužili učenici 3 b razreda- konobari

48. Ženski edukacioni centar «Nahla»
Provare 20, Sarajevo
Telefon/fax: 033 206 798
E-mail: info@nahla.ba
Web:www.nahla.ba
Kontakt osoba: Sehija Dedovic, direktor

48.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Prezentacija rada Udruženja na info štandu **Voditelji:** Elmina Musinovic, Meliha Rifatbegovic

Datum održavanja: 1.10.2003

Vrijeme održavanja: 9,00

Mjesto održavanja: BKC, Sarajevo

49. Udruženje mladih i žena "SARA"
Trg Bratstva i jedinstva br.1-Dom kulture, 75430 Srebrenica
Tel/fax: 056/386-542, 056/386-677
E-mail: sarasreb@rstel.net
Web: sarasrebrenica.org
Kontakt osoba: Valentina Gagić, Stana Medić, Mladenka Bošković

49.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Samostalno šivenje i krojenje

Voditelj: Valentina Gagić

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00 – 15.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

49.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Škola slikanja za mlade

Voditelj: Mladenka Bošković

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-15.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana" Bratunac

49.3.

Ime/kratak opis aktivnosti: "Otvorena vrata". Tokom Festivala vrata organizacije će biti otvorena za sve posjetioce

Voditelj/učesnici: Stana Medić

Datum održavanja: 1.-5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00– 21.00

Mjesto održavanja: Trg bratstva i jedinstava br.1– Dom kulture, Srebrenica

Napomena: Prezentacija se održala u sklopu centralnog događaja Festivala u Bratuncu "Sajam cjelovitog učenja" u hotelu "Fontana"

50. UG «SREBRENICA DANAS SUTRA»
M.Tita br. 69, 75430 Srebrenica
Tel/fax: 056/386-521
Kontakt osoba: Magbula Pašalić

50.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Prezentacija ručnih radova

Voditelji: Adisa Suljagić, Slađana Stanković

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-15.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana" Bratunac

50.2.

Ime /kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata – prezentacija rada udruženja

Voditelj: Magbula Pašalić

Datum održavanja: 1.–05.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-15.00

Mjesto održavanja: M.Tita br. 69, Srebrenica

51. UG FORUM GRAĐANA SREBRENICA
Dom kulture, 75430 Srebrenica
Tel/fax: 056/385-083
E-mail:kokeza@blic.net
Kontakt osoba: Marinko Sekulić

51.1.

Ime /kratak opis aktivnosti: Medijska prezentacija Festivala

Voditelj Marinko Sekulić

Datum održavanja: 1.–5.10.2003.

Vrijeme održavanja: Za vrijeme trajanja festivala

Mjesto održavanja: Dom kulture, Srebrenica

51.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata – prezentacija rada organizacije

Voditelj: Mirko Sekulić

Datum održavanja: 1.–5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 9.00–15.00

Mjesto održavanja: Dom kulture, Srebrenica

52. UDRUŽENJE «SREBRENICA – 99 «

Dom kulture, 75430 Srebrenica

Tel/fax: 056/385 - 609

E-mail:sreb99@rstel.net; vesnam@hotmail.com

Kontakt osoba: Slobodanka Ilić

52.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Izložba radova nastalih u okviru projektnih aktivnosti

Voditelj Vesna Mustafić

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-15.00

Mjesto održavanja: Hotel "Fontana", Bratunac

52.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata – prezentacija rada udruženja

Voditelj: Slobodanka Ilić

Datum održavanja: 1.-5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-17.00

Mjesto održavanja: Dom kulture, Srebrenica

53. Biznis centar Srebrenica, Poslovno-edukativni centar

Srebreničkog odreda bb, 75430 Srebrenica

Tel/fax: 056/386-235, 056/385 - 180

E-mail: bcs@teol.net

Kontakt osoba: Nada Jovanović

53.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Okrugli sto o temi:

«Obrazovanje – put ka boljem i bržem zapošljavanju»

Voditelj: Biznis centar, Srebrenica

Datum održavanja: 1.10.2003.

Vrijeme održavanja: 17.00

Adresa: Srebreničkog odreda bb, Srebrenica

53.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata – prezentacija rada Centra

Voditelj Nada Jovanović

Datum održavanja: 1. - 5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00 – 17.00

Adresa: Srebreničkog odreda bb, Srebrenica

54. Srednja tehnička škola Travnik

Tel/fax: 030 510 280, 030 511 618

Kontakt osoba: Irma Islamović, pedagog

54.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Debata: "Cjeloživotno učenje", Kulturni program

Voditelj: Irma Islamović

Datum održavanja: 5.10.2003

Vrijeme održavanja: 11.00

Mjesto održavanja: Srednja tehnička škola, Travnik

55. Sanela Hasanovic

Kalinska 56/26 Novi Travnik

Tel.: 061 373 486

E-mail: h_sanela@yahoo.com

55.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Papier-mache i Origami

Voditelj: Sanela Hasanovic

Datum održavanja: 2.10.2203.

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slanja banja, Tuzla

56. JU Bosanski kulturni centar Tuzla
Mije Keroševića 3, Tuzla
Tel/fax: 035/286270, 035/282 296
Kontakt osoba: Salko Bukvarević, direktor

56.1.

Ime/kratik opis aktivnosti: Koncert Nedžada Salkovića-45 godina umjetničkog rada

Voditelji: Mustafa Sušić, pred. Org.odbora/Nedžad Salković

Datum održavanja: 1.10.2003.

Vrijeme održavanja: 20.00

Mjesto održavanja: Mije Keroševića 3, sala BKC Tuzla

56.2.

Ime/kratik opis aktivnosti: Koncert Tamburaškog orkestra "Sloboda" Tuzla

Voditelji: Sakib Mujezinović/članovi tamburaškog orkestra

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja:

Mjesto održavanja: Mije Keroševića 3, Sala BKC Tuzla

57. UG „Centar za ekologiju i energiju“ Tuzla
Prekinute mladosti 8
Tel/fax: 035/257 117
E-mail: ceetz@bih.net.ba
Web: www.ceetz.org; www.tuzla.ch
Kontakt osoba: Džemila Agić

57.1.

Ime/kratik opis aktivnosti: Okrugli sto "Javni prevoz u TK"

Voditelji: Džemila Agić/Selektovani učesnici iz vladinog i nevladinog sektora

Datum održavanja: 29.9.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00ž

Mjesto održavanja: Hotel "Tuzla", Tuzla

57.2.

Ime/kratik opis aktivnosti: Otvorena vrata u sve dane Festivala

Voditelji: Džemila Agić

Datum održavanja: 1.-5.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-12.00

Adresa: Prekinute mladosti 8 Tuzla

58. DOO „La primera“-škola stranih jezika Tuzla
Stupine B-8 Tuzla
Tel/fax: 035/251-173
E-mail: jprimeratz@hotmail.com (yahoo.com)
Kontakt osoba: Sanela Isabegovic

58.1.

Ime/kratik opis aktivnosti: Održavanje kurseva engleskog, njemačkog i francuskog jezika

Voditelji: Sanela Isabegović

Datum održavanja: Tokom cijele godine

Vrijeme održavanja: Poslijepodnevni termini

Mjesto održavanja: Stupine B-8, Tuzla

Napomena: Prijavljenim polaznicima kurseva u dane Festivala odobravamo popust od 20% (01.-05.10.2003.)

59. Humanitarna organizacija „Drina“ Srebrenica (sa sjedištem u Tuzli)
Bosne srebrene 127, Tuzla
Tel/fax: 035/283-276
E-mail: drina@bih.net.ba
Kontakt osoba: Vildana Mahmutović

59.1.

Ime/kratik opis aktivnosti: Edukacija mladih za rad na kompjuteru (besplatana edukacija mladih koji borave u izbjegličkim naseljima)

Voditelji: Alija Suljić

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00 – 11.30

Adresa: Bosne Srebrene 127, Tuzla

60. Udruženje za uzajamnu pomoć u duševnoj nevolji TK „Fenix“
Patriotske lige 6, Tuzla
Tel/fax:035/257125, 061/298239
Kontakt osoba: Vahid Đulović

60.1.

Ime/kратак opis aktivnosti: Izložba radova Udruženja

Voditelji: Članovi Udruženja

Datum održavanja: 1.-5.10.

Vrijeme održavanja: 9.00-15.00

Mjesto održavanja: Patriotske lige 6, Tuzla

61. DOO "Pivara" Tuzla
Titova 63, Tuzla
Tel/fax: 035/300 165, 061/728 107
E-mail: sluzbe@pivara.inet.ba
Kontakt osoba: Fikreta Sijerčić

61.1.

Ime/kратак opis aktivnosti: Prezentacija putem donacije osvježavajućih pića za centralnu manifestaciju u Tuzli

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slanja banja, Tuzla

62. Gradsko kulturno-umjetničko društvo Bosna
Kazan-mahala 2, Tuzla
Tel/fax:035 252 191
Kontakt osoba: Gordana Perić ,sekretar Društva

62.1.

Ime/kратак opis aktivnosti: Koncert ansambla narodnih igara i pjesama

Voditelji: Džemal H.Hasanović, Vahid Čamdžić

Datum održavanja: U dane Festivala

62.2.

Ime/kратак opis aktivnosti: Koncert narodnog orkestra s pjevačima

Voditelji: Emir Halilović

Datum održavanja: U dane Festivala

Mjesto održavanja: Tuzla

63. Udruga «Hrvatska žena» Tuzla
Tel/fax: 035/270 607, 035 237 171
Kontakt osoba: Dragica Tanasić

63.1.

Ime/kратак opis aktivnosti: Radionica ručnih radova

Voditelji: Dragica Tanasić, Ljerka Tanasić, Dubravka Petrić

Datum održavanja: 1.-3.10.2003

Vrijeme održavanja: 10.00-18.00

Mjesto održavanja: Prostor Udruge, Ul. Kazan-mahala 2/II, Tuzla

64. DOO Cooperation for printing "Infograf" Tuzla
Par selo do 111, Tuzla
Tel/fax: 035 208 053/208 276
E-mail: infograf@bih.net.ba
Kontakt osoba: Dagan Vidović, direktor

64.1.

Ime/kратак opis aktivnosti: Izložba pojedinih proizvoda (nastala u procesu proizvodnje)

Voditelji: Dragan Vidović

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: Par-Selo do 111, Tuzla

65. Jasmina Jovanović
Tel: 061/711 953

65.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Promocija knjige „Utjecaj zornih nastavnih sredstava i pomagala u nastavi biologije za učenike sa oštećenim sluhom“

Voditelji: Jasmina Jovanović

Datum održavanja: 02.10.2003.

Vrijeme održavanja: 17.00

Mjesto održavanja: Kuća »Amica EDUCA« Tuzla

66. Muzička grupa "JUTRO" Tuzla
Tel: 061 280 624
Kontakt osoba: Adnan Hadžibeganović

66.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Pjevanje uživo na svečanosti otvaranja

Voditelji: Adnan Hadžibeganović/ „Jutro“

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slana banja, Tuzla

67. Nada Dobnik
Mikele Tešića, Simin Han, Tuzla
Tel: 035/393 066

67.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Izložba slika „Slovenski kras“

Voditelji: Nada Dobnik

Datum održavanja: 27.09.-05.10.2003.

Vrijeme održavanja: 10.00-17.00

Mjesto održavanja: Kuća „Amica EDUCA“, Klosterska 13, Tuzla

68. Centar za djecu sa smetnjama u razvoju "Koraci nade"
Safvet-bega Bašagića 50, Tuzla
Tel/fax: 035 201 376
E-mail: koracinade@hotmail.com
Kontakt osoba: Asmira Jahić

68.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Izložba dječjih radova u okviru projekta "Kreativni atelje"

Voditelji: Jasmina Krivošija

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 9.00-17.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slana banja, Tuzla

69. Altumbabić Mevlida Lala
Ismeta Mujezinovića 23/8 Tuzla
Tel: 035 239 541
E-mail: udruzenje_nastavnika@yahoo.com

69.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Promocija knjige „U ime istine“

Voditelji: Altumbabić Mevlida-Lala

Datum održavanja: 3.10.2003

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slana banja, Tuzla

70. Fondacija »Motherhood«
Horn 13, 1619 BS Andijk, Holandija
Tel/fax: 0031-228-593-742, 0031-228-593-957
E-mail: info@motherhood.nl
Web: www.motherhood.nl

Kontakt osoba: Nicolien de Kroon, Jelitska Schenk i Ines Stanic

70.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Održavanje ART-radionica

Voditelji: Ann Corneliesen i drugi art-terapeuti iz Holandije

Datum održavanja: 16., 17., 18. 9. 2003.
11., 12., 13. 11. 2003.
16., 17., 18. 12. 2003.

Vrijeme održavanja: 13.00-16.00

Mjesto održavanja: Kuća „Amica EDUCA“, Klosterska 13, Tuzla

71. Obrtnička komora Tuzla
Slavka Mičića 60, Tuzla
Tel/fax: 035 238 725, 035 252 184
Kontakt osoba: Hadžiavdić Abdulah

71.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Sudjelovanje na okruglom stolu-dosadašnja iskustva

Voditelji: „Amica Educa“/ Abdulah Hadžiavdić

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 13.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slana banja, Tuzla

72. Peace Flame Fondation 94
Park plamena mira, Slana banja, Tuzla
Tel/Fax: 035/ 242-823
Email: ppmtuzla@inet.ba
Web: www.peaceflame.nl
Kontakt osoba: Marc A. de Klerk

72.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Otvaranje Kuće Plamena mira na Banji sa zabavno-kulturnim programom

Voditelji: Marc A. de Klerk

Datum održavanja: 28.09.-04.10.2003.

Vrijeme održavanja: 9.00.19.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slana banja, Tuzla

73. Humanitarno društvo „Prijateljice“
Slavka Mičića 19, Tuzla
Tel/fax: 035/245-210, 035/245-211
E-mail: hdprituz@bih.net.ba
Web: www.prijateljice
Kontakt osoba: Selma Mešanović

73.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Marmorizirani papir, izrada razglednica obilježavanje kutija.

Voditelji/učesnici: Rosana Gojo Mujkanović, Sanela Šadić i Emina Haskić/djeca osnovnoškolskog uzrasta

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 9.00-12.00

Adresa: Mikelje Tešića 99, Simin Han, Tuzla

74. Profesionalna vatrogasna brigada Tuzla
Mjesto održavanja: Jalska 7, Tuzla
Tel/fax: 035 252 009
E-mail: hadzic@pvbTuzla.com
Web: www.pvbTuzla.com
Kontakt osoba: Ibrahim Hadzic

74.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Edukacijom do radnog mjesta-sudjelovanje na Okruglom stolu

Voditelji: „Amica Educa“/ Ibrahim Hadzic

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 16.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira, Slana banja, Tuzla

75. Udruženje građana za lokalne inicijative TALDI
Obala Zmaja od Bosne 10, Tuzla
Telefon/fax: _035 250 045;035 239 147
E-mail: taldi@max.ba
Web: www.taldi.ba
Kontakt osoba: Indira Prljača, direktorica

75.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Tržište radne snage i socio-ekonomska vitalizacija-Tuzla (Pilot projekat)

Voditelji: Partneri na projektu: RDA,Taldi, Služba za zapošljavanje TK

Datum održavanja: 3.10.2003.

Vrijeme održavanja: 13.00

Mjesto održavanja: Služba za zapošljavanje Tuzla

76. Udruženje mladih autora 'UMA' Tuzla
Tel: 061 716 452
E-mail: umatuzla@hotmail.com
Kontakt osoba: Amela Suljić

76.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Video prezentacija udruženja, Kratki film na temu 'Oslobođenje grada', Muzička tačka

Voditelji: Damir Pirić i Saša Perkunić

Datum održavanja: 2. 10.2003.

Vrijeme održavanja: 19:00 h

Mjesto održavanja: Park Plamena mira, Slana banja, Tuzla

76.2.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Izložba likovnih radova, fotografija i instalacija

Voditelji: Amela Suljić

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 19:40 h

Mjesto održavanja: Park Plamena mira, Slana banja, Tuzla

76.3.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Performans alternativnog scenskog teatra

Voditelji: Feđa Ibrišimović i članovi Alternativne scene "Pat"

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 20.30

Mjesto održavanja: Park Plamena mira, Slana banja, Tuzla

77. Udruženje žena Tuzle
Stari grad 9, Tuzla
Tel./fax: 035 252 533; 061178757
Kontakt osoba: Mujesira Haman; Marica Krka

77.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Tecaj slikanja

Voditelji: Zineta Dedic/clanice UZT-a

Datum održavanja: 4.10.2003.

Vrijeme održavanja: 11.00-18.00

Mjesto održavanja: Prostorije Udruženja, Stari grad 9 Tuzla

77.2.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Prodaja razglednica-pomoc djeci oboljeloj od leukemije - Iz Tuzle s ljubavlju

Voditelji: Marica Krka

Datum održavanja: 29.9.-5.10.2003.

Mjesto održavanja: Park Plamena mira, Slana banja, Tuzla

77.3.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Nastup hora „Tuzlanke“

Voditelji: Mujesira Haman i prof. Jasminka Glinac

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Park Plamena mira, Slana banja, Tuzla

78. Udruženje "Vesta", Vesta radio
Albina Herljevića 14, Tuzla
Tel./fax: 035 310 310
E-mail: vesta@bih.net.ba, vesta.fm@bih.net.ba
Web: www.vesta.ba
Kontakt osoba: Amra Selesković-Atlić

78.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Trening za volontere u okviru programa "Vesta Radia"

Voditelji: Selesković Amra Atlić

Datum održavanja: Po potrebi, svaka 4 mjeseca

Vrijeme održavanja: Po potrebi, trajanje 2 dana

Mjesto održavanja: Albina Herljevića 14, Tuzla

78.2.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Trening "Osnove medijske prezentacije nevladinih organizacija"

Voditelj: Amra Selesković-Atlić

Datum održavanja: Po potrebi, svaka 4 mjeseca

Vrijeme održavanja: Po potrebi, trajanje 1 dana

Adresa: Albina Herljevića 14, Tuzla

79. Zekija Suman
Telefon/fax: 035 281 167

79.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Učestvovanje u otvaranju Festivala u Tuzli sa muzičkom numerom

Voditelji: Zekija Suman

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Park Plamena mira, Slana banja, Tuzla

80. JU Narodna i univerzitetska biblioteka „Derviš Sušić“ Tuzla
Crnogorčevića 7, Tuzla
Tel./fax: 035 280-476
E-mail: nubt@nubt.ba
Web: www.nubt.ba

80.1.

Ime ili kratak opis aktivnosti: Znanje, biblioteka i razvoj kulturne institucije u Tuzli i potrebe mladih.

Voditelji: Prof. Dr. Enes Kujundžić i Enisa Žunić

Datum održavanja: 1.- 5.10.2003

Vrijeme održavanja: cjelodnevne aktivnosti

Mjesto održavanja: u prostorijama JU Narodne i univerzitetske biblioteke u Tuzli

81. The Lutheran World Federation Department for World Service
Rudarska 65, Tuzla
Tel./fax: 035-281-503 280-132
E-mail: lwftuzla@bih.net.ba
Kontakt osoba: Semina Selimović

81.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Učešće na okruglom stolu

Voditelji: "Amica EDUCA" / Semina Selimović

Datum održavanja: 2.10.2003.

Vrijeme održavanja: 16.00

Mjesto održavanja: Klosterska 13, Kuća "Amica Educa", Tuzla

82. Vesna Jovanović-Hadžić, konsultant "Color me beautiful"
Tel/fax: 035 284 001; 061 830 110
E-mail: hadzicamir@hotmail.com

82.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Oboji me pravom bojom-predavanje i radionica o skladnosti boja u oblačenju i šminkanju

Voditelj/učesnici: Vesna Jovanović-Hadžić/Žene po pozivu

Datum održavanja: 4.10.2003

Vrijeme održavanja: 12.00

Mjesto održavanja: Kuća "Amica EDUCA, Klosterska 13, Tuzla

83. DOO "Eurofer" Tuzla
Blagoja Parovića 14, Tuzla
Tel. 061 139 916
Kontakt osoba: Dubravić Esma

83.1.

Ime/kратак опис активности: Prezetnacija proizvoda na info sajmu

Voditelj: Eldar Dubravić

Datum održavanja: 2.10.2003

Vrijeme održavanja: 10.00-17.00

Adresa održavanja: Kuća Plamena mira, Slana banja, Tuzla

84. Pjevački zbor Franjevačke mladeži iz Tuzle
Tel:061 729-823
Kontakt osoba: Zlatko Špoljarević

84.1.

Ime/kратак опис активности: Muzički nastup na centralnoj manifestaciji Festivala cjeloživotnog učenja na Tuzlanskom kantonu

Voditelj: Zlatko Špoljarević

Datum održavanja: 2.10.2003

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira na Slanoj banji, Tuzla

85. Katolički školski centar "Sveti Franjo"
Tel./fax:035 300-800
Kontakt osoba: Evica Cerić

85.1.

Ime/kратак опис активности: Muzički nastup na centralnoj manifestaciji Festivala cjeloživotnog učenja na Tuzlanskom kantonu:

Si ma ma ka pjesme iz Južne Afrike; Bar, bar e pjesma od Bich Boys

Voditelj/učesnici: Evica Cerić / Zbor

Datum održavanja: 2.10.2003

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira na Slanoj banji, Tuzla

86. Mješoviti pjevački zbor Crkve svetih apostola Petra i Pavla
Tel./fax: 035 236-665
Kontakt osoba: Evica Cerić

86.1.

Ime/kратак опис активности: Muzički nastup na centralnoj manifestaciji Festivala cjeloživotnog učenja na Tuzlanskom kantonu: Tri duhovne pjesme: Milost, Nebesa slave, Tebi pjevam

Voditelj/učesnici: Evica Cerić/Zbor

Datum održavanja: 2.10.2003

Vrijeme održavanja: 14.00

Mjesto održavanja: Kuća Plamena mira na Slanoj banji, Tuzla

87. Udruženje za uzajamnu pomoć u duševnoj nevolji TK "Fenix" Tuzla
Patriotske lige 6, Tuzla
Tel./fax:035257125, 061 298239
Kontakt osoba: Vahid Đulović

87.1.

Ime/kратак опис активности: Izložba radova Udruženja

Voditelj: Članovi Udruženja

Datum održavanja: 1.-5.10.2003

Vrijeme održavanja: 9.00-15.00

Mjesto održavanja: Patriotske lige 6, Tuzla

88. Profesionalna Vatrogasna brigada
Jalska 7, Tuzla
Telefon: 035 252 456
Fax: 035 252 009
E-mail: hadzic@pub.tuzla.com
Web : www.pub.tuzla.com
Kontakt osoba: Ibrahim Hadžić

88.1

Ime/kratak opis aktivnosti: Takmičenje među smjenama u vježbi A2 - 3

Vođa priredbe/učesnici: Ibrahim Hadžić

Datum održavanja: u dane Festivala

Mjesto održavanja: Jalska 1, Tuzla

89. HUG „Zemlja djece“ TTC „Telex“
Klosterska 15, Tuzla
Telefon: 035 251 301
Fax: 035 282 643
E-mail: telex@inet.ba
Kontakt osoba: Marina Tešanović i Edin Hodžić

89.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata

Vođa priredbe/učesnici: Edin Hodžić

Datum održavanja: U dane Festivala

Mjesto održavanja: Klosterska 15, Tuzla

90. HO "Lotosice" Tuzla
Peje Markovića 14, Tuzla
Tel/fax: 035 281 309
E-mail: lotosice@bih.net.ba
Web: www.lotosice.org
Kontakt osoba: Enisa Bratanović

90.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvoreni program

Vođa priredbe: Enisa Bratanović

Datum održavanja: U dane Festivala

Mjesto održavanja: Peje Markovića 14, Tuzla

91. "Bospo" Tuzla
Petra Kočića 8, Tuzla
Telefon: 035 256 424
Fax: 035 264 257
E-mail: bospo@bospo.ba
Web: www.bospo.ba
Kontakt osoba: Elvira Fatić

91. 1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata

Vođa priredbe: Elvira Fatić

Datum održavanja: U dane Festivala

Mjesto održavanja: Petra Kočića 8, 75000 Tuzla

92. Udruženje za socijalno uključivanje osoba sa mentalnom retardacijom
Goste Lazarevića 152, Tuzla
Tel/fax: 035 243 509
E-mail: fata@bih.net.ba
Kontakt osoba: Fata Ibralić

92.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata

Datum održavanja: U dane festivala

Mjesto održavanja: Goste Lazarevića 152, Tuzla

93. Asocijacija za informacionu tehnologiju "CIT" Tuzla
Malkočeva 2, Tuzla
Telefon: 035 250 320
Fax: 035 250 321
E-mail: cit@bih.net.ba
Web: www.cit.ba
Kontakt osoba: Lejla Muharemagić

93.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Edukacija iz oblasti informatike

Vođa priredbe: CIT instruktori

Datum održavanja: tokom cijele godine

Mjesto održavanja: Malkočeva 2, Tuzla

94. DOO "Proart" Tuzla
Trgovački centar, Tuzla
Telefon:035 257 081
Fax: 035 258 911
Kontakt osoba: Enisa Pilavdžić

94.1

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata

Datum održavanja: Tokom cijele godine

Mjesto održavanja: Trgovački centar,75000 Tuzla

95. DOO "Marić – usluge" Tuzla
Kulina bana 13, Tuzla
Tel/fax: 035 251 347
Kontakt osoba: Jadranka Marić

95.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata

Datum održavanja: Tokom cijele godine

96. Zlatarska radnja „Spasenija Marjanović“
Gradska 5, Tuzla
Telefon: 035 232 619
Kontakt osoba: Spasenija Marjanović

96.1.

Ime/kratak opis aktivnosti:

Napomena: U vrijeme Festivala popust na usluge 10%

97. Foto "Jasmin"
Rudarska 25, Tuzla
Telefon: 035 280 415
Kontakt osoba: Rusmir Seferović

97.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: U vrijeme Festivala popust na usluge 10%

98. Lazić Mlađan
Slatina 10, Tuzla
Telefon: 035 288 556
E-mail: mladjanz@yahoo.com

98.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Poklanjanje knjiga za odrasle

Vođa priredbe:Lazić Mlađan

Napomena: 20 knjiga mjesečno poklanja se stalnim kupcima

99. Adil Mešanović
Tuzla
Telefon: 035 636 287

99.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Izložba likovnih radova u dane Festivala

100. Elektrotehnička škola u Tuzli
Muhameda Havaije Uskufija 2, Tuzla
Telefon: 035 281 167
Fax: 035 282 009
E-mail: ets.tz@bih.net.ba
Kontakt osoba: Elmir Mujkanović

100.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Škola računara, internet za odraslih, po prijavama

101. DOO "Farmacolux" Tuzla
Džafer-mahala 15-17, Tuzla
Telefon: 035 233 512
Kontakt osoba: Ezida Šerak

101.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Kompjuterski pregled vida

Datum održavanja: U dane Festivala

Mjesto održavanja: Džafer-mahala 15-17, 75000 Tuzla

Napomena: U toku Festivala besplatan pregled i popust 10%

102. Foto "Bosna" Tuzla
Zlatarska 6, Tuzla
Telefon: 035 233 834
Kontakt osoba: Milka Vučinić

102.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: U toku Festivala popust na usluge od 10%

103. Međunarodni forum solidarnosti
Muhameda Hevaije Uskufija, Tuzla
Telefon: 035 249 601
Fax: 035 249 600
E-mail: mfsTuzla@manija.net
Web: www.sos.manija.net
Kontakt osoba: Vedran Stuhli

103.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Savjetovalište za HIV

Mjesto održavanja: Muhameda Hevaije Uskufija, 75000 Tuzla

Napomena: Besplatno i anonimno savjetovanje - ponedjeljak i petak od 17.00

104. Humanitarna organizacija "Centar za integraciju osoba sa onesposobljenjem"

Kicelj 18, Tuzla
Telefon: 035 283 613
Fax: 035 287-005
E-mail: cjoo@bih.net.ba
Kontakt osoba: Milja Jogunčić

104.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata

Datum održavanja: U dane festivala

Mjesto održavanja: Kicelj 18, 75000 Tuzla

105. UG "Vive Žene"
Alekse Šantića bb, Tuzla
Tel/fax: 035 252 286
E-mail: yivezene@bih.net.ba
Kontakt osoba: Jasna Zečević

105.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata
Vođa priredbe/učesnici: Teufika Ibrahim efendić
Datum održavanja: U dane Festivala
Vrijeme održavanja: 09:00 –14:00
Mjesto održavanja: Alekse Šantića bb, Tuzla

106. Foto "Blicko" Tuzla
Trg slobode 2, Tuzla
Telefon: 035 130 859
Fax: 035 236 236
Kontakt osoba: Ahmet Bajrić

106.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Fotografaska podrška u aktivnostima Festivala

107. DOO "Neutrino" Tuzla
Klosterska 30, Tuzla
Telefon: 035 260 095
Fax: 035 261 108
E-mail: neutrino@bih.net.ba
Web: www.neutrinobih.com
Kontakt osoba: Mario Zovko

107.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata
Napomena: U toku Festivala popust na usluge 10%

108. UG "Referentna grupa" Tuzla
Klosterska 3, Tuzla
Telefon: 035 254 057
Fax: 035 253 493
E-mail: rgtuzla@rgtuzla.org
Kontakt osoba: Sanela Šehić

108.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Otvorena vrata
Datum održavanja: U dane Festivala

109. Savjet mladih Zvornik
Svetog Save bb, Zvornik
Tel/fax: 056/230-590
E-mail: savjetmladih_zv@hotmail.com
Kontakt osoba: Milenko Pantelić

109.1.

Ime/kratak opis aktivnosti: Radionice "Stvaranje karijera centara"
Radionice se odnose na sticanje znanja i vještina u poslovnoj komunikaciji. Stečeno znanje se može primjenjivati prilikom razgovora za posao

109.2.

Ime/kratak opis aktivnosti: Učešće na okruglom stolu "Put ka bržem zapošljavanju"
Voditelji/učesnici: Željana Pjevalica, Mitar Perušić
Datum održavanja: 5.10.2003
Voditelji/učesnici: Milenka Pantelić i članovi Savjeta mladih Zvornik
(asocijacije koja se sastoji od svih omladinskih NVO-a iz Zvornika kao i podmladaka političkih partija)
Datum održavanja: 15.- 30.9.2003.

I N H A L T

Einleitung

- 1. Erwachsenenbildung in Bosnien-Herzegowina und das gesetzliche Regelwerk**
- 2. Lebenslanges Lernen – Bedürfnisse und Möglichkeiten**
- 3. Das Festival des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina 2003**
- 4. Erwachsenenbildung und Bildungsreform**
- 5. Erwachsenenbildung und Beschäftigung**
- 6. Festival des lebenslangen Lernens in Südost-Europa und in der Welt**
- 7. Der Veranstalter des Festivals des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina 2003**
- 8. Mitveranstalternetz des Festivals des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina 2003**
- 9. Evaluierung – Schlussfolgerungen und Empfehlungen**

EINLEITUNG

Das Festival des lebenslangen Lernens (FCU) in Bosnien-Herzegowina 2003 wird von Regierungs- und Nichtregierungsorganisationen veranstaltet, ab diesem Jahr wirken dabei auch Entwicklungsorganisationen und Einzelpersonen in Bosnien-Herzegowina mit und es fördert und entwickelt das Bewusstsein über die Notwendigkeit des lebenslangen Lernens. Durch das Festival werden Edukationsaktivitäten vorgestellt, was die Lernqualität und –freude bereichert.

Das medienpräzente Lernfest soll seine Wirkung auf das Bewusstsein der bosnisch-herzegowinischen Bürger entfalten, die man zu einer ununterbrochenen Verbesserung ihrer Kapazitäten zu motivieren sucht, was die Entwicklungsgrundlage einer modernen Zivilgesellschaft ist. Die Projektaktivitäten sollen die Bildungsreformen unterstützen und die Organisationen des Regierungsektors zum Kampf motivieren, ein Bildungsgesetz zu Stande zu bringen, das für die alle Bevölkerungsschichten konform ist.

Als Transitionsland hat Bosnien-Herzegowina viele Arbeitslose. Ohne das Bewusstsein über die Notwendigkeit des lebenslangen Lernens ist es nicht möglich, eine inklusive Gesellschaft aufzubauen, die so wenig wie möglich Arbeitslose (Jugendliche, Erwachsene, Arbeitsunfähige ...) ausschließen und von der Gesellschaft abkapseln würde.

Die vorangegangenen Lernfeste zeigen ein kontinuierliches Interesse und Stärkung der an der Promotion des lebenslangen Lernens interessierten Organisationen. Die gesetzliche Grundlage der Fortbildung ist eine notwendige Unterstützung für das Wirken des Netzwerkes und für die Eröffnung der Möglichkeit eines Zugangs der "Bildung für alle", welches eines der Hauptziele dieses Projektes ist.

Durch die Kriegsfolgen ist das Bedürfnis der gesellschaftlichen Reintegration einzelner Gesellschaftsteile gesteigert, so dass man dem lebenslangen Lernen und der Erziehung sowie der Befähigung der Bevölkerung zur Entwicklung der Zivilgesellschaft und der Demokratie große Aufmerksamkeit schenken soll.

Das Konzept des lebenslangen Lernens bindet die einzelnen Bildungsstufen und –formen (formal, unformal, informal) in ein einheitliches System ein. Es handelt sich hier um die gesamte Erziehung und Entwicklung der Persönlichkeit, über die Meinungsentwicklung vor allem, Gedankenfreiheit. Angesichts der Tatsache, dass der Rechtsstaat Bosnien-Herzegowina erst zu funktionieren beginnt, dass allgemeine Armut herrscht, bei der – leider – das Investieren in die Bildung weder für den Einzelnen noch für die Gesellschaft von Priorität ist, finden wir, dass solch eine Arbeitsweise den Bürgern die Möglichkeit eröffnen kann, Eigeninitiative und -verantwortung für die gesellschaftliche Entwicklung zu übernehmen.

Das Projektziel ist, durch das Netzwerk auf die bildungsrelevanten Akteure zu wirken, die Bewusstseinsentwicklung über die Notwendigkeit des lebenslangen Lernens zu fördern, die Verabschiedung eines Gesetzes, das die Erwachsenenbildung unterstützen soll, auf die Qualität und die Quantität der Bildung für alle zu garantieren und die demokratischen Prozesse für alle zu fördern.

Liebe Leser, sehr geehrte Mitbürger, diese Informations- und Bildungsbroschüre bietet Ihnen die Möglichkeit, den gegenwärtigen Stand der Erwachsenenbildung in Bosnien-Herzegowina und das Gesetzesregelwerk, den Bedarf an lebenslangem Lernen und die Möglichkeiten der Einbindung der Erwachsenenbildung mit den Reformen in Bosnien-Herzegowina und mit der Beschäftigung, sowie mit dem Festival des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina und in der Welt, mit seiner Bedeutung und Organisation kennen zu lernen. Wir verbleiben in der Hoffnung, Ihr Interesse zu erwecken und dass Sie sich uns unserer Tätigkeit anschließen.

*Selma Aličić
Geschäftsführerin des FCU in Bosnien-Herzegowina 2003*

I. ERWACHSENENBILDUNG IN BOSNIEN-HERZEGOWINA UND DAS GESETZLICHE REGELWERK

Ministerium für zivile Angelegenheiten von Bosnien-Herzegowina

Status der Erwachsenenbildung in Bosnien-Herzegowina

Die Erwachsenenbildung ist in Bosnien-Herzegowina durch kein besonderes Gesetz geregelt, entsprechende Regelungen finden sich in dem Rahmengesetz über die Haupt- und Mittelschulbildung in Bosnien-Herzegowina wieder.

Entsprechend diesem Gesetz werden Maßnahmen in der Erwachsenenbildung in bestimmten Fachbereichen sowie für die berufliche und persönliche Weiterbildung unternommen. Die Erwachsenenbildung beinhaltet berufliche Bildung, zusätzlichen Qualifikationserwerb, Umschulung und andere Aktivitäten, die lebenslanges Lernen gewährleisten.

Die Erwachsenenbildung soll in den Gesetzen der Entitäten, Kantone und des Distrikts Brčko von Bosnien-Herzegowina eingehender geregelt werden, entsprechend den Prinzipien und Standards, die in diesen Gesetzen definiert sind.

Indem sich Bosnien-Herzegowina dem Bologna-Prozess angeschlossen hat, verpflichtet es sich im Rahmen der Förderung der Erwachsenenbildung Schritte zu unternehmen, damit die Möglichkeiten für lebenslanges Lernen verbessert werden, einschließlich die Anerkennung eines früheren Studiums.

In dem Komminique des Berliner Treffens der europäischen Bildungsminister hieß es ebenfalls, dass solche Aktionen ein integraler Teil der Aktivitäten der Hochschulbildung sein sollen.

In diesem Treffen wurden die Minister aufgefordert, den hohen Stellenwert der flexiblen Lernmethoden zu umfassen, Möglichkeiten und Techniken, sowie das "Europäische Credit System" entsprechend zu nutzen.

Es wurde auch die Notwendigkeit unterstrichen, die Chancen für alle Bürger entsprechend ihren Bestrebungen und Möglichkeiten zu erweitern, und innerhalb der Hochschulbildung den Weg des lebenslangen Lernens zu verfolgen.

Das Ministerium für zivile Angelegenheiten, das als nationales Ministerium auch den Bereich der Bildung koordiniert, unterstützt das Ziel des Festivals des lebenslangen Lernens, mit unterschiedlichen Aktivitäten auf die globalen Veränderungen einzuwirken, wie es die Verabschiedung des Gesetzes über die Erwachsenenbildung und die Reformen des Bildungssystems sind.

Die Verabschiedung des Rahmengesetzes über die Haupt- und Mittelschulbildung ist ein gutes Fundament für die Bildungsreform in Bosnien-Herzegowina. Man arbeitet an dem Gesetz über die Hochschulbildung in Bosnien-Herzegowina und mit seiner hoffentlich baldigen Verabschiedung werden wir einen Rahmen für das gesetzliche Regelwerk haben, das die Reform des ganzen Bildungssystems darstellt und die europäischen Konformitätsbestimmungen erfüllt.

Minister für zivile Angelegenheiten von Bosnien-Herzegowina
Dr. Safet Halilović

Seminar für Erwachsene: "Kreativer Ausdrucks malen"

Seminar für Erwachsene: "Familien Dynamik"

Die Stellung von Seiten der Legislative

Als ein Segment des lebenslangen Lernens wurde die Erwachsenenbildung bereits 1964 in der Gesetzgebung unseres ehemaligen Staates Jugoslawien erwähnt (Amtsblatt SFRJ Nr. 1/64., Art. 51. bis 54. Kapitel IX). Diese Bestimmungen sahen vor, dass diese Bildungsform zu jener Zeit:

- Grundlegende Schreib- und Lesebefähigung, praktisches Wissen und allgemeine Bildung bieten,
- Den Bürgern eine Bildung, die ihrer persönlichen Veranlagung u. Ä. entspricht, ermöglichen soll.

Der Artikel 53. des zitierten Gesetzes legte Institutionen fest, die diese Bildungsform betreiben konnten. Es waren zum Beispiel:

1. Arbeiter- und Volksuniversitäten;
2. verschiedene Schulen für Erwachsenenbildung;
3. Gemeinschaftsschulen;
4. Schulen für Hauswirtschaft;
5. Schulen für die Dorfjugend;
6. Zentren für Kaderausbildung;
7. Organisationen der Volkstechnik.

Teilnehmer an der Podiumsdiskussion:
"Erwachsenenbildung – der Weg zur schnelleren
Beschäftigung mit einer besseren Qualität", Sarajevo

Nebst den o.g. haben auch Haupt- und Mittelschulen, Gemeinschafts- und Wirtschaftsorganisationen, Ämter für Volksgesundheit, Bibliotheken, Museen, Funk und Fernsehen, Erwachsenenbildung betrieben – doch das **Leitmotiv war Fortbildung innerhalb der Berufsbildung.**

Aus dieser Zeit stammt auch das Gesetz über die Erwachsenenbildung in Berufsschulen, (Amtsblatt NR BiH, Nr. 25/61).

Berufsbildung betreibende Institutionen waren:

- Berufsfachschulen für Erwachsene;
- Fern-Berufsfachschulen (begleitende Fernausbildung; das Paradox ist hierbei umso größer, da es sich um Fachausbildung handelt, die Praxis erfordert).

In dem Gesetz über die Mittelschulbildung aus 1971 heißt es in dem Artikel 44. des Gesetzes lediglich "dass Erwachsenenbildung in besonderen Institutionen betrieben wird".

Charakteristisch ist, dass das Gesetz über die mittlere Berufsausbildung (Amtsblatt SRBiH Nr. 20/79. und 33/81), die Erwachsenenbildung in keiner einzigen Bestimmung erwähnt.

Das Gesetz aus 1990 behandelt im Artikel 1 auch die Grundschulbildung von Erwachsenen, es hieß, dass der Gründer von Ausbildungsstätten – der Gemeinderat – in seinem Amtsgebiet mindestens eine Schule für Erwachsenenbildung zu gründen hat (Artikel 14. des Gesetzes). Gleichzeitig wird im Artikel 19. eine Pflichtausarbeitung von "zusätzlichen Programmen für Erwachsenenbildung" behandelt.

In jüngster Zeit, also, seitdem die Zuständigkeit für Ausbildungs- und Erziehungsmaßnahmen auf Grund der verfassungsrechtlichen Bestimmungen der Föderation Bosnien-Herzegowina (Artikel III. 4. b und c) auf die Kantone, beziehungsweise auf die kantonalen Behörden übertragen wurde, blieben die in den Kantonen verabschiedeten Gesetze bei den Lösungen des ehemaligen Gesetzes dieser ex-

jugoslawischen Republik über die Haupt- und Mittelschulbildung aus 1990.

Das Rahmengesetz über die Haupt- und Mittelschulbildung in Bosnien-Herzegowina legte fest, dass, um in der Bildungspolitik ein System zu schaffen – das System der Erwachsenenbildung ein "untergeordnetes" System ist, dass entwickelt werden muss und einen anderen Ansatz braucht.

Teilnehmer an der Tafeldiskussion: "Erfahrungen und Möglichkeiten einer schnellen und qualitätsvollen Beschäftigung im Kanton Tuzla", Tuzla

Die Kommune muss ein anderes Verhältnis bilden, dass mit den vorgesehenen Modalitäten der Erwachsenenbildung harmonisiert ist. So braucht das Konzept der Erwachsenenbildung folgendes:

1. Norm-Regelwerk,
2. Verwaltung und Finanzierung,
3. Organisation und Organisationsformen mit Programmen,
4. Transparente Applikation, aus der die lokale Gemeinschaft den Sinn der Erwachsenenbildung sieht und erkennt.

Im Artikel 1. des zitierten Gesetzes wurden Prinzipien der Vorschul-, Hauptschul- und Mittelschulbildung von Erwachsenen festgelegt, sowie die Art und Weise der Gründung und das Funktionieren der Institutionen, die Dienstleistungen in der Bildung erbringen.

Im Artikel 3. des Gesetzes, in dem die allgemeinen Ziele angeführt wurden, wird unter anderem folgendes Ziel genannt: "Förderung des lebenslangen Lernens".

Im Absatz 2. des Artikels 20. des Gesetzes wird auch präzisiert, dass die jeweilige Bildungsform in den Entitäts- und Kantonalgesetzen sowie in dem Gesetz des Distrikts Brčko geregelt würden, gemäß den im Gesetz über die Haupt- und Mittelschule definierten Prinzipien und Standards.

Schließlich muss noch betont werden, dass das neue Gesetz über die Haupt- und Mittelschule auf nationaler Ebene große Chancen bietet, die bisherige Bildungsart bei Weitem anzuwenden, insbesondere, da neue Standards und Normen verlangt werden, so dass der Gründer – die Entitäten und der Distrikt Brčko – die angebotene Chance, die Erwachsenenbildung als eine Form des lebenslangen Lernens so aufbauen, wie es heute im entwickelten Europa und in der Welt ist, auszunutzen.

Mensur Suljagić, Professor
Generalbildungsinspekteur der Föderation

II. LEBENSLANGES LERNEN – BEDÜRFNISSE UND MÖGLICHKEITEN

Die Bildung steht in einer direkten Verbindung zum Sozialstatus, wirtschaftlichen Wohlstand und der allgemeinen Verbesserung der persönlichen Lebensumstände.

Indem sie von der Tatsache ausgehen, dass der sicherste Weg zu einer modernen Gesellschaft und zur europäischen Integration eine kontinuierliche persönliche und Gruppenbildung ist, müssen sich die Bürger dessen bewusst werden, dass Bildung und Weiterbildung zur Verbesserung der Lebensqualität und der Gemeinschaftsbeziehungen führt.

Mit einer gemeinsamen Veranstaltung im Sinne der Weiter- und Fortbildung können wir auf das Bewusstsein des Einzelnen wirken, das die Basis der modernen Gesellschaft und Demokratie ist.

Eine Evaluation der vorangehenden Feste, und eine Analyse der Bildungs- und Weiterbildungsflüsse in unserer Gesellschaft, könnte uns zu einigen notwendigen gesellschaftlichen Bedürfnissen führen, deren Befriedigung zu einer Annäherung an die europäischen Bildungsstandards, -wege und -integrationen führen würde.

Bedürfnis nach zusätzlicher Schulung und Fortsetzung der ordentlichen Schulausbildung

Nebst der großen Anzahl von Analphabeten, (häufig sind es Rückkehrer, Roma, vernachlässigte Kinder ...), ist die Anzahl derer groß, die mit beendeter Schulausbildung (ganz abgesehen davon, welcher Bildungsgrad) jedmögliche Form einer weiteren geistigen oder fachlichen Ausbildung vernachlässigen und versuchen, mit dem ihnen so gegebenen Wissen eine Beschäftigung zu finden, was häufig nicht gelingt. Solch eine Einstellung wurde als eine der Folgen der vorherigen Gesellschaftsform identifiziert.

Bedürfnis nach kontinuierlicher Weiterbildung und Befriedigung der Forderungen des Arbeitsmarktes

Die Wissenschaft allgemein, besonders aber Fachdisziplinen, entwickeln sich heute sehr schnell, doch altern sie im selben Tempo. Es ist notwendig, neue Technologien und Kommunikationssysteme zu verfolgen. Lebenslanges Lernen drängt sich als ein Imperativ der modernen Zeit auf.

Seminar für Erwachsene: "Gewaltlose Kommunikation"

Schulung von Erwachsenen in Computerkenntnissen

Bedürfnis nach bürgerlicher Bildung und aktiver Teilnahme von Bürgern an gesellschaftlichen Prozessen

Die Bürger werden ungenügend motiviert, sich Fachkenntnisse und –fertigkeiten anzueignen, das geistige, kulturelle, etische und andere Werte und das Erbe der Zivilgesellschaft kennen zu lernen, des Bewusstsein über Schutz von Menschenrechten und -freiheiten zu entwickeln.

Bedürfnis nach Gründung neuer Institutionen im Bildungssystem, insbesondere aber im Bereich der Erwachsenenbildung und marginaler Bevölkerungsgruppen, sowie in ihrer Gesetzgebung

In Bosnien-Herzegowina gibt es keine Andragogik-Zentren oder sonstige Institutionen für Erwachsenenbildung. Die informelle Bildung ist erst in Entwicklung und gesetzlich nicht geregelt. Derzeit beschäftigt sich mit der informellen Erwachsenenbildung nur ein Nichtregierungs-Sektor.

Lebenslanges Lernen – Möglichkeiten in Bosnien-Herzegowina

Bosnien-Herzegowina hat vielfältige Gründe das lebenslange Lernen zu bejahen, das auch eine kontinuierliche Weiter- und Fortbildung von Erwachsenen als positiv erweist, und das nicht nur als sog. informeller (non-formal, in-formal) sondern als formaler Inhalt des Bildungssystems.

Erstens: Wir leben in einer äußerst dynamischen Zeit. Man macht sachkundige Fortschritte, doch sind diese sehr schnell veraltet. Hinzu kommt, dass das Bedürfnis nach neuen Fachbereichen, Wissen und Fertigkeiten, ohne die das Funktionieren moderner Technologien undenkbar ist, immer ausgeprägter ist, das Bedienen der immer feineren Ausstattung, Informatik- und Kommunikationssystemen u.Ä.. Daher müssen die eigenen Kenntnisse kontinuierlich ergänzt werden, beziehungsweise, die Philosophie des lebenslangen Lernens muss akzeptiert werden, um auf dem rücksichtslosen Arbeitsmarkt die eigene Berufung ständig anwendbar zu machen.

Zweitens: Die bosnisch-herzegowinische Gesellschaft und das Wirtschaftssystem sind in solch einer radikalen Transition. Nicht nur durch die kriegsbedingte Zerstörung der industriellen Infrastruktur, sondern auch durch ihre technische und technologische Erneuerung, schwand im großen Ausmaße das Bedürfnis nach ehemaliger Personalprofilierung (Mitarbeiterprofilierung).

Gerade daher ist eine Zusatzausbildung (Erwachsenenbildung) für Bosnien-Herzegowina eine wichtige, und vor allem, eine aktuelle Frage. Auch wenn wir zur Zeit mehr Arbeitsplätze hätten (vorausgesetzt, dass es sich um moderne und weiträumig konkurrenzfähige Unternehmen auf dem Markt handelt), bleibt noch immer die Frage, wieviele von den derzeit Arbeitslosen mit ihrem früher erworbenen Wissen und Fertigkeiten ohne zusätzliche Bildung in technologischer Hinsicht "nicht anwendbar" wäre.

Drittens: Mit der Aufnahme in den Europarat und der Unterzeichnung der Deklaration aus Bologna und anderer Deklarationen und Konventionen hat sich Bosnien-Herzegowina zur Harmonisierung unserer Bildungsinhalte mit denen der anderen europäischen Ländern verpflichtet, in denen noch von früher die Erwachsenenbildung und -fortbildung funktioniert (adult education) und, seit Kurzem, auch das sogenannte lebenslange Lernen (life long learning).

Doch, damit diese in unserem Land objektiv zu funktionieren beginnen könnte, muss zumindest Folgendes gewährleistet werden:

- Es müssen entsprechende Gesetze verabschiedet werden, die die Umsetzung des lebenslangen Lernens ermöglichen werden, einbeschlossen Erwachsenenbildung;
- Im Sinne des Gesellschaftsstatus die stereotype Meinung über Fortbildung wegschaffen, insbesondere aber über die Erwachsenenbildung, die als etwas "minderwertiges", "triviales" "etwas für Analphabeten und Quasialphabeten", "Kryptoqualifikation", "Abendschule", "Kurs" u.Ä. verpönt wird.

Prof. Dr. Jusuf Žiga

“Amica Schweiz”, Schweiz

Partnerorganisation der “Amica EDUCA”, Tuzla, Bosnien-Herzegowina

Erwachsenenbildung und Fort- und Weiterbildung aus der Sicht eines Vorstandsmitgliedes von AMICA Schweiz

AMICA Schweiz ist die Gründungsorganisation von Amica in BiH (heute Amica EDUCA). AMICA wurde nach dem Bosnienkrieg ins Leben gerufen als Projekt von Frauen für Frauen und Kinder. Weil Nachhaltigkeit eines seiner Grundanliegen ist, konnten wir 1999 das Haus in Tuzla für unsere Partnerorganisation erwerben, und wir finanzieren das Projekt nach wie vor mehrheitlich. Es hat sich von einer vorwiegend psychosozial ausgerichteten Organisation zu einer Weiterbildungsinstitution entwickelt.

In Westeuropa hat Weiterbildung und Erwachsenenbildung einen hohen Stellenwert. Das lebenslange Lernen garantiert jedem einzelnen Menschen hohe Lebensqualität, es bereichert persönlich, erleichtert die Berufsarbeit, fördert die Karriere und bringt Erfüllung und Befriedigung auch im Pensionsalter.

Volksbildung wurde ursprünglich von Volkshochschulen, Gemeindestubenvereinen, kirchlichen Organisationen propagiert und angeboten. Es entwickelte sich in den letzten Jahrzehnten ein eigentlicher Dienstleistungszweig mit vielen Arbeitsplätzen. Träger sind auch heute noch oft gemeinnützige Institutionen. Aber auch viele Schulen, Hochschulen und Universitäten haben Erwachsenenbildung im Angebot, was dokumentiert, dass es sich um einen integrierten Zweig unseres Bildungswesens handelt.

Von den Inhalten her werden alle denkbaren Wissensgebiete und Fertigkeiten angeboten: Kreatives, Kulturelles, Bewegung, Gesundheit und Psychologie, Management, Computer und Internet sowie schwerpunktmässig Sprachen und vieles Weitere mehr.

Es geht um die Demokratisierung von Bildungsinhalten, um Chancengleichheit für alle. War Lernen wie Lesen früher einer Elite und dem Bildungsbürgertum vorbehalten, ist Lernen und Wissen heute allen Menschen zugänglich.

Für AMICA Schweiz ist aus oben genannten Erfahrungen heraus Erwachsenenbildung in BiH zwingend wichtig. Ein gutes Gefäss dafür ist das jährliche Lernfest. In einem Land, in welchem vielen die Schulzeit durch Krieg, Vertreibung und Flucht vorenthalten worden ist, hat das Lernfest besondere Bedeutung: Das Bewusstsein wird geweckt, dass Lernen Freude macht, persönlich bereichert und nützlich ist.

Annemarie Maag

Vorstandsmitglied von AMICA Schweiz

Lernen – ein Schlüssel zum Glück

Lernen als lebenslanger Prozeß – eine Herausforderung für die Menschen, für Wirtschaft und Politik in Bosnien und Herzegowina

Das Erwachsenwerden ist lernbar und wird gelernt. Kein Mensch wird selbsttätig und unabhängig erwachsen. Jede Gesellschaft wendet viel Zeit und Geld auf, um leistungsfähige und lebensfähige Erwachsene aus den Kindern zu machen: Menschen, die viel Wissen besitzen, sich Fertigkeiten angeeignet haben und zu reifen Leistungen fähig sind.

Wenn wir genauer auf diesen Prozeß schauen, sehen wir, dass zwischen Theorie und Praxis eine große Kluft besteht. Es werden Menschen produziert, die mit Erich Fromm gesprochen „ihren Intellekt hoch entwickelt und ungeheure Leistungen vollbracht haben – aber emotional noch immer in der Steinzeit leben“.

Ist dies ein Grund, warum viele Menschen an vielen verschiedenen Orten in unserer Welt sich unglücklich und isoliert fühlen?

Die moderne Physik lehrt uns, wie wir Teil eines größeren Ganzen sind. Uns in diesem Kontext zu begreifen, weist uns deutlich den Weg unseres Lernens zu einem reifen Menschen. Es gilt Empfindungen, Zusammenhänge und Strukturen unmittelbar wahrzunehmen, mich selbst und andere Menschen darin

zu erkennen – ein Bewußtseinsprozeß. Nicht allein den Verstand zu trainieren, sondern die emotionale Entwicklung gleichermaßen zu fördern, ist die Lernaufgabe. Erwachsenenbildung so zu begreifen ist eine Chance für die bosnische Gesellschaft (auch für alle anderen Gesellschaften, gerade auch in Deutschland) auf dem Weg zur Eigenständigkeit mit Bürgern, die vital und kreativ ihr Leben gestalten wollen, und interessiert sind, sich bewusst in die Gestaltung ihrer Gesellschaft einzuschalten. Jedes Lernfest sollte ein Baustein auf diesem Weg sein.

Erika Uhl
Mitarbeiterin der "Amica EDUCA"

Gemeinde Tuzla Tuzla

Lebenslange Bildung durch das Prisma der Erziehung und des Lernens

Voraussetzung für Lernen, Bildung und Erziehung ist ein Prozess der Persönlichkeitsbildung im weitesten Sinne ihrer Bedeutung. Während die Bildung eine rationale Grundlage der Erziehung ist und die Erziehung ein Prozess der Gestaltung des Menschen, ist das Lernen ein Prozess der Schritt-für-Schritt-Veränderung der psychischen und physischen Fähigkeiten der Persönlichkeit, doch in allen drei Fällen geschieht es durch die Aneignung von Wissen, Fertigkeiten und Gewohnheiten.

Damit der Einzelne und die Gemeinschaft die Wichtigkeit des lebenslangen Lernens verstehen können, muss man wissen, dass man ohne einen Prozess, den man «Lernen» nennt, keine Erfahrungen, Gewohnheiten erwerben kann, noch kann man langfristig Fertigkeiten entwickeln (Lernen durch die Entwicklung bedingter Reflexe, Lernen durch Nachahmung, durch Versuchen oder Fehler begehen und Lernen durch Erkenntnis).

Die Wichtigkeit der **LEBENSLANGEN BILDUNG** ist klar, wenn man weiß, dass die Bildung ein pädagogischer Prozess ist, der im Dienste der intellektuellen Gestaltung der Persönlichkeit steht, und dass Bildung und Erziehung in einer undurchtrennbaren folgebedingten Beziehung stehen.

Innerhalb der Erziehung, die man als einen pädagogischen Begriff betrachtet, gibt es drei Prozesse:

- Prozess des Erwerbs von Wissen, Können und Gewohnheiten,
- Prozess der Entwicklung von körperlichen und intellektuellen Fähigkeiten,
- Prozess der Gestaltung von Persönlichkeit und des Charakters sowie der Weltanschauung.

Der gemeinsame Nenner des Lernens, der Bildung und der Erziehung ist die Gestaltung der Persönlichkeit (vom Bewusstsein bis hin zur Entwicklung ihrer psychischen und physischen Fähigkeiten, die eine Prädisposition für das Kreieren des Lebens in der Gemeinschaft sind).

Dieser Termin der Gestaltung ist in direkter Verbindung mit der Erneuerung der Hirnzellen, die, bekannterweise, eine eigene Lebensdauer haben, aber auch die Fähigkeit, sich zu erneuern. Eines der wichtigen Regeneratoren der Hirnzellen ist das lebenslange Lernen.

Wenn man über die Wichtigkeit des lebenslangen Lernens mit der Gemeinschaft spricht, kann man es mit der Feststellung in Verbindung bringen: **EINE GRÖßERE ANZAHL VON EINZELPERSONEN, DIE SICH FORTBILDEN, BRINGT DER GEMEINSCHAFT BESSERE LEBENSQUALITÄT.**

Im Prozess der Fortbildung erwerben sich Personen jeden Alters verschiedenes Wissen, sie bereichern ihre Kultur, entwickeln Fertigkeiten und Gewohnheiten und bereiten sich ununterbrochen für das Leben und Arbeiten in der Gemeinschaft vor, die sie aber gleichzeitig, ihren Bedürfnissen entsprechend, verändern.

Prof. Soz. Ernesa Mešić

III. FEST DES LEBENSLANGEN LERNENS IN BOSNIEN-HERZEGOWINA 2003.

Der Verein "Amica Educa" aus Tuzla organisiert mit Beistand des Instituts für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes und Mitveranstaltern aus ganz Bosnien-Herzegowina schon zum vierten Mal kontinuierlich das Fest des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina /im Text: FCU in BiH/. Dieses Jahr fanden die Veranstaltungen in 12 Städten Bosnien-Herzegowinas statt.

Das Projekt selbst dauert ununterbrochen neun Monate (01. April 2003 – 31. Dezember 2003) und wurde innerhalb von fünf Tagen, vom 01. bis zum 05. Oktober 2003, umgesetzt.

Das Motto des FCU in BiH 2003: "Erwachsenenbildung – ein Weg zur schnelleren und qualitativvolleren Beschäftigung" zog dieses Jahr regionale Entwicklungsagenturen an, die sich dem Netz der am Festival mitwirkenden Organisationen anschlossen.

Projektziele

1. Wirken auf die Reform und Demokratisierung des Bildungssystems durch Erwachsenenbildung,
2. Sensibilisierung marginaler Erwachsenengruppen (Arbeitslose, Jugendliche, Rückkehrer, Roma) für das lebenslange Lernen,
3. Wirkungserweiterung des Netzwerkes des Lernfestes in Bosnien-Herzegowina und Südosteuropa.

Zielgruppe

- Institutionen, Organisationen, Behörden und Einzelne, die Weiter- und Fortbildungsmaßnahmen betreiben, Schulen und der Lehrkörper, insbesondere in Orten, in welche die Rückkehrer zurückkommen,
- Formale und informale Bürgergruppen und Einzelpersonen, besonders arbeitslose junge Leute, Analphabeten, Roma und Rückkehrer,
- Machtstrukturen, insbesondere die Bildungsträger, NGOs und der Geschäftssektor.

Mitveranstalter des Festes des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina 2003

Erwartete Resultate

- Mehr Bürger und Organisationen in Bosnien-Herzegowina, die die Idee des lebenslangen Lernens kennen und an dem Fest aktiv mitwirken,
- Gestärktes und erweitertes Netz der Mitveranstalter in nationaler und regionaler Ebene,
- Profis im Bereich des Bildungs- und Erziehungsprozesses sowie andere Interessierte konnten neue, kreative Ansätze bei der Arbeit kennen lernen,
- Marginale Bürgergruppen (Analphabeten, Roma, Rückkehrer) konnten die Anschlussrechte und -möglichkeiten an die formale und informale Bildung kennen lernen.

Besucher des Festes des lebenslangen Lernens in BuH 2003.

Zentrale Veranstaltung des FCU 2003.

Die nationale Zentralveranstaltung des Festes des lebenslangen Lernens fand am 01. Oktober 2003 in Sarajevo statt. Der Veranstaltung wohnten Vertreter der Behörden, Nichtregierungsorganisationen und internationalen Organisationen sowie andere Gäste und Besucher bei.

In der Eröffnungsfeier des FCU in BuH 2003 stellten sich die Teilnehmer vor: Schüler der Mittleren Musikschule aus Sarajevo, Abteilung für Akkordeon und ein Professor der Mittleren Musikschule aus Srpsko Sarajevo.

Eröffnungsfeier des Festes des lebenslangen Lernens
2003 im BKC in Sarajevo

Direktor des Bosnischen Kulturzentrums in Sarajevo Herr Abdurahman Čolić hieß die Gäste willkommen. Das Bosnische Kulturzentrum war Gastgeber für die zentrale Veranstaltung und Mitveranstalter des FCU 2003 in BiH.

Im Namen des Veranstalters des FCU, der Verein "Amica EDUCA" aus Tuzla, hielt Frau Suada Selimović, Direktorin, eine Ansprache, und Herr Emir Avdagić begrüßte die Gäste im Namen des Instituts für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes, Büro in Sarajevo, das seit 2000 die Feste des lebenslangen Lernens unterstützt.

Eine wesentliche Unterstützung den Bemühungen des NGO-Sektors in Bosnien-Herzegowina im Bereich der Erwachsenenbildung äußerte Herr Claude Cieffer, Vertreter der OSZE, Mission in Bosnien-Herzegowina.

Schirmherr des FCU 2003 in BiH ist das Ministerium für zivile Angelegenheiten von Bosnien-Herzegowina. Herr Safet Halilović, Minister für zivile Angelegenheiten von Bosnien-Herzegowina, eröffnete feierlich das diesjährige Fest.

Info-Stand in der Info-Messe

Dankschreiben für Zusammenarbeit, Unterstützung bei der Organisation, der Umsetzung und der Verbreitung der Idee des lebenslangen Lernens durch das Fest wurden: Dem Ministerium für zivile Angelegenheiten von Bosnien-Herzegowina, dem Föderalen Ministerium für Bildung und Wissenschaft, dem Bildungsministerium der Republika Srpska, der OSZE, dem Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes, dem Bosnischen Kulturzentrum und dem Öffentlichen Funk- und Fernsehservice von Bosnien-Herzegowina übergeben.

Podiumsdiskussion "Erwachsenenbildung – ein Weg zur schnelleren und qualitätsvolleren Beschäftigung", Sarajevo, den 01. 10. 2003

Die HO "Amica EDUCA" hat Regierungsvertreter der Föderation Bosnien-Herzegowina, Vertreter von Nichtregierungs- und internationalen Organisationen, Vertreter aus der Geschäftswelt und von regionalen Entwicklungsorganisationen, Arbeitsämtern, Bildungsinstitutionen und Einzelpersonen – Fachleute im Bereich der Erwachsenenbildung eingeladen, an der Podiumsdiskussion "Erwachsenenbildung – ein Weg zur schnelleren und qualitätsvolleren Beschäftigung" teil zu nehmen, Strategien, Pläne und Aktivitäten, die sie in der Erwachsenenbildung durchführen vorzutragen, um durch Informations- und Erfahrungsaustausch einer schnelleren und qualitätsvolleren Beschäftigung synergisch beizutragen.

Einleitende Vorträge als Aspornung zur Diskussion kamen von:

- Minister Safet Halilović, Ministerium für zivile Angelegenheiten von Bosnien-Herzegowina, Thema: Status der Erwachsenenbildung in Bosnien-Herzegowina.
- Mensur Suljagić, Föderales Ministerium für Bildung und Wissenschaft, Thema: Gesetzliches Regelwerk der Erwachsenenbildung in Bosnien-Herzegowina.
- Prof. Dr. Jusuf Žiga, Rektorat der Universität in Sarajevo, Thema: Lebenslanges Lernen – Möglichkeiten in Bosnien-Herzegowina.
- Claude Cieffer, OSZE BiH, Thema: Lebenslanges Lernen als Unterstützung der Bildungsreform in Bosnien-Herzegowina.
- Klelija Balta, "Amica EDUCA", Thema: Aktivitäten und die Rolle des Nichtregierungssektors in der Erwachsenenbildung in Bosnien-Herzegowina.
- Gäste aus Serbien und Montenegro – Aleksandra Pejatović, Professor für Andragogik, Philosophische Fakultät Belgrad und Mirjana Milanović, Beraterin des Ministers in Sachen der Erwachsenenbildung, Bildungsministerium, haben ihre Aktivitäten vorgestellt, die sie im Bereich der Erwachsenenbildung und der proaktiven Beschäftigung in Serbien und Montenegro vornehmen.

Die Eingangsvorträge lösten eine zweistündige Diskussion aus, die zu folgenden Schlussfolgerungen führte:

Podiumsdiskussion "Erwachsenenbildung – ein Weg zur schnelleren und qualitätsvolleren Beschäftigung", Sarajevo

- Proaktive und schnellere Beschäftigung von besserer Qualität heißt, dass den Bürgern von Bosnien-Herzegowina eine ständig offene Möglichkeit für formale und informale Bildung zur Verfügung steht. Das setzt einen Aufbau der entsprechenden regierungseigenen und bürgerlichen Institutionen voraus, die Fortbildungsmöglichkeiten in allen Bereichen bieten würden sowie ständige Weiterbildung und Entwicklung eines jeden Einzelnen zwecks Erfüllung der Forderungen des Arbeitsmarktes.

- Schnellere und qualitätsvollere Beschäftigung hängt von den Möglichkeiten des Arbeitgebers neue Arbeitsplätze zu kreieren ab, und das wiederum hängt von der Fortbildung des Arbeitgebers und des Arbeitnehmers ab, von Fördermaßnahmen der Regierung zum Zwecke der Minderung bürokratischer Prozedere und von einer fördernden Steuerpolitik.
- Im Rahmen der Umgestaltung der Hochschulausbildung ist es wichtig, Vorbereitungen für die Verabschiedung von Gesetzen über die Erwachsenenbildung zu treffen. Man ist der Meinung, dass in diesem Bereich der Nichtregierungssektor in Zusammenarbeit mit dem Geschäftssektor Fortschritte gemacht hat. Zusammenarbeit der Regierung – des Geschäftssektors – und des Nichtregierungssektors könnte, mit Unterstützung des Instituts für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes und der OSZE der Verabschiedung eines entsprechend guten Gesetzes beitragen.
- Zusammenarbeit und Koordination des Regierungs-, Nichtregierungs-, Geschäftssektors und der internationalen Organisationen im Bereich der Promotion des lebenslangen Lernens, die durch gemeinsame Projekte und durch Sicherstellen von Mitteln für deren Umsetzung erfolgen soll.
- Um das Bewusstsein über die Notwendigkeit eines lebenslangen Lernens zu stärken, übernimmt der Nichtregierungssektor die Vorbereitungspflichten für ein Projekt der Promotion des lebenslangen Lernens, aufgrund des Memorandums über das lebenslange Lernen der EU.
- Im Zuge der Bildungsreformen in Bosnien-Herzegowina müssen die Lehrer ununterbrochen weitergebildet werden. Auch in diesem Bereich können der Regierungs- und der Nichtregierungssektor den Entwicklungsprozess durch eigene Zusammenarbeit beschleunigen.
- Das Vortragen der Gäste aus Serbien und Montenegro zeigte auf die enorme Notwendigkeit einer Förderung der Zusammenarbeit und Erfahrungsaustausches mit den Ländern des Westbalkans und weiter, u.z. im Bereich des lebenslangen Lernens und der Erwachsenenbildung.

Workshop für junge Arbeitslose "Management der eigenen Karriere – Weg zur schnelleren und qualitativere Beschäftigung"

Eine hohe Arbeitslosenquote in Bosnien-Herzegowina, die im Zuge des Privatisierungsprozesses nicht gemindert sondern erhöht wird, gibt jungen Menschen keine Hoffnung. Gleichzeitig ist der Erziehungsgeist, der in den Transitionsländern herrscht, nicht proaktiv. Noch immer erwarten die Bürger, dass das Problem ihrer Beschäftigung jemand anderes löst: Der Staat, die Partei, die Religionsgemeinschaft, deren Mitglied sie sind, aber keineswegs sie selbst.

Im Rahmen der Zentralveranstaltung des FCU, und als ein Bestandteil der Aktivitäten des FCU in Südosteuropa, das zum ersten Mal in diesem Jahr auf regionaler Ebene organisiert wird, wurde der Workshop "Management der eigenen Karriere – Weg zu einer schnelleren und qualitativere Beschäftigung" mit Unterstützung des Instituts für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes und des Bosnischen Kulturzentrums in Sarajevo organisiert.

Den Workshop organisierte Frau Klelija Balta, die Vorsitzende des Verwaltungsrates der HO "Amica EDUCA" und leitete ihn persönlich.

Zweck des Workshops: Arbeitslosen auf Möglichkeiten hinweisen, die ihnen die Techniken der Führung der eigenen Karriere bieten, Förderung und das Übernehmen der Verantwortung für das Gestalten des eigenen Lebens.

Teilgenommen haben junge Menschen – Mittelschüler, Studenten, junge Arbeitslose, Arbeitslose im mittleren Alter aus Bosnien-Herzegowina, Gäste aus Serbien und Montenegro.

Der Workshop hat im Rahmen einer interaktiven Arbeit auf folgende Bedürfnisse hingewiesen:

- Wie wichtig es ist, die Karriere in die eigenen Hände zu nehmen,
- Proaktive Schritt-für-Schritt-Arbeitssuche,
- Man muss eine Vision über die Mission des eigenen Lebens haben,
- Wahrnehmung des Wissens und der Fertigkeiten,
- Schreiben eines Lebenslaufes,
- Fallbeispiel: eine Person, die die Schulung der eigenen Karriereleitung nicht gemacht hat,
- Fallbeispiel: Vorstellungsgespräch,
- Fallbeispiel: eine Person, die die Schulung der eigenen Karriereleitung genossen und angewendet hat.

Workshop "Management der eigenen Karriere – Weg zur schnelleren und qualitativere Beschäftigung", Sarajevo

Allen Teilnehmern wurden Unterlagen zugestellt und Fachliteratur zu diesem Thema empfohlen, die ihnen bei der Führung der eigenen Karriere helfen können.

Kurze Interviews, die man mit einigen Teilnehmern gemacht hatte, zeigen, dass der Workshop inhaltlich am wertvollsten für das Festival war. Auf die Frage: Halten Sie solche Workshops für notwendig? waren die Antworten: Nicht nur erforderlich, unerlässlich; Heute haben wir Dinge erfahren können, von denen wir nicht einmal im Traum hätten annehmen können, dass sie möglich sind, und sie sind es, offenbar.

¹Bei der Vorbereitung des Workshops wurde folgende Literatur benutzt:
PUT - Oblikovanje životne misije, Laurie Beth Jones,
The art of building Windmills, Dr. Peter Hawkins,
Lokalni ekonomski razvoj, EU QIF.

IV. ERWACHSENENBILDUNG UND DIE BILDUNGSREFORM

OSCE, Mission to
Bosnia and Herzegovina

Wichtigkeit des lebenslangen Lernens in den Reformen Bosnien-Herzegowinas

Die Idee des lebenslangen Lernens gibt es wahrscheinlich seit jeher. Dass das lebenslange Lernen und Bildung miteinander in Verbindung stehen, kann man schon aus den antiken Zeiten sehen, als "Platonische Schulen" suchten, das Konzept des Lernens um des Lernens Willen und als einen lebenslangen Prozess zu promovieren, worüber man sich ununterbrochen sorgen und worauf man ständig achten musste.

Heute sind Lernziele, dass sich die Bürger aktiv beteiligen, persönlich fortbilden, soziale Eingliederung und, natürlich, bessere Beschäftigungschancen. Lebenslanges Lernen ist das Kernelement im Zuge der Entwicklung des Staates zu einer Gesellschaft, deren Grundlage ein konkurrenzfähiges und dynamisches Wissen ist. Es trägt zur wirtschaftlichen und wissenschaftlichen Entwicklung bei und liegt einer Gesellschaft zugrunde, die inklusiver, toleranter und demokratischer ist.

In den letzten Jahren erkannte man die Wichtigkeit des lebenslangen Lernens und beschloss Strategien wie die UNESCO Deklaration aus Hamburg (1997) und das Memorandum der Europäischen Kommission (November 2001). Das Memorandum der Europäischen Kommission setzt sich das Ziel, das lebenslange Lernen europaweit zu gestalten, wodurch den Bürgern ermöglicht wird, sich in den verschiedenen Bildungssystemen frei bewegen zu können, in der Arbeit, den Regionen und Ländern. Ein Training für den Arbeitsplatz würde, beispielsweise, den Einzelnen aber auch den Ländern helfen, mit neuen technischen Entwicklungen, mit der wirtschaftlichen Globalisierung und der Praxis neuer Arbeitsformen Schritt zu halten. Das lebenslange Lernen würde ebenfalls dazu beitragen, dass die Gesellschaften in der EU erfolgreicher, inklusiver, toleranter und demokratischer würden.

Auf die Besonderheiten Bosnien-Herzegowinas bezogen, wird man durch das lebenslange Lernen, das ein Bestandteil der Bildungs- und jeglicher tiefgreifenden Reformen in Bosnien-Herzegowina ist, die Bürger durch Fertigkeiten leistungsfähig machen und so die Arbeitslosigkeit mindern. Die Menschen, ihr Wissen und ihre Kompetenzen sind der Schlüssel für die Zukunft Bosnien-Herzegowinas – so wie es sich bestätigt hatte durch die Aufnahme des Konzeptes des lebenslangen Lernens in der neuen Strategie-Entwurf für die Armut-Bekämpfung sowie das Schriftstück der EU für die Strategie der Länder (2000-2008).

Indem sie dem lebenslangen Lernen in allen Bildungsbereichen und im Bereich der wirtschaftlichen Entwicklung eine große Wichtigkeit zuschreibt, unterstützt und fördert die OSZE fast offensichtlich durch die eigene koordinierende Rolle im Bereich der Bildung die Promotion des Prinzips des lebenslangen Lernens.

Was hat man denn bisher bezweckt? Das Memorandum der Europäischen Kommission und die UNESCO Deklaration haben den Rahmen und praktische Maßnahmen für die Entwicklung einer kohärenten und umfassenden Nationalpolitik gesetzt, in Partnerschaft mit den Behörden, Arbeitgebern, Handelsverbänden, Bildungsgremien und dem Zivilsektor / Nichtregierungsorganisationen. Das neulich verabschiedete Rahmengesetz über die Haupt- und Mittelschulausbildung auf nationaler Ebene sowie der Entwurf der Rahmenlegislative über die Fach- und höhere Ausbildung stellt bei der Akzeptanz von Verordnungen, die für das lebenslange Lernen werben, einen weiteren Schritt dar.

Als ein Teil des "Programms von Bildungsreformen", das die Behörden von Bosnien-Herzegowina und der Rat für Friedensumsetzung im November 2002 beschlossen haben, haben sich die Behörden verpflichtet, *einen Arbeitskreis von Fachleuten die Aufgabe zu geben, die gegenwärtige Legislative für die Erwachsenenbildung sowie die entsprechende Legislative und die Instrumente zu erörtern, um die nationalen Kapazitäten des lebenslangen Lernens zu unterstützen, deren Grundlage die Postulate der*

UNESCO Deklaration aus Hamburg über die Erwachsenenbildung vom Juli 1997 sind, die Postulate der Entwicklungspolitik und gesetzliche Empfehlungen.

Natürlich muss man sich mit vielen Herausforderungen auseinander setzen. Mechanismen der Qualitätssicherung, Standardisierung bei der Zertifizierung derjenigen, die lebenslanges Lernen anbieten, müssen erst entwickelt werden, ebenso Finanzierungsmodelle. Derzeit hängen die Initiativen des lebenslangen Lernens von Gebermitteln ab, da die öffentlichen Finanzierungsressource sehr spärlich sind. Trotz aller Herausforderungen aber ist das lebenslange Lernen auf dem Weg ein bildungsintegroter Teil in Bosnien-Herzegowina zu werden.

So wie das von der "Amica EDUCA" in Zusammenarbeit mit dem Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes veranstaltete Fest des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina beweist: Die Mitbürger haben Interesse gezeigt und mitgewirkt, was dem lebenslangen Lernen den Erfolg sichert. Die OSZE möchte hierbei für den bisher erwiesenen Fortschritt seinen Lob erweisen, und sie ist bereit, weiter Unterstützung zu leisten für den Aufbau und die Umsetzung der Prinzipien des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina.

OSCE Education Department

Amt für Pädagogik, Tuzla

Erwachsenenbildung – Unterstützung der Bildungsreform

Wenn wir den Begriff Bildungssystem auf den Begriff Veränderungen einschränken können, dann haben wir Veränderungen im Bereich der Erwachsenenbildung – in Bezug auf die gegenwärtige Lage –dringend notwendig. Betrachten wir den Begriff Reform als die Einführung neuer Ansätze in einem bestimmten Bereich, können wir sagen, dass wir im Bereich der Erwachsenenbildung "alte Dinge" nicht "neu entdecken" müssen.

In Bosnien-Herzegowina war die Erwachsenenbildung vor den letzten Kriegereignissen sehr gut entwickelt und man hat in diesem Bereich wesentliche Erfahrungen. Der Krieg hat die Tätigkeiten im Bereich der Erwachsenenbildung unterbrochen, so dass sich die Anzahl von Analphabeten sowie die Anzahl von Quasi-Alphabeten unter den Erwachsenen erhöht hat.

Die Nachkriegszeit, Brüche in der Wirtschaft und im Bereich der Beschäftigung, die eine ganze Armee von Arbeitslosen und prompten Änderungen mitbrachten, haben in den Forderungen nach fachlicher Befähigung für die neuen Arbeitsplätze das Bedürfnis nach einem gut durchdachten Programm für die Erwachsenenbildung hervorgehoben.

Der Bedarf ist enorm. Jedem Bürger muss man volle Lese- und Schreibfähigkeit gewährleisten und die Möglichkeit geben, die Grund- und Hauptschule zu beenden. Jedem Arbeitslosen muss man – falls Bedarf besteht – eine Berufsausbildung ermöglichen, Umschulung und zusätzliche Qualifizierung, besonders wenn seine Beschäftigungs-Chancen dadurch verbessert werden.

Im Bereich der Bildungsreformen soll man sich darauf fokussieren, die Diskriminierung von Kindern in den Schulen wegzuschaffen und zu ermöglichen, dass alle Kinder in die nächstgelegene Schule gehen können – und da hat man bestimmte Fortschritte gemacht. Jetzt ist die Zeit gekommen, die Erwachsenenbildung zu unterstützen, denn Bedarf ist vorhanden.

Für die Erwachsenenbildung gibt es eine starke gesetzliche Grundlage. Der Artikel 20 des Rahmengesetzes über die Haupt- und Mittelschulsubildung in Bosnien-Herzegowina sagt aus:

"Die Erwachsenenbildung wird in bestimmten Fachbereichen veranstaltet, zwecks beruflicher und persönlicher Entwicklung von Erwachsenen. Die Erwachsenenbildung schließt berufliche Ausbildungsmaßnahmen ein, zusätzlichen Qualifikationserwerb und Umqualifizierung sowie andere Aktivitäten, die das lebenslange Lernen gewährleisten."

Wenn wir diesen Gesetzestext vereinfachen und seine Bestimmungen rangieren, dann muss folgendes ermöglicht werden:

1. Erwachsenenbildung in einer ganzen Reihe von Sachfächern (Abschluss der Hauptschule),
2. Berufliche Ausbildungsmaßnahmen,
3. Zusätzlicher Qualifikationserwerb und Umqualifizierung,
4. Lebenslanges Lernen im Bereich beruflicher und persönlicher Interessen.

Es ist schwer, sämtliche Segmente der Erwachsenenbildung voneinander zu trennen und nach ihrem Wichtigkeitsgrad einzuordnen. Sie sind alle gleich wichtig. Doch sollte man diejenigen Elemente fokussieren, die von den Anforderungen des Lebens aufgetragen werden, oder von den Erwachsenen selbst, die sie benötigen.

Im Bereich der Erwachsenenbildung gibt es also:

- Riesige Bedürfnisse,
- Fachressource, den Lehrkörper in den Grund- und Hauptschulen sowie in den Mittelschulen, mit einer soliden Fachgrundlage,
- Räumliche Bedingungen (in jeder Grund- und Hauptschule und in jeder Mittelschule kann man Räumlichkeiten ausfindig machen, um eine bestimmte Anzahl der erwachsenen Teilnehmer aufzunehmen),
- Regierungs- und Nichtregierungsorganisationen, die in diesem Bereich organisatorische und fachliche Hilfe leisten können.

Es fehlen:

- Finanzierungsmittel,
- Konkretes und detailliertes gesetzliches Regelwerk in der Entitäts- und Kantonebene.

Das schon erwähnte Rahmengesetz hat bis Ende 2003 eine Frist gesetzt, in der die Entitäten und Kantone entsprechende gesetzliche Verordnungen beschließen sollen, auch im Bereich der Erwachsenenbildung. Sollte man auch diese Frist nicht einhalten können, ist es ganz sicher, dass dieses Regelwerk schließlich verabschiedet oder erlassen wird, doch wird es für eine stärkere Unterstützung der Erwachsenenbildung, für qualitätsreiche Lehrprogramme in diesem Bereich sicherlich noch lange an Geld mangeln.

Die seit mehreren Jahren veranstalteten Lernfeste haben jedes Jahr eine immer größere Anzahl von Regierungs- und Nichtregierungsorganisationen versammelt (beim letzten Fest war die Zahl besonders beachtlich) und alle Teilnehmer an diesen Festen leisten fachliche und moralische Unterstützung, indem sie die Wichtigkeit der Erwachsenenbildung und des lebenslangen Lernens hervorheben, und ihre Bereitschaft versichern, in der Umsetzung des Programms in diesem Bereich mitzuwirken, doch haben leider nur Einzelne auch eine symbolische finanzielle Unterstützung geleistet. Hätte es die ganz wichtige finanzielle Unterstützung des Instituts für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes nicht gegeben, hätte das Lernfest die Türen schließen können.

Mehrjährige Bildung durch das Fest hat schon eine ganz solide fachliche und eine wichtige gesellschaftliche Grundlage gebildet, deren Resultat ein Aufleben der Erwachsenenbildung in Bosnien-Herzegowina sein wird.

Prof. Nusret Tobudić

V. ERWACHSENENBILDUNG UND BESCHÄFTIGUNG

Durch Promoting der Selbstbeschäftigung und durch die Entwicklung neuer Geschäftsideen zu Arbeitsplätzen

In der Nachkriegszeit musste sich unser Land mit schweren Folgen und der Umsetzung notwendiger Reformen in fast allen Bereichen des gesellschaftlichen Lebens auseinandersetzen.

Die Bildung sowie das ganze System, das mit der bosnisch-herzegowinischen Gesellschaft zusammenhängt, als Grundlage der gesellschaftlichen Entwicklung, bedürfen eine besondere Aufmerksamkeit und geplante Reform, die, wie wir schon wissen, in Bosnien-Herzegowina die Völkergemeinschaft und die einheimischen Institutionen, die für alle Bildungsformen zuständig sind, gemeinsam umsetzen. Auch nach dem neuen Entwurf der Strategie für Armutbekämpfung in Bosnien-Herzegowina muss in jeden ernsthaft definierten Prozess auch ein Teil einbezogen werden, der sich auf die Bildungsreform bezieht.

Leider muss in unserem Lande der Bildungssektor zuerst harmonisiert werden, dann modernisiert, beziehungsweise, all jenen weltweit anwesenden Bildungsstandards angepasst werden, die eine schnelle Antwort auf die Veränderungen und Bedürfnisse des Arbeitsmarktes gewährleisten können. Besonderer Aufmerksamkeit bedarf Berufsschulung und Erwachsenenbildung.

Podiumsdiskussion: „Erfahrungen und Möglichkeiten einer schnellen und qualitativvollen Beschäftigung im Kanton Tuzla“, Tuzla

Wenn wir den Mangel an bestimmten Berufsrichtungen bewältigen wollen, muss das Bildungssystem erneuert werden, gemäß den neusten wissenschaftlichen Erkenntnissen und Errungenschaften, was, wenn wir auf viele wirtschaftliche Anforderungen entsprechend antworten möchten, unausweichlich ist. Es ist ebenfalls wichtig, die Menschen zu Weiterbildungsmaßnahmen und Umqualifizierung zu fördern. Wir benötigen eine Erwachsenenbildung, die ihre institutionelle Form haben wird und eine Bildung, die die Entwicklung des Geschäftsgeistes und „Selbstbeschäftigung“ unterstützt – das Setzen des Hebels des eigenen Geschäftes in Bewegung.

Der Entwicklungsverband RDA Tuzla fördert durch mehrere Projekte in der Region Nordostbosniens die Erwachsenenbildung in Zusammenarbeit mit anderen Entwicklungsagenturen. RDA Tuzla hilft die Stärkung der Kapazitäten in den Institutionen, die Fachberatung anbieten für Geschäftsgründer, Unterstützung für Arbeitslose, die eine Arbeitsstelle durch Umqualifizierungsmaßnahmen bekommen können und in Unternehmen mit einem Mitarbeiterüberschuss. Hilfe wird jenen angeboten, die technische Unterstützung brauchen, in der Phase der Geschäftsplanung und die nach der Gründung des Unternehmens Finanzunterstützung brauchen. Die Vision der Entwicklungsstrategie des Tuzla-Kantons 2002 - 2004, die das Parlament des Tuzla Kantons verabschiedet hat, ist, dass dieses Gebiet eine moderne, nach Europa ausgelegte Regie sein soll, die eine Philosophie gänzlicher Beschäftigung haben soll, eines starken Geschäftswesens, öffentlichen und gesellschaftlichen Sektors, effiziente Verwaltung mit einer hohen Lebensqualität in allen Teilen der Gemeinschaft.

Um diese Aufgabe zu verwirklichen muss man alle Kräfte und Ressource bündeln – den öffentlichen Sektor, den Nichtregierungssektor, aber besonders den Privatsektor, beziehungsweise, die mittelständischen Unternehmer in der Gemeinschaft, um das Niveau der Beschäftigung zu erhöhen, das auf der wirtschaftlichen Nachhaltigkeit beruht. Auf Grund ihrer Wünsche und Bedürfnisse werden wir gemeinsam die Umsetzung jener Maßnahmen anstreben, die die wirtschaftliche Entwicklung unserer Region unterstützen, anstreben, durch den Aufbau eines modernen, flexiblen und qualitativvollen Bildungssystems.

Enes Drljević
Direktor der RDA – Razvojna asocijacija Tuzla

VI. DAS FEST DES LEBENSLANGEN LERNENS IN SÜDOSTEUROPA UND IN DER WELT

**Institut für Internationale Zusammenarbeit
des Deutschen Volkshochschul-Verbandes,
Bonn, Bundesrepublik Deutschland**

LERNFESTE: weltweit und bürgernah

Vor gut einem Jahrzehnt wurden in England Lernfeste erfunden. Die Idee, Bildung und Weiterbildung den Menschen in Verbindung mit Spiel und Spaß nahe zu bringen, fand weltweit rasche Nachahmung. Mittlerweile werden in mehr als 40 Ländern der Erde Lernfeste gefeiert. Das Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ/DVV) unterstützt seit einigen Jahren die Verbreitung von Lernfesten auch in der Stabilitätspakt-Region, wobei im Oktober 2003 das erste trans-nationale Lernfest für die Stabilitätspakt-Region stattfand. An dessen Gelingen hatten auch Vertreter aus Bosnien-Herzegowina wichtigen Anteil, um ein Zeichen für Miteinander und Kooperation in Südosteuropa zu setzen.

Trotz der großen Resonanz und des guten Erfolgs sehen sich die Organisatoren von „Lernfesten“ in der Öffentlichkeit häufig mit der Frage konfrontiert: „Warum gerade ein Lernfest?“ Hierauf versucht der nachstehende Artikel eine Antwort.

Wer verändern will braucht Bewegung. Wenn Bestehendes an gewandelte Rahmenbedingungen angepasst werden soll, muss gesellschaftliche Dynamik entwickelt werden. Doch jeder, der sich daran schon einmal in seinem Berufs- und Lebensumfeld versucht hat, weiß, wie schwierig ein solches Vorhaben wird, wenn man dies alleine, ohne die tatkräftige Unterstützung anderer erreichen will.

Wir alle wissen, dass gesellschaftliche Tendenzen und Entwicklungen nicht (immer) nur sachlichen Erwägungen folgen. Emotionale Befindlichkeiten spielen eine ebenso große Rolle bei der Entscheidung, inwieweit Neues Eingang in das gesellschaftliche Bewusstsein und allgemeine Akzeptanz finden. Dies gilt auch für den Bereich Bildung/Lebenslanges Lernen. Versuche, Bildung zu einem zentralen Platz in der gesellschaftlichen Wahrnehmung zu verhelfen, müssen immer auch die negativen Assoziationen in Betracht ziehen, die „Lernen“, „Schule“, „Unterricht“ bei vielen Menschen aufgrund eigener negativer Erfahrungen hervorrufen. Um Außenstehende zu einer positiven Sichtweise zu animieren, lohnt der Perspektivwechsel: Lernen nicht als Stress-, sondern Spaßfaktor; Lernen nicht im Klassenzimmer, sondern auf der Straße; Lernen nicht verbunden mit Prüfungsangst, sondern als Möglichkeit positiver Selbsterfahrung.

„Lernfeste“ bieten wunderbare Möglichkeiten, das Lernen öffentlichkeitswirksam und positiv denjenigen zu präsentieren, die für gewöhnlich große Bögen um all diejenigen Einrichtungen schlagen, die sie an frühere Schul-, Ausbildungs- oder Studienzeiten erinnern. Ein wichtiger Aspekt dabei ist, dass das, was üblicherweise hinter verschlossenen Türen geschieht, in Form eines Festes allgemein sichtbar gemacht werden kann. Lernen wird in der Verbindung mit Spiel und Spaß als positiv erfahrbar.

Wie die Erfahrungen in den europäischen Nachbarstaaten zeigen, sind Lernfeste zudem gute Mittel der Lobbyarbeit gegenüber Entscheidungsträgern aus Politik und Wirtschaft. Denn mit einem thematischen Bezug auf gesellschaftsrelevante Themenfelder sind „Lernfeste“ in der Lage, die Wirkungsmöglichkeiten von Bildung in ihren unterschiedlichsten Ausprägung zur Lösung sozialer Problemlagen beispielhaft sinnfällig zu machen.

Daneben gibt es weitere Argumente!

- Lernfeste machen Lernen sichtbar
- Durch Lernfeste können neue / bildungsferne Zielgruppen erreicht werden
- Das (Weiter-) Bildungs- und Beratungsangebot der Region wird transparenter
- Lernfeste können regionale Netzwerke entstehen lassen oder bereits bestehende festigen

- In dem konzentrierten Lernfestprojekt lassen sich Organisationen aus unterschiedlichen Bereichen gut sammeln
- Lernfeste lassen sich leicht an regionale Gegebenheiten anpassen
- Im Rahmen von Lernfesten können Bürger und Bürgerinnen nach ihrem Bedarf und Wünschen im Bereich lebenslangen Lernen befragt werden
- BürgerInnen sowie Organisationen und Firmen können in die Lernfest-Gestaltung aktiv einbezogen werden, was wiederum zu einem Dialog zwischen den verschiedenen Gruppen und ein besseres gegenseitiges Verständnis führen kann

„Lernfeste“ als Foren für den Erfahrungsaustausch

„Vernetzung“ wird zunehmend auch im Bildungsbereich zum Postulat. Doch wer sich dieser Aufgabe ernsthaft stellt, wird bald feststellen müssen, dass der Wille zur Zusammenarbeit in den Wirrnissen der Alltagsarbeit allzu oft verloren geht; manche, mit hehren Vorsätzen begonnene Zusammenkunft der „Netzwerkpartner“ ohne konkretes Ergebnis endet: Weil die Anwesenden eben nicht nur kooperationswillige „Netzwerker“, sondern vor allen Dingen auch Vertreter ihrer Organisationen und deren Partikularinteressen sind. Das Verhältnis von Kooperation und Konkurrenz will unter den Partnern in einem Netzwerk gut ausgehandelt sein. Auch dies fällt wesentlich leichter, wenn im Verlauf der gemeinsamen Vorbereitung und Durchführung eines „Lernfestes“ persönliche Kontakte geknüpft und zwischen den AkteurInnen ein gewisses Vertrauensverhältnis hergestellt ist.

Denjenigen, die als Lehrkräfte und Organisatoren professionell mit der Planung und Durchführung von Bildungsprozessen befasst sind, bietet das Heraustreten aus den üblichen Arbeitsabläufen im Rahmen eines Lernfestes gute Gelegenheit im Kontakt mit dem „Publikum“ und FachkollegInnen, das eigene Tun zu reflektieren, neue Erfahrungen zu sammeln und Kooperationsmöglichkeiten zu erkunden. „Lernfeste“ können außerdem ein bedeutendes Element der Öffentlichkeitsarbeit sein, u.a. auch um den Bildungsbereich nachhaltig im Bewusstsein der ortsansässigen Bevölkerung zu verankern.

Förderung von Dialog, Verständnis, Kooperation

„Europa“ ist zwar als Begriff vielschichtig und gilt manchen vor allem als „Idee“ – doch greift das Regelwerk der Europäischen Union bereits heute immer stärker in das Alltagsleben der Menschen ein. Vielfach wird konstatiert, dass Wirtschaftswachstum, Beschäftigung und soziale Wohlfahrt nur in europäischem Rahmen noch nachhaltig zu organisieren seien. Das macht aber die Frage bedeutsam, woraus sich „Europäische Identität“ speisen soll, mit der es gelingen kann allgemeine Zustimmung zu organisieren, die benötigt wird, die genannten Problemfelder in „Europäischer Dimension“ demokratisch zu lösen.

Wenn „Europa“ als Bezugspunkt zu groß, der einzelne Mensch aber wiederum zu klein ist, dann bietet das „Regionen“-Konzept gute Voraussetzungen, um neue Identitäten zu schaffen. Denn im Unterschied zu der althergebrachten Nationalstaatsidee, deren Grenzziehungen festgefügt bestehen, ermöglicht das Denken und Handeln in regionalen Zusammenhängen die Schaffung neuer Übergänge.

Auch in diesem Kontext vermag das Konzept der „Lernfeste“ wertvolle Hilfestellungen zu leisten: Das Zusammenführen unterschiedlichster Nationalitäten und Bevölkerungsgruppen im Rahmen eines Festes, kann nicht nur das Entstehen gegenseitigen Vertrauens und Empathie befördern, sondern in der Verknüpfung mit dem Aspekt des gemeinsamen Lernens auch Foren zu gegenseitigem Austausch schaffen, die eine Verständigung über gemeinsame Ziele und Werte zwischen Angehörigen verschiedener europäischer Nationalitäten befördern.

In einem von der Europäischen Kommission geförderten Projekt „Widening and Strengthening the European Dimension of the Lifelong Learning Festival Movement“, das von dem Zentrum für Andragogik Slowenien (ACS) koordiniert wird, haben sich Fachleute der Erwachsenenbildung aus Slowenien, Bulgarien, Rumänien, Spanien und Deutschland zusammengefunden, um gemeinsam Instrumentarien und Handreichungen zu entwickeln, um die Erfahrungen aus sechs Ländern und unterschiedlichen Institutionen bündeln, um die Idee des lebenslangen Lernens für alle gemeinsam zu verbreiten.

**Widening and
Strengthening the
European Dimension
of the Lifelong Learning
Festival Movement**
Web-Site: www.llw5.org

Es geht sicherlich nicht darum, Events zu uniformieren (nach dem Motto „Alle sollen Lernfeste organisieren“!), sondern die Vorteile einer weltweiten Bewegung zu nutzen: Erfahrungsschatz, innovative Ideen, interkultureller Reichtum, Stärke durch Zugehörigkeitsgefühl. Wir möchten Lernfest-VeranstalterInnen vernetzen, neue Lernfest-AkteurInnen bzw. KoordinatorInnen gewinnen, die lokalen bzw. regionalen Events stärken und sie mit einer europäischen Dimension bereichern. Ziel ist, die einzelnen Feste zu einer echten nationalen und internationalen Bewegung wachsen lassen, um in ganz Europa mehr für das lebenslange Lernen für alle zu erreichen! Wir können viel voneinander lernen - und sollten dieses Wissen mit anderen teilen.

Sebastian Welter
IIZ/DVV Bonn

**Institut für Internationale Zusammenarbeit
des Deutschen Volkshochschul-Verbandes,
Büro in Sarajevo**

Das erste Fest des lebenslangen Lernens in Südosteuropa

Anfang 2002 hat man weltweit mit den Vorbereitungen für etwa 40 Feste des lebenslangen Lernens begonnen, sogar 21 davon sollten in Europa statt finden. Solche Feste wurden bereits in 21 Ländern Europas veranstaltet, vom fernen Norden, bis hin, in den Süden. Länder mit so erheblichen Unterschieden wie Albanien, Österreich, Belgien, Bosnien-Herzegowina, Bulgarien, Dänemark, Estland, Finnland, Bundesrepublik Deutschland, Island, Lettland, Niederlanden, Norwegen, Rumänien, Russland, Slowenien, Schweden, Schweiz, Ukraine, Großbritannien und Serbien und Montenegro haben sich einer weltweiten Bewegung angeschlossen, die sich sehr schnell ausbreitet und in verschiedener sozialen und kulturellen Umwelt zu leben beginnt. Andere Länder wie Kanada, Kroatien, Zypern und Griechenland haben zum ersten Mal 2002 ihre ersten Feste des lebenslangen Lernens erfolgreich organisiert.

Konferenz "Lebenslanges Lernen, Erwachsenenbildung und Beschäftigung", Skoplje

Die Hauptziele des Festes des lebenslangen Lernens könnte man in 4 Kategorien einteilen:

- Stärkung des Bewusstseins über die Bedeutung und Vorteile des lebenslangen Lernens,
- Vorstellen eines breiten Spektrums von Weiterbildungsmöglichkeiten,
- Fördern von Zusammenarbeit zwischen interessierten Gruppen weltweit,
- Lernfreude bei den Erwachsenen erwecken und ein positives Klima für diese Menschen und deren soziale Bedürfnisse schaffen.

Das **EBiS-Netz** rief das **regionale Fest des lebenslangen Lernens in Südosteuropa** ins Leben. EBiS ist eine Abkürzung von "**ErwachsenenBildung In Südosteuropa**" und stellt eine regionale Organisationsstruktur des Projektbüros des "Instituts für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes" (IIZ/DVV) und seiner Partnerorganisationen in Albanien, Bosnien-Herzegowina, Bulgarien, Kroatien, Mazedonien, Rumänien, Serbien und Montenegro, sowie des

slowenischen Instituts für Erwachsenenbildung (ACS) dar. Die Finanzierung des EBIS-Netztes erfolgt im Rahmen des **Stabilitätspaktes für Südosteuropa** und hat zum Ziel, Erwachsenenbildung zu fördern. Seine Ausrichtung ist eine Verbesserung der Lebensumstände von sozialen Randgruppen, Unterstützung von sozialen und ethnischen Integrationen von Minderheiten sowie aktives Mitwirken von Bürgern. Um diese Ziele zu verwirklichen, gibt es nationale, internationale und regionale Projekte. Durch die nationalen Projekte wird den Partnern in den Regionen, die mittelbar oder unmittelbar vom Krieg betroffen sind, durch Revitalisierung und Modernisierung ihrer Infrastruktur und ihres Angebotes materielle Unterstützung geleistet, aber auch Hilfeleistungen in Form von Hospitationen, Studienreisen, Tagungen usw. Internationale Projekte haben das Ziel, Spannungen abzubauen und die Kooperationskultur zu fördern. Regionale Projekte, in die auch dieses Projekt des ersten Festes des lebenslangen Lernens in Südosteuropa gehört, ist ein Informationsaustausch und Anpassung produktiver und erfolgreicher Erfahrungen. Gleichzeitig kann regionales Bündeln zum gegenseitigen Verständnis beitragen, doch kann es auch ermöglichen, dass Institutionen, die sich mit Erwachsenenbildung beschäftigen, an Bedeutung gewinnen.

Am Projekt des ersten Festes des lebenslangen Lernens in Südosteuropa wirkten viele Kooperationspartner mit:

Info-Messe des Festes in Skopje

- Ministerien für Bildung, Arbeit und Kultur der Länder Südosteuropas;
- Einige Hundert Bildungsträger in den Ländern Südosteuropas wie Volkshochschulen, Zentren für Berufsbildung, Fremdsprachenschulen, Bürgerverbände, humanitäre Organisationen;
- UNESCO - Bildungsinstitut, Hamburg;
- Deutsche Welle, Köln;
- Botschaften der Bundesrepublik Deutschland, Österreichs, der Schweiz, Italiens;
- 8 Projektbüros des Instituts für Internationale Zusammenarbeit IIZ/DVV, Deutschland;
- Kulturkontakt Austria;
- Swisscontact, Schweiz;
- Open Society Foundation;
- Gesellschaft für technische Zusammenarbeit (GTZ), Deutschland;
- Konrad Adenauer Stiftung, Deutschland;
- Private Helfer aus der Geschäftswelt.

In der Sitzung der EBiS Gruppe in EAEA in Brüssel im Juni 2002 wählte man zwischen den Kandidaten Dubrovnik, Sofia, Sarajevo und Skopje zu dem ersten Gastgeberland des Festes des lebenslangen Lernens in Südosteuropa die Republik Mazedonien aus. Das Erste Fest des lebenslangen Lernens Südosteuropas mit dem Motto "**ZUSAMMEN LERNEN – LERNEN FÜR DIE ZUKUNFT**", das vom 16.-19.10.2003 in Skopje veranstaltet wurde, fand unter der Schirmherrschaft von Herrn Boris Trajkovski, Präsidenten der Republik Mazedonien, Herrn Erhard Busek, Koordinator des Stabilitätspaktes für Südosteuropa, Adam Ouana, Direktor des UNESCO-Bildungsinstituts und Frau Prof. Dr. Rita Süßmuth, Vorsitzende des Deutschen Volkshochschul-Verbandes statt.

Die Hauptziele dieses Regionalfestes waren:

- Stärken der Politik des lebenslangen Lernens in der Bildungspolitik der Länder Südosteuropas;
- Bei einem Großteil der Bevölkerung das Bewusstsein über die Notwendigkeit des lebenslangen Lernens entwickeln;
- Besserer und leichter Zugang zu den Bildungsmaßnahmen für marginalisierte Gruppen;
- Bessere Zusammenarbeit und größeres gegenseitiges Verständnis verschiedener Kulturen, ethnischer und Religionsgruppen Südosteuropas;
- Vertiefung der Zusammenarbeit der Länder Südosteuropas im Bereich der Erwachsenenbildung;
- Anschließen der Länder Südosteuropas an die internationale Bewegung des Festes des lebenslangen Lernens;
- Ausbau des Bildungsnetztes in Südosteuropa.

Mit der Erfüllung dieser Ziele wurden auch einige von den **erwarteten Resultaten** wie:

- Erweiterte nationale Kooperation,
- Erhöhung der nationalen Bemühungen zur Verbesserung der Lage in der Weiterbildung,
- Erfahrungsaustausch und Kooperation der Bildungsträger,
- Gegenseitiges Kennenlernen und Abbau von Vorurteilen,
- Breiter kultureller Austausch,
- Ausbreitung der Resultate mittels intensiver Medienpräsenz verwirklicht.

Mitglieder der Delegation Bosnien-Herzegowinas im Workshop in Skopje

Besonders bedeutend waren viele im Zuge des Ersten Festes des lebenslangen Lernens in Südosteuropa realisierten **Aktivitäten**, von denen ich hier nur die wichtigsten erwähnen würde, wie:

- Vernetzung des Festes des lebenslangen Lernens in Südosteuropa:
- Im Oktober 2003 hat man in acht Ländern Südosteuropas nationale Feste des lebenslangen Lernens veranstaltet, und über die Zentralveranstaltung in Skopje in ein einheitliches regionales Fest des lebenslangen Lernens vernetzt. In Skopje waren auch sieben weitere Nationaldelegationen sowie Delegationen aus den Anrainern wie Griechenland, der Türkei und aus Ungarn;
- Treffen zuständiger Ministerien-Führungskräfte dieser acht Länder;
- Auf Einladung des Präsidenten der Republik Mazedonien veranstalteten die Minister der zuständigen Ministerien Südosteuropas eine Podiumsdiskussion und unterzeichneten eine Deklaration über die Erwachsenenbildung in Südosteuropa. Zu meinem großen Bedauern muss ich hier sagen, dass die einzigen Minister, die hierbei fehlten, Vertreter aus Bosnien-Herzegowina waren, genauer gesagt, Vertreter des Ministeriums für zivile Angelegenheiten von Bosnien-Herzegowina;
- Messe der Möglichkeiten;
- Eine mehrtägige Messe, die der Vorstellung des Bildungsangebots und Best Practices diente, in welcher auch internationale Treffen statt fanden und Möglichkeiten einer Zusammenarbeit erörtert wurden;
- Workshop zum Thema: Erwachsenenbildung und Unterstützung bei der Beschäftigung;
- Teilnahme regionaler und internationaler Experten im Bereich der Erwachsenenbildung;
- Fest-Konzert, Konzert klassischer Musik des Orchesters, das aus Musikern aller Teilnehmerländer zusammengesetzt war;
- Kulturveranstaltungen;
- Treffen und Vorstellen von bekannten Künstlern und Mitarbeitern im Kulturbereich der Länder Südosteuropas durch Leseveranstaltungen, Filmvorstellungen, Musikveranstaltungen und
- Preisübergabe für Engagierte im Bereich des lebenslangen Lernens in Südosteuropa.

Alle bisherigen nationalen Feste und jetzt, zum ersten Mal dieses regionale Fest in Südosteuropa haben uns bewiesen, dass Erwachsenenbildung nicht mehr nur eine Idee ist, die aus Europa und aus der Welt kommt, sondern unsere Wirklichkeit ist. Durch schnelle und intensive Veränderungen, ein primäres Zeichen der modernen Lebensweise, entstehen unterschiedliche Bedürfnisse, die man ununterbrochen zufrieden stellen muss, wenn man in der dynamischen Umwelt bestehen möchte.

Teil des Kulturprogramms des Festes in Skopje

Bildung muss allen Bürgern zugänglich sein, ganz abgesehen vom Alter, Geschlecht, Bildung, Nationalität. Ihnen muss die Möglichkeit gegeben sein zu lernen und sich weiter zu bilden, indem allen eine neue, zweite oder dritte Chance angeboten wird, indem es ihren Wunsch nach neuem Wissen befriedigt, ihren

Wunsch, besser zu sein als sie es vorher waren, den Wunsch, über sich selbst hinauszugelangen und dadurch glücklicher und zufriedener zu werden.

Gerade aus diesem Grund werde ich hier – das ist es wert, etliche Male wiederholt zu werden – ein altes chinesisches Sprichwort erwähnen:

“Wenn der Mensch ein Jahr lang im Wohlstand leben will, soll er ein Reisfeld anlegen. Will er fünf Jahre lang im Wohlstand leben, soll er fünf Reisfelder anlegen. Will der Mensch aber sein Leben lang im Wohlstand leben, soll er in Weisheit und Wissen anlegen.”

Das Unglück unserer Zeit und unseres Umfeldes ist, dass unser Wissen immer größer wird, doch die Weisheit immer minder. Deswegen hier ein anderes Sprichwort:

“GESTERN WAR ICH KLUG. DAHER WOLLTE ICH DIE WELT VERÄNDERN. HEUTE BIN ICH WEISE. DAHER VERÄNDERE ICH MICH SELBST”.

Aus diesem Grund wünsche ich allen Veranstaltern, Teilnehmern und Nutznießern solcher Veranstaltungen weltweit, dass wir alle zusammen uns selbst verändern, dass wir weise und klug sind, und starke Partner der restlichen Welt, und dass wir VONEINANDER FÜR EINE GLÜCKLICHERE UND SICHERERE ZUKUNFT LERNEN.

Emir Avdagić
Direktor des IIZDVV Büros in Sarajevo

Delegation Bosnien-Herzegowinas bei dem Fest des lebenslangen Lernens 2003 in Skopje, Mazedonien

Auf der Messe wurde Bosnien-Herzegowina von einer siebenköpfigen Delegation vertreten:

- Prof. Dr. Jusuf Žiga, Prorektor für Unterrichtsangelegenheiten der Universität in Sarajevo
- Belma Češko, Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes,
- Selma Aličić, “Amica Educa”, Direktorin des Festes des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina 2003
- Tenzila Hujdur, “Amica Educa”, Projektkoordinatorin des “Festes des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina 2003”,
- Ivona Erdeljac, “Amica Educa”, Assistentin am Projekt “Fest des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina 2003”,
- Željana Pjevalica, Vertreterin der Nichtregierungsorganisation NVO “Priroda” Bratunac,
- Mitar Perušić, Vertreter der Agentur für wirtschaftliche Entwicklung der Region Birač - “Breda” Zvornik.

Beim Fest des lebenslangen Lernens 2003 in Skopje wurde die **Deklaration zur Unterstützung des lebenslangen Lernens in der Region des Stabilitätspaktes für Südosteuropa** verabschiedet, die einen Schritt Richtung Annäherung der Länder Südosteuropas an die europäischen Flüsse darstellt. Die Deklaration wurde von Vertretern der Bildungsministerien der Teilnehmerländer in Skopje unterzeichnet.

Preisauszeichnungen beim Fest des lebenslangen Lernens 2003 in Skopje

Prof. Dr. Jusuf Žiga, ordentlicher Professor an der Pharmakologischen und der Medizinischen Fakultät der Universität in Sarajevo und Prorektor für Unterrichtsfragen an derselben Universität, wurde bei dem Ersten regionalen Fest des lebenslangen Lernens in Skopje für sein bisheriges Werk ausgezeichnet.

Seine wissenschaftliche Forschungsarbeit im Bereich der Gesellschaftslehre, Politologie, Bildung und Kultur in Bosnien-Herzegowina ist ein außerordentlicher Beitrag zur Wissenschaft in Bosnien-Herzegowina. Er hat mehr als 200 wissenschaftliche und fachliche Arbeiten und mehr als 15 Bücher veröffentlicht, wirkte an mehr als 30 nationalen und internationalen Kongressen, Symposien und Podiumsdiskussionen mit, er war in 10 wissenschaftlichen Forschungsprojekten als Teamleiter und -mitglied und ist einer der Gründer der Zeitschrift für Erwachsenenbildung die erste solche in Bosnien-Herzegowina.

In den letzten Jahren setzte er sich besonders für die Verbreitung des lebenslangen Lernens und der Erwachsenenbildung ein, was ein wesentliches Element des Bildungssystems in Bosnien-Herzegowina ist, mit dessen Hilfe wir uns, wie er denkt, der Herausforderung der Konkurrenz entgegen stellen, sich für die Nutzung neuer Technologien befähigen und Beschäftigungsmöglichkeiten erleichtern können, die Mitbürger in Bosnien-Herzegowina ermuntern, die Lebensqualität fördern und die soziale Kohesion fördern können.

"Amica EDUCA", Tuzla, Bosnien-Herzegowina, Veranstalter des Festes des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina **und das Mitveranstalter-Netzwerk** wurden anlässlich des Festes in Skopje ebenfalls ausgezeichnet.

VII. VERANSTALTER DES FESTES DES LEBENSLANGEN LERNENS IN BOSNIEN-HERZEGOWINA 2003

Der **Verband "Amica EDUCA"** ist eine Nichtregierungsorganisation, die Anfang September 1996 ihre Mission in Bosnien-Herzegowina begann. Die Organisation setzt den Akzent ihrer Arbeit auf den Transfer von neuem Wissen im Bereich des Psychosozialen und Pädagogischen, mit Unterstützung von:

1. "Amica Schweiz", Basel, Schweiz
2. **Direktion für Entwicklung und Zusammenarbeit DEZA**

In sieben Jahren seiner Tätigkeit, hat der Verband folgendes erreicht:

- An Bildungsmaßnahmen im Bereich der psychosozialen und pädagogischen Arbeit haben sich Fachleute insgesamt 2000 mal beteiligt. Diese Fachleute sind Personen, die als Multiplikatoren ihr Wissen in die Arbeitsmitte weitergeben und so einer Erhöhung der Anzahl von Nutznießern beitragen.
 - Methoden der Bildungsmaßnahmen sind:
 - Gewaltfreie Kommunikation,
 - Tänze des universellen Friedens (Meditation in Bewegung),
 - Kreativer Ausdrucks malen,
 - Familien Dynamik.
- Durch den Multiplikationseffekt hatten 7000 Mitbürger einen direkten Nutzen von diesen Methoden.
- Diese neuen, kreativen Methoden unterstützen die Entwicklung der Gruppenarbeit mit Kindern und Erwachsenen, und sie geben auch hervorragende Resultate in individueller Arbeit.
- Neues Wissen wird integriert in die Arbeit der Nichtregierungsorganisationen, Schulen, Kindergärten, medizinischen Institutionen.
- Das erste Lernfest in Bosnien-Herzegowina wurde 2000 von dem Verband "Amica EDUCA", Tuzla, veranstaltet. Seitdem hat "Amica EDUCA" mit dem Mitveranstalter-Netzwerk vier Lernfeste umgesetzt, dank der Zusammenarbeit mit dem Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ-DVV), Büro in Sarajevo. Als ein Beispiel einer hervorragenden Zusammenarbeit des Mitveranstalter-Netzwerkes sei nur erwähnt, dass sich bei jedem Lernfest in Bosnien-Herzegowina ca. 200 Organisationen beteiligt hatten, und dass man ca. 350 verschiedene Veranstaltungen hatte. Die Anzahl der direkten Nutznießer wird bei jedem Fest auf ca. 10.000 geschätzt, der indirekten auf ca. 100.000.
- All diese Jahre hindurch verbindet "Amica EDUCA" den Regierungs-, Nichtregierungs- und den Geschäftssektor und unterstützt den Prozess der Entwicklung einer Zivilgesellschaft.
- "Amica EDUCA" ist sich dessen bewusst, dass lebenslanges Lernen ein Weg zum Erreichen der eigenen Ziele ist, (das Heranwachsen zu einer Institution für Erwachsenebildung).
- Dank all diesen Aktivitäten, den Resultaten und Anstrengungen, gewann "Amica EDUCA" großes Ansehen im Land.
- Ein positives Klima und ein gutes Gefühl sind die Worte aller unserer Besucher, und für uns die größte Anerkennung und eine Motivation, unseren Weg fortzusetzen, den Weg des "Lichtes des Wissens".

Seminar "Tänze des universellen Friedens"

VIII. MITVERANSTALTER-NETZWERK BEIM FEST DES LEBENSLANGEN LERNENS IN BOSNIEN-HERZEGOWINA 2003

Das informelle Mitveranstalternetz beim Fest des lebenslangen Lernens entstand 2001, während des Zweiten Lernfestes in Bosnien-Herzegowina gebildet. Mitveranstalter des Festes des lebenslangen Lernens sind Nichtregierungsorganisationen, die durch ihre Arbeit im Rahmen verschiedener Bildungsaktivitäten für das lebenslange Lernen werben.

Ab diesem Jahr wirken an der Umsetzung des Festes des lebenslangen Lernens auch Regionale Entwicklungsagenturen.

Die Mitveranstalter realisieren die Aktivitäten des Festivals vor Ort und versammeln Organisationen und Einzelne, die daran interessiert sind, durch eigene Teilnahme das Bewusstsein der Bürger über die Notwendigkeit der lebenslangen Bildung für alle zu erwecken, indem sie nicht nur für die formale Ausbildung werben, sondern auch andere Formen der Bildung, wie es die formale und informale ist.

Eine erfolgreiche Umsetzung des Festes landesweit war auch durch das Mitwirken der Veranstalter aus Banja Luka, Bihać, Bijeljina, Bratunac, Dobojo, Mostar, Sarajevo, Srebrenica, Travnik, Trebinje, Tuzla und Zvornik möglich.

NVO "Zdravo da ste" Banja Luka

Tel: 051 218 363
zdravo@blic.net
www.zdravodaste.org

Aktivitäten der NVO "Zdravo da ste" Banja Luka

Mission der NVO "Zdravo da ste"

Die humanitäre Nichtregierungsorganisation «Zdravo da ste» ist eine Gruppe von Profis, Volontären und selbstlosen Einzelnen, die Menschen in Not und solchen, die Entwicklungshilfe benötigen, Hilfe leisten. Durch Entwicklungs- und Gruppenaktivitäten unterstützen wir im Lande das Recht auf Entwicklung von Kindern und Jugendlichen. Wir sind überzeugt, dass wir, indem wir Gruppenarbeit fördern, auch der Entwicklung des Einzelnen helfen und der Entwicklung der Gemeinschaft beitragen.

Programme:

1. Das "Programm der Gemeinschaftsentwicklung" wird durch psychologische Workshops und Beratungsstellen umgesetzt, durch sozial integrative Aktivitäten, Informationsleistungen für die Nutznießer und verschiedene Kursveranstaltungen zur beruflichen Weiterbildung der Nutznießer.
2. Das Jugendzentrum "Zdravo da ste" Omladinski centar KASTEL.
3. Das Kinderrechte-Programm – wir arbeiten UNMITTELBAR mit Kindern im Hauptschul- und Mittelschulalter, bilden Lehrer, Sozialarbeiter, Juristen, Polizisten und andere Profis weiter.
4. Organisation von Ferienaufenthalten für 200 Kinder aus Bosnien-Herzegowina, Ferienlager und zeitweilige Ausflüge für Kinder und Jugendliche.
5. Weiterbildende Seminarveranstaltungen. Sie fördern die Fähigkeiten der Lehrer und anderer Profis, die Entwicklungsbedürfnisse der Schüler zu erkennen, insbesondere der Kinder und Jugendlichen.
6. Programm der Arbeit mit Roma im Rahmen des Projektes «Bildungspromotion für Roma-Kinder».
7. Erstellung des «Alternativen Berichtes über den Zustand der Kinderrechte in Bosnien-Herzegowina».
8. Programm materieller Hilfe für Rückkehrer-Haushalte in Dobojo und Bos. Brod.
9. Programm von Geldspenden-Leistungen für Flüchtlings-Haushalte und medizinische Versorgung von Alten.
10. Weiterbildungsprogramm im Bereich der Berufsbefähigung.

11. Das Lernfest in Bosnien-Herzegowina. NVO "Zdravo da ste" als Mitveranstalter 2001, 2002 und 2003 bei zentralen und anderen Aktivitäten in Zusammenhang mit dem Fest des lebenslangen Lernens in all seinen Zentren, in 5 Städten landesweit.

Agencija za posredovanje pri zaposljavanju "Spektar" Banja Luka / Vermittlungsagentur für Beschäftigung/

**Tel: 051 314 163
051 314 165
spektar@blic.net**

Gründungszwecke:

- Modernes Auswahlverfahren von zukünftigen Mitarbeitern und Arbeitgebern
- Die Unternehmen bekommen die besten Bewerber vom Markt
- Arbeitslose gehen in Unternehmen mit geprüften, guten Referenzen

Tätigkeitsbereich der Agentur "Spektar"

- Vermittlung bei Beschäftigung
- Kurs- und Trainingsveranstaltungen
- Ausarbeitung und Umsetzung von Projekten zur Lösung der Arbeitslosigkeit

Arbeitsweise

- Erstellung einer Namensliste von Arbeitslosen
- Hilfeleistung beim Schreiben von Anträgen der Arbeitgeber
- Vermitteln der Bewerber zum Vorstellungsgespräch zum Arbeitgeber
- Aktives Monitoring des Bewerbers im ersten Beschäftigungsjahr
- Gleichbehandlung aller Bewerber und Arbeitgeber, ganz abgesehen vom Wissensgrad, Geschlecht und Religion

Demokratski centar "Nove Nade" Bihać

**Tel./Fax: ++ 38 77 311 534,
061 764 850, 061 261 046
dcnabi@bih.net.ba
www.dcnovenade.com**

Die Geschichte über das **Demokratski centar "Nove Nade"** beginnt 1997 mit der Unterstützung der OSZE-Abteilung für Demokratisierung. Die ganze Zeit war das Demokratski centar "Nove Nade" der Träger der Unterstützung und Entwicklung der Demokratie und der Stärkung der Zivilgesellschaft in dem Una-Sana-Kanton, was die Organisation landesweit sichtbar und erkennbar machte. Die Organisation unterstützen: Bürger, internationale und lokale Gemeinschaften, Regierungsinstitutionen, Geschäftssektor, Politiker, Intellektuelle, Arbeiter und anderen, die den Wert und die Aktivitäten der Organisation erkannt haben.

Aktivitäten DC "Nove Nade" Bihać

Heute möchten wir eine ganze Reihe von Aktivitäten in Bewegung setzen, die dem Demokratski centar 'Nove Nade' einen neuen Weg in die Zukunft und eine neue Geschichte sichern. Dieser Weg ist ein In-Bewegung-Setzen neuer Initiativen und Aktivitäten, die auf Partnerschaft mit der Regierung ausgerichtet sind, mit internationalen und lokalen Organisationen und anderen, und die das Ziel haben, gemeinsame Problemlösung zu leisten in Bezug auf die Kernprobleme in der bosnisch-herzegowinischen Gesellschaft und der Mobilisation der Bürger, sich an der Gestaltung des eigenen Schicksals aktiv zu beteiligen, das verlorene Selbstvertrauen wieder zu gewinnen sowie den Glauben an die eigenen Möglichkeiten. Sie sollen den eigenen Beitrag der gesamtgesellschaftlichen Förderung leisten ...

Heute setzt DC "NN" Bihać mehrere Programme und Projekte um, von denen wir einige erwähnen: Zentrum zur Unterstützung von Jugendlichen in kleinen Lokalgemeinschaften – SuperNova, Zentrum für Förderung der Geschlechts- und reproduktiven Gesundheit von Jugendlichen in Bosnien-Herzegowina, Info-Ecke, Zentrum für

Unterstützung und Entwicklung von NROs, Lesestuben, Kamps, Unterstützung und Förderung von jugendpolitischen Aktivitäten, Einspruch des Gewissens, u.a..

Razvojna agencija Semberije RAS Bijeljina

Tel/fax: +387 55 205 204, 210 247
065 628 106

ras-un@spinter.net
www.rabd.org/ras/index.htm

Die Entwicklungsagentur Razvojna agencija RAS ist eine gemeinnützige Nichtregierungsorganisation, die 2002 gegründet wurde und die einzige Agentur dieser Art ist, die in der Semberija wirkt.

Die Mission der RAS ist, ein Kathalysator und Koordinator von Entwicklungsprojekten zu sein, die aus dem Haushalt der Europäischen Union und der Geberfonds der Völkergemeinschaft finanziert werden und auf die Verwirklichung von strategischen Zielen und prioritären Projekten ausgerichtet sind, die in der Entwicklungsstrategie des nordöstlichen Bosnien-Herzegowinas definiert sind.

Ziele der Razvojna agencija Semberije sind:

- strategische Wirtschaftsentwicklung der Semberija und der Region,
- wirtschaftliche Zusammenarbeit mit Nachbarregionen und Regionen in der EU,
- Forschungsarbeit, Projekterarbeitung und Umsetzung von Projekten im Bereich der sozialen, wirtschaftlichen und räumlichen Entwicklung,
- Gewährleistung von rechtlicher, technischer, finanzieller und technologischer Unterstützung bei dem Erreichen von europäischen Standards in der Wirtschaft der Semberija und Majevisa sowie bei der Beschleunigung von Integrationsprozessen,
- Das Schaffen eines günstigen Klimas für die Realisation von Investoren- und Unternehmeraktivitäten,
- Promotion von Investitions- und Handelsmöglichkeiten in der Semberija und Majevisa,
- Aufbau eines starken und ersgreichen Privatsektors, kleiner und mittelständischer Unternehmen,
- fachliche Befähigung von Geschäftsleuten, Transfer von Technologien und spezialisiertem Wissen,
- Herstellung von Verbindungen zu ausländischen Unternehmen,
- Finden von einheimischen und ausländischen Investitionen für Projekte in Bosnien-Herzegowina.

Wir sind davon überzeugt, dass RAS dem Vorstellen von wirtschaftlichen Flüssen in der Region und einzelnen Unternehmen vor der einheimischen und ausländischen Öffentlichkeit ganz wesentlich und nützlich beitragen wird, sowie vor all denjenigen, die die eigene Zukunft in einer wiedererbauten und starken Semberija und Majevisa sehen.

Udruženje žena "Priroda" Bratunac

Tel: 056 881 662
priroda@teol.net

Der Frauenverband Udruženje žena "PRIRODA" Bratunac wurde 1999 registriert und seine Mission ist durch Veranstaltung besonderer Programme und Aktivitäten auf das Mitwirken so vieler Frauen wie möglich bei dem Aufbau einer gleichberechtigten Stellung und besserer Lebensqualität sowohl in der Familie als auch in der Gesellschaft ausgerichtet.

In den Satzungszielen des Verbandes hat die Promotion des lebenslangen Lernens eine besondere Stellung. Indem wir die im herkömmlichen Bildungssystem geschulten Frauen weiter bilden, ihre Fertigkeiten, Gewerbe, Berufe und Hobbies fördern, bereiten wir sie für den Transitionsprozess und die Privatinitiative vor.

Aktivitäten des UŽ "Priroda"

Der Verband hat 65 Mitglieder, und an den Bildungsprogrammen des Verbandes beteiligten sich mehr als 450 Teilnehmer.

Nebst einer kontinuierlichen PC-Schulung von Frauen – mit Unterstützung des IIZ-DVV Sarajevo – hat dieser Verband im Rahmen seiner Zielwahrnehmung der wirtschaftlichen Stärkung von Frauen im vergangenen Jahr 5 Workshops veranstaltet, deren Ziel war, die Teilnehmerinnen für das Anfertigen von Business-Plänen zu befähigen, damit sie sich selbständig bewerben und die Projekte zukünftiger Heim-Business umsetzen können. Im Rahmen dieser Workshops wurden auch Themen behandelt wie: Schreiben des Lebenslaufs und Vorstellungsgespräch. Wir sind Mitveranstalter der Lernfeste 2001, 2002 und 2003, und für den Beitrag der Verbreitung der Idee des lebenslangen Lernens wurden wir 2002 bei der Eröffnungsfeier des Festes in Mostar ausgezeichnet.

HO "Amica Prijateljice" Srebrenica

Tel. 056 385 679

amicas@blic.net

Sie tragen durch ein kontinuierliches Bildungsangebot für die Bürger der Umsetzung der Idee des lebenslangen Lernens bei. Als Mitveranstalter des Festes des lebenslangen Lernens 2003 in Bosnien-Herzegowina, schließen sie auch andere Organisationen aus ihrer Umgebung den Fest-Aktivitäten an und verbreiten so das Netzwerk von Institutionen, Organisationen und Einzelnen, die Erwachsenenbildung betreiben.

Aktivitäten: Englisch-, Näh-, Computer-, Kosmetik- und Frisörkurse, Seminarveranstaltungen, Tribünen, Podiumsdiskussionen. Im Zuge der bisherigen Arbeit haben etwa 700 Erwachsene ihre Zertifikate über erfolgreiche Teilnahme an verschiedenen Kurveranstaltungen bekommen.

Alle Aktivitäten sind ihnen gleich wichtig, denn sie stellen das Wesentliche ihres Daseins und die Erfüllung ihrer Mission dar.

Agencija za ekonomski razvoj regije Birač "Breda" Zvornik

Tel. 056 210 185, 065 672 306
fax. 056 210 946 / 210 190 / 210 646
nzvornik@rstel.net

Vision:

- Die Agentur für wirtschaftliche Entwicklung der Region "BREDA" ist das von Bürgern, Geschäftsleuten und lokalen Behörden bei der Verwirklichung der regionalen und wirtschaftlichen Entwicklung genutzte, beste Instrument.

Mission:

- Ihre Mission ist, Entwicklungsprojekte, die aus lokalen Haushalten und internationalen Fonds finanziert werden, zu beschleunigen und zu koordinieren

Wirkungsbereich:

- Lokale wirtschaftliche Entwicklung
- Entwicklung von MSP
- Promotion direkter ausländischer Investitionen
- Arbeitsmarkt und Beschäftigung

Ziele:

- Strategische und wirtschaftliche Entwicklung der Region Birač
- Wirtschaftliche Zusammenarbeit mit den Nachbarregionen
- Forschung, Projekterarbeitung und Umsetzung von Projekten im Bereich der sozialen, wirtschaftlichen und räumlichen Entwicklung
- Rechtliche, technische und finanzielle Unterstützung bei dem Erreichen von europäischen Standards
- Aufbau eines günstigen Geschäftsklimas
- Promotion von Investitionsmöglichkeiten der Region Birač
- Aufbau eines starken und erfolgreichen Privatsektors und fachliche Befähigung

EDUKATIVNO – RESURSNI CENTAR za edukaciju, informisanje i podršku osobama sa onesposobjenjem regije Doboј, RS (ERC)

Tel./fax: 053/242-184,

e-mail: erc@skaut.net

www.erc-doboj.org

Mission

Das Bildungs- und Ressource-Zentrum für Bildung, Information und Unterstützung für Behinderte in der Region Doboј hat die Aufgabe, NROs, die Behinderte und andere ihnen nahestehende NROs versammeln, durch Vernetzung, Bildungsmaßnahmen und Vertretung zwecks Verbesserung und effizienter Arbeit sowie gemeinsamen Auftritts bei den Behörden zu stärken und zu entwickeln, was einer Entwicklung der demokratischen Zivilgesellschaft beitragen würde.

Derzeitige Aktivitäten der ERC:

- Aufbau einer Datei über die Organisationen, die in der Region Doboј Behinderte versammeln. Daten über die o.g. NROs und deren Aktivitäten sind auf der web Seite: www.erc-doboj.org zu sehen.
- Eröffnung einer Bibliothek im Rahmen des Edukativno-resursni centar. Inhaltlich soll der Bestand der Bibliothek in Zusammenhang stehen mit den Problemen der Behinderten (Leben und Arbeiten, Rehabilitation, Behandlungsmethoden, Assistenz ...); Fachliteratur zur Durchführung von Bildungsmaßnahmen (Entwicklung von Klein-Business, Projekterarbeiten, Buchhaltung, Informatik, Gesellschaftslehre und Psychologie, Kathaloge, Wörterbücher, Belletristik). Die Nutzer werden im Rahmen der Bibliothek auch Zeitschriften zur Verfügung haben ("NVO bilten", "Besede", "Inicijativa", Pravni savjetnik", "Partner novosti", "Službeni glasnik" ...).
- Organisation eines breiten Spektrums von Bildungsmaßnahmen und Umqualifizierung für Jugendliche und Beschäftigte in den NROs und deren Mitgliedschaft, die für die Stärkung von NROs, die Behinderte und andere versammeln, wichtig sind.

Seit zwei Jahren beteiligt sich das ERC an der Organisation des Lernfestes «Festival cjeloživotnog učenja u BiH» in der Region Doboј. Das Lernfest wird landesweit veranstaltet, und das ERC-Team ist Mitveranstalter und wurde für die Organisation des letzten Lernfestes für seinen außerordentlichen Beitrag bei der Promotion des lebenslangen Lernens mit dem ersten Preis ausgezeichnet.

Zentrale Veranstaltung des Festes in Doboј

Eröffnung der Bibliothek des ERC-a

Humanitarna organizacija "Piramida" Mostar

Tel/fax: 036 551 774

e-mail: infoteka@bih.net.ba

pira.mo@bih.net.ba

Die humanitäre Organisation HO "Piramida" versammelt ein Team von Fachleuten, welche notwendige Informationen und Ratschläge bieten, die bei dem Finden des Weges zu einer erfolgreichen Reintegration der Rückkehrer helfen können, der Vertriebenen und der einheimischen Bevölkerung.

Das Team besteht aus:

- Infothek
- Familienberatungsstelle
- Mobile Beratung

Aufgaben des Teams sind:

- Psychosozialer Beistand und Unterstützung
- Beratung
- Informiert wird in Form von Gesprächen, telefonisch, in Briefform, durch Organisation von Tribünen
- Distribution von Schriftstücken (Broschüren, Faltblättern, Buillets usw.) und in den Medien.

Der erste Kontakt wird vom **Sozialarbeiter** in der **Infotek** aufgenommen. In einem informellen Gespräch erfährt der Sozialarbeiter über die Probleme des Nutznießers und gibt Richtlinien für weitere Hilfsmaßnahmen.

In der **Familienberatung** arbeitet ein Fachteam (Sozialarbeiter, Psychologe und Neuropsychiater) mit Erfahrung im psychologischen Beistand in Einzel- und Gruppenarbeit. Ein besonderer Wert der Beratungsstelle ist, dass es die einzige solcher Art ist in dem Herzegowina-Neretva-Kanton.

Die Mobile Beratung setzt sich aus **zwei Sozialarbeitern und einem Arzt** zusammen und bietet psychosozialen Beistand und Gesundheitliche Hilfe vor Ort in der ganzen Herzegowina, es führt eine Rückkehrerdatei mit ihren Problemen und Bedürfnissen, bietet wesentliche Informationen an und Hilfe und Beistand bei Kontaktaufnahme mit den lokalen Behörden und internationalen Organisationen, schult und berät die Rückkehrer in Sachen gesundheitliche Vorsorge, leistet Hilfe zur humanitären Hilfe.

Das **Bildungszentrum** organisiert Informatik- und Fremdsprachenkurse nach den höchsten Bildungsstandards. Im Caffe Club wurden kulturelle und Unterhaltungsveranstaltungen organisiert, bildende und zum Teil themenbezogene aktuelle Ereignisse veranstaltet.

Bosanski kulturni centar Sarajevo

Tel: 033 444 466, 033 201 554
bkcsarajevo@smartnet.ba

Im Bosnischen Kulturzentrum Sarajevo BKC wirken heute drei Sektoren: Der Sektor für Kultur, der Bildungs- und der Verlagssektor.

Der **Sektor für Kultur** versucht im Rahmen seiner Aktivitäten die Inhalte aus allen Bereichen der Kultur und Kunst zu präsentieren, insbesondere, wenn es sich um das kulturelle Erbe der bosnisch-herzegowinischen Völker handelt.

Der **Bildungssektor** versucht seine Programmorientierung auf jene Programmformen und –inhalte zu fokussieren, die den Erwachsenen die Möglichkeit bieten, die gegebenen Fertigkeiten und das Wissen innovativ zu bereichern und neue zu erwerben, besonders jene, die bei der Verrichtung von Arbeiten im Zuge der Einführung neuer Technologien anzupassen sind. Zentral in diesem Sektor ist also Ausbildung zwecks Arbeit oder Ausbildung für einen konkreten Arbeitsplatz.

Die Wirkung des Sektors ist sehr breit gefächert im Bereich der Bildung, sowohl in Zusammenhang mit den Bildungsformen als auch hinsichtlich der Vielfältigkeit der Bildungsinhalte: Fremdsprachen-, Informatik-, Schreibmaschinenkurse für PC-Nutzer, Programmieren von Bildungsinhalten und Befähigung für die Arbeit mit neuen Technologien, Seminare, Tischdiskussionen, öffentliche Tribünen u.Ä..

Der **Verlagssektor** kann mit seiner Verlegerarbeit positive Akzente setzen. Respektabel ist nicht nur die Zahl der bisher veröffentlichten Publikationen, sondern auch ihre Qualität, und viele von ihnen können mit Stolz auf sehr positive Kritikermeinungen blicken.

Andragogenschule

Das Bosnische Kulturzentrum hat in Zusammenarbeit mit dem Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ/DVV) 2001 die Andragogenschule ins Leben gerufen, ebenso die Zeitschrift für Erwachsenenbildung "Obrazovanje odraslih", die von dem Föderalen Ministerium für Bildung, Wissenschaft, Kultur und Sport genehmigt wurde. Die Schule und die Zeitschrift haben zum Ziel, Fachleuten im Bereich der Erwachsenenbildung in Bosnien-Herzegowina zu ermöglichen, die gegenwärtigen Ereignisse im Bereich der Andragogik-Theorie und Praxis bei uns und weltweit regelmäßig mitzuverfolgen.

Wir sind zukunftsorientiert und wollen uns so noch mehr auf die Befriedigung der Bildungsbedürfnisse der Erwachsenen fokussieren, besonders wenn es sich um Bildungsinhalte handelt, die für die Ausübung besonderer Aufgaben wichtig sind, die Wissen und Fertigkeiten bedürfen, die man meistens nicht durch das ordentliche Schulsystem mitbekommt. So tragen wir auch unmittelbar der Affirmation der Idee des lebenslangen Lernens bei, das ein Ziel unserer Zeit ist.

Humanitarna organizacija "Duga" Sarajevo

033 215 117 & 670 249

info_duga@yahoo.com

www.duga.org

DIE HUMANITÄRE ORGANISATION "DUGA" ist eine Nichtregierungsorganisation, registriert 1999.

Mission

"Unsere Aufgabe ist es, offene und professionelle psychologische, pädagogische und soziale Unterstützung zu bieten, der Entwicklung des Systems des Schutzes der mentalen Gesundheit bei Kindern und Adoleszenten beizutragen, um aus ihnen aktive Teilnehmer an den gesellschaftlichen Ereignissen zu machen. Durch die Weiterbildungsmaßnahmen und Beratung ihrer Eltern und Lehrer bauen wir eine gesunde und stabile Familie auf und wirken aktiv mit bei der Förderung des Bildungssystems."

Ziele:

Vorbeugung bei risikotragendem Benehmen bei Kindern und Jugendlichen

- Unterstützung von Kindern und Jugendlichen mit besonderen Bedürfnissen durch Bildungsprogramme
- Behandlung des Psycho-Trauma
- Unterstützung von Eltern und Lehrern
- Beitrag der Bildungsreform in Bosnien-Herzegowina

Aktivitäten:

- Individuelle Beratung für Kinder, Adoleszenten und Eltern
- Individuelle Behandlung für Kinder und Adoleszenten
- Gruppenarbeit (Kinder, Adoleszenten und Eltern) –
- Workshops für Erzieher und Lehrer
- Einsetzen für die Wahrnehmung des Rechts der Kinder auf Bildung
- Teilnahme an Arbeitskreisen in der Bildungsreform in Bosnien-Herzegowina
- Teilnahme an der Ausarbeitung der nationalen Strategie der HIV/AIDS-Vorbeugung und Bekämpfung

Serda DOO Sarajevo

Tel: 033 663 923, 033 214 025

office@ured-serda.org

serda@serda.ba

www.serda.ba

SERDA nahm ihre Arbeit 2001 auf, zwecks Festlegung und Lösung von Kernproblemen, die die wirtschaftliche Entwicklung der Region einschränken.

SERDA wurde gegründet mit dem Ziel, den Prozess der lokalen / regionalen Entwicklung der SER zu koordinieren und der Haupt- und ständige Planer zu sein, der Koordinator und Träger der Entwicklung in der Region.

SERDA ist ein neues Konzept der Hilfeleistung für Unternehmen. Die Hauptaufgaben der SERDA sind, wirtschaftliche Forschungen zu sichern und Empfehlungen zu geben, das Unterstützungsprojekt für die Ansätze, die zu neuen Arbeitsplätzen führen, zu koordinieren.

SERDA assistiert den Lokalunternehmen bei Kontaktaufnahme und beim Aufbau von Marktnetzen, berät oder stellt Geschäftsverbindungen in der Region für einheimische und internationale Geschäftsunternehmer her.

Die Arbeitsfelder der SERDA werden in vier Sektoren unterteilt:

1. geschäftlicher Entwicklungssektor (Dienstleistungen für lokale Unternehmen, Beantwortung von Fragen, Entwicklung von Nebenleistungen, direkte ausländische Investitionen, Projektvorbereitung, Vorstellen von Standorten)
2. Standorte und Räumigkeiten (Sektor der Infrastruktur, Datenbasis mit zugängigen Standorten, Entwicklung von Geschäftskubatoren und technologischen Parks)
3. Sektor für die Entwicklung des Humankapitals (Sammeln von Informationen aus der Arbeitsbörse, Zusammenarbeit mit fachlichen Beratern) Strategieentwicklung der SER.
4. Kommunikationssektor (Dateibetreuung, Publikationen, Öffentlichkeitsarbeit, Web-Projekte)

Centralnobosanska agencija za ekonomski razvoj, "CeBEDA" Travnik

CeBEDA

Tel/Fax: 030 511 877, 030 518 945

lebeda@bih.net.ba
www.ilsleda.com

CeBEDA ist eine Agentur für wirtschaftliche Entwicklung des Zentralbosnischen Kantons, die erste solche in Bosnien-Herzegowina und immer noch die einzige in diesem Kanton. Die CeBEDA ist eine gemeinnützige Nichtregierungsorganisation.

Die wichtigsten Ziele der CeBEDA sind:

- Aufbau und Stärkung von erhaltungsfähigen Produktionsunternehmen, die fähig sind für die Generierung neuer Arbeitsquellen
- Bildungsmaßnahmen in allen Ebenen, deren Resultat das Entstehen eines qualitativvolleren sozialen und wirtschaftlichen Umfeldes wäre
- Bildung von Kapazitäten (humanen, wirtschaftlichen, infrastrukturellen, sozialen, usw.), die für die Bildung und Stärkung einer konkurrenzfähigen Marktwirtschaft notwendig sind
- Unterstützung der lokalen Planung und Zusammenarbeit bei den Aktivitäten der öffentlichen Institutionen in lokaler, regionaler und zentraler Ebene
- Nachhaltigkeit aller Subjekte im wirtschaftlichen und sozialen Aspekt und ihre Nachhaltigkeit durch Generierung von Einnahmen durch besondere Finanzierungsmechanismen und Dienstleistungsangebot

Dienstleistungen der CeBEDA

- Kreditvermittlung und Kreditieren
- Finanzvermittlung
- Trainings und Seminare
- Aktivitäten im Bereich des QM
- Marktforschung und Forschung der Öffentlichkeitsmeinung
- Beratung zur Geschäftstätigkeit und Leitung
- Werbemaßnahmen
- Hilfeleistungen für eine erfolgreiche Geschäftstätigkeit (unter anderem auch Ausarbeitung des Geschäftsplanes nach den Standards der WB) u. A..

NRO "Solidarnost za jug" Trebinje

059 225387

sfs@spicanet.net
www.spicanet.net/sfs

Gegründet 1996, ist die "Solidarnost za jug" die älteste und größte gemeinnützige Nichtregierungsorganisation in Südosten Bosnien-Herzegowina. "Solidarnost za jug" beschäftigt sich mit Umweltschutz, Demokratisierung, Bildungsmaßnahmen und verschiedenen Dienstleistungen.

Mission

Ziel der "Solidarnost za jug" ist die Verbesserung des wirtschaftlichen, ökologischen und sozialen Umfeldes, mit demokratischen Veränderungen. "Solidarnost za jug" ist Mitglied vieler lokaler und internationaler formeller und informeller Gruppen und Koalitionen.

"Solidarnost za jug" wird von internationalen Agenturen und Stiftungen unterstützt, und ein Fünftel der für unsere Aktivitäten aufgebrauchten Mittel sind aus unserer lokalen Gemeinschaft.

Dank Planentwicklung und geschickter Leitung ist es der "Solidarnost za jug" gelungen, zu großem Teil Nachhaltigkeit zu gewährleisten. "Solidarnost za jug" gelang es 2002 acht Grants zu verwalten, im Gesamtwert von 120.000 \$.

Unsere Nutznießer sind alle Bürger in der Ostherzegowina, besonders junge Leute, Frauen und Behinderte.

Aktivität der NRO "Solidarnost za jug"

Razvojna asocijacija RDA Tuzla

Tel/fax: 035 251 125; 251 150

rda@bih.net.ba

www.rda.ba

Die Entwicklungs-Assoziation "RDA-Razvojna asocijacija" wurde am 28.06.2002 in Tuzla gegründet. Im Zuge der Ausarbeitung der Entwicklungsstrategie des Tuzla-Kantons wurde der Bedarf erkannt, eine Organisation zu gründen, die das Instrument einer guten Mitverfolgung und Koordination der Umsetzung der o.g. Strategie sein würde.

Die Aufgabe der RDA Tuzla ist gerade die Koordination von wichtigsten Teilnehmern und Umsetzern der Entwicklungsstrategie des Tuzla-Kantons in Zusammenhang mit dem Dokument "Entwicklungsstrategie des Tuzla-Kantons 2002-2004". Das beinhaltet Hilfeleistung bei der Konzept- und Projektausarbeitung sowie Entwicklung von definierten Projekten.

Aufgabenstellung der RDA Tuzla

Wie schon gesagt, RDA Tuzla soll eine Organisation sein, für die Förderung und Unterstützung wirtschaftlicher Entwicklung unserer Region, sowohl durch die Mobilisierung eigener Ressource als auch der Ressource der Völkergemeinschaft, sie soll desweiteren, in Zusammenarbeit mit anderen Institutionen, wie die Agentur für die Promotion von ausländischen Investitionen Bosnien-Herzegowinas, ausländische Investitionen anziehen.

Im Rahmen des Konzeptes der Europäischen Union, das zwecks regionale wirtschaftliche Entwicklung aufgebaut wurde, d.h., des Modells der Europäischen Union für die Schaffung einer nachhaltigen Entwicklung in Bosnien-Herzegowina und für den Prozess der Verbesserung der lokalen Wirtschaft, wird RDA Tuzla für die Verwaltung und Mobilisierung von Mitteln verantwortlich sein, die aus den EU-Fonds, die der wirtschaftlichen Regeneration dienen sollen, beziehungsweise dem Aufbau der Industrie, der Eröffnung neuer Arbeitsplätze und der Minderung von Arbeitslosigkeit, und dadurch auch der Armut.

Aktivitäten der RDA Tuzla

Da die RDA Tuzla ihre Arbeit aufgenommen hat, sind ihre prioritären Aktivitäten vor allem:

- Training von Beschäftigten im Sinne der Stärkung von Kapazitäten, mit der Tendenz einer Erhöhung der Beschäftigtenzahl, damit die Aktivitäten zu den Entwicklungsprojekten entsprechend begleitet werden und man den Bedürfnissen zur Auferlebung der Wirtschaft genüge tun kann – unter Beachtung der in der Strategie definierten 3 Gruppen in unserem Kanton.
- Die Umsetzung des Projektes, dessen Hauptnutzer das Arbeitsamt JU Služba za zapošljavanje ist, und das Projektziel ist die Stärkung der Amtskapazitäten, damit den Ansprüchen der eigenen Kunden (Arbeitslose, aber auch Arbeitgeber), entsprochen werden kann.
- Kontaktaufnahme mit anderen Entwicklungsvereinigungen und Hilfeleistung dort, wo solche Verbände erst entstehen sollen.
- Einsatz einer großen Anzahl im Kanton und in den Gemeinden zwecks Identifizierung derzeit prioritärer Projekte.
- Projektvorbereitung zur Gründung und zum Aufbau des Zentrums für Hilfeleistungen im Geschäftsbereich "Centar za pomoć poduzetništvu".

IX.

EVALUIERUNG

Das Fest des lebenslangen Lernens ist eine Veranstaltung, die Einzelne und Organisationen versammelt, mit dem Ziel der Wirkung auf die Bewusstseinsentwicklung bei Bürgern, die für eine kontinuierliche Vervollkommnung der eigenen Kapazitäten motiviert werden sollen.

Das diesjährige Fest des lebenslangen Lernens fand in ganz **Bosnien-Herzegowina** vom **1.-5.10.2003** statt.

Zusammen mit dem Hauptveranstalter, dem Verband **"Amica EDUCA" Tuzla** wurde die Organisation des Festes des lebenslangen Lernens von weiteren **15 Mitveranstaltern aus 12 Städten** Bosnien-Herzegowinas geleistet:

NVO "Zdravo da ste" Banja Luka, Agencija za posredovanje pri zapošljavanju "Spektar" Banja Luka; Demokratiški centar "Nove Nade" Bihać, Razvojna agencija Semberije RAS Bijeljina, Udruženje žena "Priroda" Bratunac, Edukativno resursni centar za NVO koje okupljaju osobe sa onesposobljenjem regije Doboj, HO "Piramida" Mostar, HD "Amica Prijateljice" Srebrenica, Centralnobosanska agencija za ekonomski razvoj "CeBEDA" Travnik, NVO "Solidarnost za jug" Trebinje, Razvojna asocijacija RDA Tuzla, Agencija za ekonomski razvoj regije Birač "Breda" Zvornik, HO "Duga" Sarajevo, Bosanski kulturni centar Sarajevo, Serda DOO Sarajevo.

Die nationale Zentralveranstaltung des Festes des lebenslangen Lernens war am **1.10.2003** in Sarajevo, in den Räumlichkeiten des Bosnischen Kulturzentrums, und andere regionale Veranstaltungen fanden in 10 Städten statt.

Resultate des diesjährigen Festes:

- An dem Fest nahmen 109 Organisationen teil, Behörden, Institutionen und Einzelne, die in den Festtagen mit 155 Aktivitäten und eigenem Einsatz der Einbeziehung der Mitbürger in die Gemeinschaftsflüsse beigetragen haben. Nach Hochschätzungen gab es ca. 100.000 direkter und indirekter Festival-Teilnehmer.
- Arbeitslose konnten durch die Aktivitäten des Festivals die Weiterbildungs- und Verbesserungsmöglichkeiten beruflicher Kompetenzen zwecks schnellere und qualitätsvolle Beschäftigung kennen lernen.
- Beginn der Mitarbeit mit der für die Bildung in Bosnien-Herzegowina zuständigen OSZE-Abteilung.
- Das diesjährige Fest des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina wurde im Rahmen des Ersten Regionalfestes des lebenslangen Lernens in Südosteuropa veranstaltet, an dem sich die bosnisch-herzegowinische Delegation aktiv beteiligte.
- Das Ministerium für zivile Angelegenheiten von Bosnien-Herzegowina (national zuständig für Bildungsangelegenheiten) war der Schirmherr des Festivals.
- Das öffentliche Funk- und Fernsehservice von Bosnien-Herzegowina war für die Medienübertragung des Festes des lebenslangen Lernens zuständig.

Aus den Evaluierungsbögen, die von den Veranstaltern und Mitveranstaltern des Festes des lebenslangen Lernens in Bosnien-Herzegowina 2003 entwickelt wurden, konnten wir folgende

Schlussfolgerungen ziehen **und Empfehlungen** formulieren

- Das Lernfest, das für die Idee des lebenslangen Lernens werben soll, ist als eine Form von Bildungsdemokratisierung sehr nützlich und verspricht ein Teil der Strategie zu werden, die der Verwirklichung der politischen Ziele dient, soll also auf Systemänderungen in unserer Gesellschaft über die politische Dimension des Festivals wirken.
- Das Fest des lebenslangen Lernens hat viel Kraft für die Entwicklung der Zivilgesellschaft im Ganzen, für eine Annäherung der verschiedenen ethnischen Gruppen, für die Entwicklung der Toleranz, der Kultur, des lebenslangen Lernens.

- Obwohl die Zuständigkeit für die Medienpräsenz dem öffentlichen Funk- und Fernsehservice oblag, war diese in einigen Teilen Bosnien-Herzegowinas nicht zufriedenstellend. Medien haben in einzelnen Kantonen nicht genügend Interesse für das Projektgeschehen gezeigt, und der Veranstalter glaubt, eine bessere finanzielle Unterstützung in diesem Bereich zu benötigen, sowie eine intensivere Animierung von marginalen Erwachsenengruppen sowie bildungstragenden Institutionen, Organisationen, Behörden und Einzelpersonen.
- Obwohl das Festival viele Teilnehmer und Mitveranstalter aus vielen Städten landesweit versammelt hatte, hatten sich einige Regionen nicht beteiligt (z.B. Region Livno, Foča ...)
- Anders als bei der Zusammenarbeit mit den NROs, hatten sich Vertreter einzelner für die Bildung zuständigen Behörden nicht ausreichend an der Organisation und Durchführung des Festes beteiligt, Ausnahme ist die Anwesenheit einiger Vertreter bei der zentralen Veranstaltung – in der Podiumsdiskussion (Amt für Pädagogik und das Ministerium für Bildung, Wissenschaft, Kultur und Sport).
- Die Zusammenarbeit und Koordination des Regierungs-, Nichtregierungs- und Geschäftssektors sowie der internationalen Organisationen sollen im Zuge der Promotion des lebenslangen Lernens gefördert werden, durch Ausarbeitung von Gemeinschaftsprojekten und durch das Sichern von Mitteln für ihre Umsetzung.
- Die Teilnehmerzahl bei dem diesjährigen Fest ist kleiner als bei den beiden vorherigen, und der Hauptgrund dafür ist, dass das diesjährige Motto des Festes (Erwachsenenbildung – Weg zur schnelleren und qualitätsvolleren Beschäftigung), vielen Organisationen nicht zusagte, denn sie konnten, so wie sie sind, keine Bildungsmaßnahmen anbieten, die in direktem Zusammenhang mit der Beschäftigung stehen würden.
- Publik machen und Ausbreitung von Resultaten dieses und ähnlicher Projekte erhöht das Bewusstsein über die Möglichkeiten der Schulung und Umqualifizierung und kann die Gedanken über Berufswechsel und Beginn einer eigenen Berufskarriere fördern.
- Das Fest des lebenslangen Lernens soll auf die Verabschiedung eines entsprechenden Gesetzes über die Erwachsenenbildung positiven Einfluss ausüben und auf die Entwicklung der Erwachsenenbildung allgemein, einbeschlossen auch die informelle Bildung.
- Das Mitwirken der zuständigen nationalen Ministerien an der Organisation und Realisation des Festivals würde die Institutionalisierung der Erwachsenenbildung beschleunigen.
- Solche und ähnliche Projekte weisen auf die Wichtigkeit der Bildung hin; die Promotion der Idee des lebenslangen Lernens, die eine Form von Bildungsdemokratisierung, ist als solche noch immer in Form eines Festivals interessant und nachhaltig.